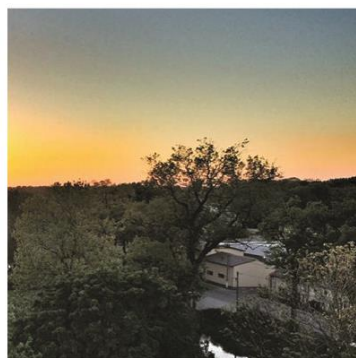

Strategia Rozwoju Gminy Żórawina

2023-2030

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	5
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	6
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	6
Podstawa prawna	6
Metodyka opracowania strategii	7
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	8
3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.....	17
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	23
5. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych	25
Portret terytorialny gminy.....	25
Wyniki badania mieszkańców	27
6. Analiza SWOT	29
II Założenia planistyczne	32
7. Wizja i misja rozwoju.....	32
8. Determinanty i uwarunkowania rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.	34
9. Schemat ilustrujący założenia planistyczne.....	42
10. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	43
11. Rezultaty planowanych działań	48
III Wdrażanie.....	50
12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	50
13. Analiza oddziaływania na środowisko realizacji Strategii.....	52
14. Finansowanie strategii.....	60
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	62
Analiza danych zastanych	62
Gmina oczami mieszkańców	83
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	93
1. Polityka przestrzenna - instrumentalizacja	93
2. Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy.....	93
Załącznik nr 3 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego	106

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030 stanowi podstawowy dokument planistyczny, w którym zawarta jest misja i wizja gminy w perspektywie długookresowej.

Strategia nie jest obligatoryjna, lecz jej posiadanie znacznie ułatwia zarządzanie strategiczne gminą oraz pozyskiwanie funduszy na realizację zaplanowanych działań. Ogólnym celem strategii jest wykorzystanie zewnętrznych szans i mocnych stron gminy, przy współpracy różnych grup interesariuszy zaangażowanych w proces jej realizacji.

Przedmiotowy dokument został opracowany w oparciu o przepisy prawa oraz z uwzględnieniem nowelizacji zakładającej większą rolę strategii wojewódzkiej, w tym m.in. nawiązanie do Obszarów Strategicznej Interwencji. Niniejsza strategia jest w pełni komplementarna z zapisami dokumentów wyższego szczebla, co umożliwia sprawną realizację poszczególnych kierunków rozwojowych, które są zbliżone do tych zdefiniowanych w strategiach ponadlokalnych. Ważną częścią dokumentu jest także model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Strategia powstała w zgodzie z zasadami modelu partycypacji społecznej – głos mieszkańców gminy jest szczególnie ważny przy tworzeniu tego typu dokumentów, ponieważ to mieszkańcy są głównymi odbiorcami zaplanowanych działań. W tworzenie strategii zostały włączone także inne podmioty: przedstawiciele władz gminy oraz bezstronni eksperci mający obiektywne spojrzenie na sytuację gminy. Strukturę dokumentu podzielono na trzy części: diagnostyczną, strategiczną i wdrożeniową. Część diagnostyczna stanowi podstawę do wypracowania części strategicznej – zawarto w niej kluczowe informacje na temat gminy z obszaru demografii, gospodarki, kultury czy środowiska. Wykorzystano w tym celu dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz instytucji obejmujących swoim działaniem teren gminy. Dodatkowo przeprowadzono wywiady z przedstawicielami gminy Żórawina. Wnioski wynikające z diagnozy pozwoliły na uzyskanie obecnego obrazu gminy – dzięki temu zdefiniowano mocne i słabe strony gminy oraz jej szanse i zagrożenia rozwojowe. Stanowiło to bazę do nakreślenia misji i wizji gminy oraz celów strategicznych mających zostać zrealizowanych w najbliższej perspektywie czasowej. Część wdrożeniowa dotyczy omówienia systemu wdrażania dokumentu, jego monitoringu oraz finansowania zadań zdefiniowanych w dokumencie.

Sprawne wdrażanie zapisów *Strategii Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030* przyczyni się do rozwoju gminy i podniesienia jakości życia jej mieszkańców, a także umożliwi urzeczywistnienie wizji sformułowanej w części planistycznej dokumentu.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030* definiuje ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079, 1561), która stanowi podstawę prawną dla sporządzania tego typu dokumentów.

Zgodnie z ustawą, strategia rozwoju zawiera obligatoryjne elementy takie jak:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (sporządzany w wersji tekstowej i graficznej);
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094) wraz z zakresem planowanych działań (sporządzany w wersji tekstowej i graficznej);
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań (sporządzany w wersji tekstowej i graficznej);
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Z punktu widzenia praktyki tworzenia dokumentu planistycznego, niniejsze opracowanie uwzględni obok kwestii gospodarczych oraz społecznych również komponenty przestrzenne – zgodnie z najnowszymi przepisami prawnymi. Według Art. 10f. 1. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ponadto istnieje konieczność podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w formie konsultacji horyzontalnych (m.in. sąsiednie gminy) i wertykalnych: projekt strategii przekazywany jest zarządowi województwa w celu zaopiniowania pod kątem zgodności z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, które zostały zawarte w strategii rozwoju województwa.

Metodyka opracowania strategii

Analiza desk research (danych zastanych)

W pierwszym etapie prac nad strategią przystąpiono do analizy danych zastanych. Wykorzystano przede wszystkim dane Głównego Urzędu Statystycznego, sprawozdania z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Powiatowego Urzędu Pracy. Inne źródła danych brane pod uwagę przy opracowaniu diagnozy to: dostępne dokumenty diagnostyczne i planistyczne w wymiarze lokalnym i regionalnym, raporty o stanie gminy, gminny program rewitalizacji, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żórawina, a także ogólnodostępne ekspertyzy i opracowania. Z dostępnych danych wyselekcjonowano istotne z punktu widzenia strategii oraz rzetelne informacje.

Badania ilościowe

Głos mieszkańców jest szczególnie ważny przy tworzeniu tego typu dokumentów. W celu poznania opinii mieszkańców na temat elementów funkcjonowania gminy, przeprowadzono badanie ankietowe w dniach od 18.10.22 r. do 8.11.2022 r. w formie ankiety elektronicznej. Swoją opinię wyraziły łącznie 503 osoby. Ich opinia była jedną z podstaw do zdefiniowania celów strategicznych i kierunków rozwoju gminy.

Badania jakościowe

W ramach opracowania dokumentu przeprowadzono warsztaty strategiczne moderowane przez ekspertów DELTA PARTNER oraz spotkania o charakterze konsultacyjnym z przedstawicielami władz samorządowych. Celem spotkań było poznanie szczegółowych informacji na temat uwarunkowań społeczno-gospodarczych gminy. Zebrane informacje pozwoliły na sformułowanie konkretnych celów i schematu ich realizacji.

Analiza SWOT

Tego typu analiza ma na celu usystematyzowanie danych, faktów i informacji oraz opinii, które zebrano podczas analizy desk research, a także w trakcie badań sondażowych i wizyt studyjnych. Pozwoliło to na wyodrębnienie mocnych i słabych stron wynikających z wewnętrznego uwarunkowania gminy, a także szans i zagrożeń będących czynnikami zewnętrznymi, na które gmina nie zawsze ma wpływ.

Opracowywanie misji i wizji gminy

Wcześniejsze etapy prac nad strategią, pozwoliły na nakreślenie wizji i misji gminy Żórawina. Wizja jest opisem pożądanego stanu gminy w długookresowej perspektywie, natomiast misja jest ogólnym kierunkiem działania, jakim powinna podążać gmina.

Sformułowanie celów

W odniesieniu do analizy danych zastanych, informacji jakościowych, analizy SWOT oraz misji i wizji zdefiniowano cele strategiczne, które wskazują na konkretne kierunki działań. Cele strategiczne wyznaczają też precyzyjne obszary dla formułowania planów operacyjnych i wskazania działań, które mają być implementowane w ramach planu strategicznego

Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego oraz rekomendacji w tym zakresie

Model stanowi graficzne odzwierciedlenie treści prezentowanych w dokumencie. Przedstawia najważniejsze elementy i uwarunkowania przestrzenne. Przedstawienie graficzne sprawia także, że określone kierunki rozwoju są bardziej przystępne w odbiorze.

Opracowanie części wdrożeniowej

Ostatnia część strategii dotyczy części wdrożeniowej - systemu realizacji, aktualizacji oraz ewaluacji dokumentu. Dzięki zaplanowaniu tych działań zapewniona jest ciągłość realizacji celów i ich odpowiednia efektywność. Ponadto opracowanie zawiera ramy finansowe i źródła finansowania, które wpływają na ocenę możliwości realizacji celów strategii.

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079, 1561) o samorządzie gminnym.

Zgodnie w powyższym zapisem niniejszy dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, na poziomie krajowym, regionalnym, ale także dokumentów lokalnych. Poniżej wskazano komplementarność dotyczącą wybranych dokumentów z wymienionych poziomów, szczególnie skupiono się na kluczowym dokumencie strategicznym regionu czyli *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*. Niniejsza strategia jest spójna z dokumentami takimi jak m.in.:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego,
- Strategia Rozwoju Powiatu Wrocławskiego 2030,
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 (w trakcie opracowania)¹,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego – Gmina Żórawina,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żórawina,
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Żórawina na lata 2016-2026.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, została przyjęta

¹ Stan na 16.01.2023 r.

przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. Jest obecnie obowiązującym, głównym dokumentem długofalowej polityki gospodarczej. Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w czterech wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Zdefiniowane w niniejszej strategii cele strategiczne są komplementarne wobec zapisów SOR.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030
Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony
Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - jest głównym dokumentem planistycznym polityki regionalnej Polski. Przedstawia istotne cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, do których zrealizowania powinien dążyć rząd oraz samorządy: wojewódzkie, powiatowe, gminne, a także inne podmioty uczestniczące w realizacji zadań strategii. Działania zdefiniowane w ramach wspomnianej strategii, są oparte na zapewnieniu spójności rozwojowej – z tego względu słabsze gospodarczo i społecznie obszary wymagają wsparcia, co przedstawiono jako Obszary Strategicznej Interwencji. Zapisy niniejszej strategii są spójne z KSRR.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 - pełni kluczową rolę w odniesieniu do strategii lokalnych miast i gmin leżących w województwie dolnośląskim. Do zapisów strategii wojewódzkiej

odniesiono się także w kolejnym rozdziale na temat Obszarów Strategicznej Interwencji. Główne cele strategiczne i operacyjne wskazane we wspomnianej strategii przedstawiono poniżej.

Cel 1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu:

- 1.1 Wsparcie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów
- 1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki
- 1.3 Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu
- 1.4 Wsparcie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich

Cel 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych:

- 2.1 Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej
- 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych
- 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych

Cel 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego:

- 3.1 Kształtowanie postaw obywatelskich
- 3.2 Wzrost społecznej integracji
- 3.3 Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy
- 3.4 Poprawa efektywności kształcenia
- 3.5 Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami
- 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych

Cel 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego:

- 4.1 Poprawa stanu środowiska
- 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska
- 4.3 Ochrona przed klęskami żywiołowymi
- 4.4 Wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego
- 4.5 Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego
- 4.6 Rozwój gospodarki cyrkularnej

Cel 5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

- 5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej
- 5.2 Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalnoużytkowych
- 5.3 Wsparcie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030
Cel 1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu	Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
Cel 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia
Cel 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
Cel 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony
Cel 5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego - definiuje uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa, a także jego strukturę przestrzenną. Jest podstawowym dokumentem planistycznym wyznaczającym cele strategiczne województwa w układzie przestrzennym. Stanowi zintegrowany element planowania strategicznego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego	Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030
Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony
Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu	
Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka	
Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej	

Strategia Rozwoju Powiatu Wrocławskiego 2030 – określa wspólne cele strategiczne dla gmin wchodzących w skład powiatu wrocławskiego, w tym gminy Żórawina, nakreślając długookresowe założenia nastawione na rozwój powiatu. Zapisy wspomnianego dokumentu są komplementarne wobec założeń strategii dla gminy Żórawina.

Strategia Rozwoju Powiatu Wrocławskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030
Cel 1. Ochrona środowiska i krajobrazu w Powiecie Wrocławskim	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony
Cel 2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Powiatu Wrocławskiego	Cel strategiczny 2 Stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
Cel 3. Rozwój układu komunikacji drogowej i transportu	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony
Cel 4. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i integracji lokalnej	Cel strategiczny 1 Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia
Cel 5. Rozwój nowoczesnej i przyjaznej obywatelowi administracji oraz sprawnego zarządzania w Powiecie Wrocławskim	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 – definiuje cele i działania strategiczne dla gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Strategia ponadlokalna umożliwia realizację instrumentu ZIT – pozyskania dofinansowania w obowiązującej perspektywie finansowej UE. Niniejsza strategia jest komplementarna z zapisami strategii ZIT.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego – Gmina Żórawina - to dokument strategiczny gminy przygotowany w ramach poprzednio obowiązującej strategii ZIT, mający wpływ na lokalną gospodarkę ekologiczną i energetyczną. Konieczność sporządzenia i realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej wynika ze zobowiązań podjętych przez Polskę i jest zgodna z polityką krajową. Opracowanie zawiera informacje na temat zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy oraz proponuje konkretne rozwiązania mające ograniczyć emisję m.in. szkodliwych pyłów. Celem strategicznym przyjętym w planie dla gminy Żórawina jest *ograniczenie emisji gazów cieplarnianych z obszaru gminy o 60% w stosunku do przyjętego roku bazowego w perspektywie do 2050 r.*

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żórawina - jest obligatoryjnym dokumentem planistycznym gminy w wymiarze przestrzennym, stanowi bazę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium określa zasady zagospodarowania lokalnego oraz polityki inwestycyjnej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żórawina	Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030
Szczegółowe zasady zagospodarowania przestrzennego opisane w dokumencie Studium	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Żórawina na lata 2016-2026 - umożliwia kompleksowe działania rewitalizacyjne. Jego celem jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego określonych obszarów zdegradowanych oraz zapewnienie odpowiednich warunków dla zrównoważonego rozwoju.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Żórawina na lata 2016-2026	Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030
Cel 1. Podniesienie ładu przestrzennego wsi poprzez zagospodarowanie na cele społeczne zdegradowanych funkcjonalnie terenów takich jak parki, skwery, nieużytki, stawy i tereny wokół nich	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony
Cel 2. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w celu zapewnienia mieszkańcom zdegradowanych obszarów Gminy Żórawina szerokiego dostępu do zróżnicowanych form aktywności	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia
Cel 3. Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizowanych	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
Cel 4. Rozwój infrastruktury społeczno-kulturalnej w celu poszerzenia oferty usług w tym zakresie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia
Cel 5. Budowa tożsamości lokalnej i więzi społecznych mieszkańców gminy Żórawina w oparciu o amatorską działalność artystyczną	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia
Cel 6. Rozwój kompetencji edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez wyrównywanie dostępu do nowoczesnej infrastruktury oświatowej i atrakcyjnych form aktywności pozaszkolnej	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia
Cel 7. Dostosowanie rozwiązań technicznych w budynkach użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynkach mieszkaniowych do obowiązujących standardów użytkowych i wymogów ochrony środowiska	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony
Cel 8. Poprawa stanu technicznego infrastruktury obszarów zdegradowanych zwłaszcza w zakresie jakości dróg	Cel strategiczny 3. Rozwój terytorialnie zrównoważony

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są kluczowymi dokumentami planistycznymi, które stanowią podstawę do podejmowania decyzji mających wpływ na kształtowanie zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Zgodnie z II aktualizacją Planu, teren gminy Żórawina znajduje się na obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Środkowej Odry. Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPD) brano pod

uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. W sytuacji gdy jednolita część wód osiągnęła już pożądany stan, celem jest nie pogorszenie tego stanu.

W tabeli poniżej przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) wraz z dedykowanymi im celami środowiskowymi na lata 2022-2027, które zlokalizowane są na terenie gminy.

Tabela 1 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Żórawina

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCWP	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy na lata 2022-2027		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW6000091334899	Zielona	Potok lub strumień nizinny	Naturalna	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan chemiczny dobry/poniżej dobrego (w zależności od wskaźnika)	Zagrożona
RW6000091336569	Sławka	Potok lub strumień nizinny	Silnie zmieniona część wód	Brak oceny	Dobry potencjał ekologiczny	Dobry stan chemiczny	Zagrożona
RW6000091336589	Czarna Sławka	Potok lub strumień nizinny	Silnie zmieniona część wód	Zły	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Dobry stan chemiczny	Zagrożona
RW600009133669	Żurawka	Potok lub strumień nizinny	Silnie zmieniona część wód	Zły	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Dobry stan chemiczny	Zagrożona
RW60001113369	Śleza od Księginki do ujścia	Rzeka nizinna	Silnie zmieniona część wód	Zły	Dobry potencjał ekologiczny	Stan chemiczny dobry/poniżej dobrego (w zależności od wskaźnika)	Zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Na obszarze gminy znajdują się także jednolite części wód podziemnych, cechujące się dobrym stanem ogólnym. Dla obu JCWPD przypisano cele środowiskowe, których osiągnięcie nie jest zagrożone.

Tabela 2 Charakterystyka JCWPD zlokalizowanych na terenie gminy Żórawina

Kod JCWPD	Ogólna ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	
						Stan ilościowy	Stan chemiczny
PLGW6000108	Dobry	Dobry	Dobry	Tak	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona	Niezagrożona
PLGW6000109	Dobry	Dobry	Dobry	Tak	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	Niezagrożona	Niezagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

W aPGW wyszczególniono także działania dotyczące poszczególnych JCWP i JCWPD zlokalizowanych na terenie gminy. W tabeli przedstawiono nazwy działań przypisanych do cieków wodnych. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w aPGW.

Tabela 3 Działania przypisane do poszczególnych JCWP i JCWPD w aPGW na obszarze dorzecza Odry

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Działania przypisane w aPGW
RW6000091334899	Zielona	Nie ustala się indywidualnych działań dla jcw; obowiązuje realizacja działań krajowych,
RW6000091336569	Sławka	- Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność, - Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami,
RW6000091336589	Czarna Sławka	- Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, - Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność, - Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami, - Działania renaturyzacyjne,
RW600009133669	Żurawka	
RW60001113369	Ślęza od Ksieginki do ujścia	- Działania renaturyzacyjne, - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych, - Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), - Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie realizacji wymogów dla rzek włosienicznikowych, - Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, - Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność.
Kod JCWPD	Działania przypisane w aPGW	
PLGW6000108	- Analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych, - Spowolnienie lub zatrzymanie odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni.	
PLGW6000109		

Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Nadrzędnym celem Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. W dokumencie wyznaczono trzy cele główne:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

W gminie Żórawina zagrożenie powodziowe występuje głównie wzdłuż rzeki Ślęzy. Załącznik nr 3 przedstawia dokładne mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego dla gminy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jednym z głównych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami o zasięgu ogólnokrajowym jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Wśród głównych celów sformułowanych w dokumencie można wymienić:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Gmina Żórawina znajduje się na obszarze zaklasyfikowanym w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy IV – ekstremalnie zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną do klasy I – słabo zagrożone, hydrogeologiczną do klasy III i IV – silnie i ekstremalnie zagrożone. Według klas łącznego zagrożenia suszą część terenu gminy zalicza się do klasy III (silnie zagrożone) a część do klasy IV (ekstremalnie zagrożone).

3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 3. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079, 1561).

 Według powyższego zapisu niniejszy dokument powinien odnosić się do obszarów strategicznej interwencji (OSI), określonych w strategii rozwoju województwa. OSI to zdefiniowane obszary, które wyróżniają się koncentracją pewnych uwarunkowań społecznych, gospodarczych lub środowiskowych. Cechy te decydują o występowaniu barier hamujących rozwój regionu lub potencjałów stanowiących istotną szansę na rozwój całego województwa. W *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* wskazano OSI krajowe takie jak:

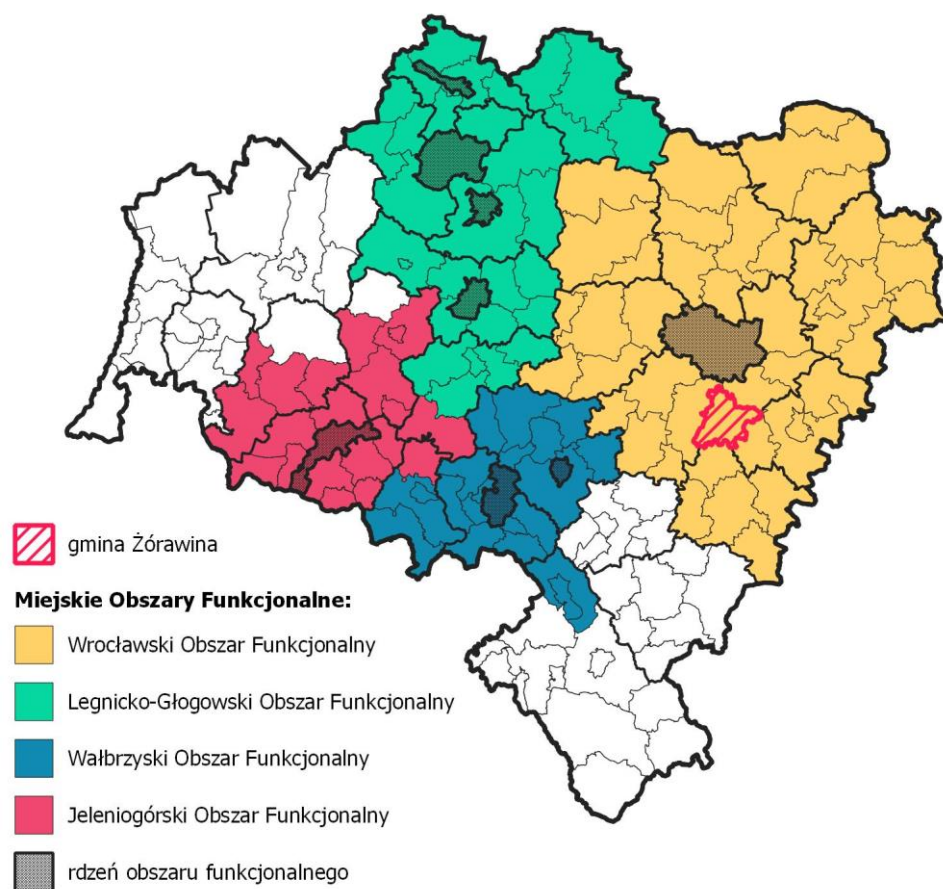
- Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Gmina Żórawina nie wpisuje się w żadne OSI na poziomie krajowym. Na poziomie regionalnym wyróżniono:

- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego,
- Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych: Wrocławski Obszar Funkcjonalny, Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny, Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny, Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny,
- Obszar przygraniczny,
- Obszar górski,
- Obszar cenny przyrodniczo.

Rysunek 1 OSI - miejskie obszary funkcjonalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030.

Zgodnie z zapisami strategii wojewódzkiej, gmina Żórawina cechuje się przeciętnym rozwojem sfery społecznej i wpisuje się w jedno OSI na poziomie regionalnym: Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych, ponieważ należy do obszaru wpływów Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. W *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* zdefiniowano potencjały i bariery rozwojowe, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4 Potencjały i bariery rozwojowe subregionu wrocławskiego wymienione w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Potencjały	Bariery
• zasoby przyrodnicze i rozwój upraw rolnych, leśnych oraz rybactwo umożliwiające prowadzenie i rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, farmaceutycznego i opartego o zasoby leśne, • dynamiczny rozwój demograficzny, • dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji obserwowane w większości gmin, • względnie wysoki udział dzieci objętych opieką • w żłobkach, • dostosowana do aktualnych potrzeb infrastruktura wychowania przedszkolnego, • zasoby siły roboczej, • zawiązanie porozumienia ZIT we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym.	• wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, • duże zagrożenie powodziowe ze względu na uwarunkowania naturalne, niewystarczający system ochrony przeciwpowodziowej, • wzrost udziału terenów zurbanizowanych i zabudowanych w gminach sąsiadujących z Wrocławiem, kosztem przestrzeni rolniczej, • konflikty przestrzenne i środowiskowe związane z presją inwestycyjną na obszary zalewowe oraz realizacją inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie, • procesy niekontrolowanej suburbanizacji w obszarze metropolitalnym Wrocławia, • niedostatecznie rozwinięty system aglomeracyjnego transportu publicznego, • w znacznej części zdekapitalizowana i niekompletna sieć połączeń kolejowych.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Wśród działań horyzontalnych obejmujących całe województwo dolnośląskie, w tym gminę Żórawina, wymieniono:

- Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego,
- Doskonalenie usług edukacyjnych,
- Kształtowanie postaw obywatelskich,
- Rozwój potencjału komunikacyjnego,
- Wykorzystanie potencjału środowiska i jego ochrona (turystyka i ochrona dziedzictwa kulturowego),
- Wzmocnienie rozwoju regionalnych i subregionalnych ośrodków miejskich.

Strategia wojewódzka zawiera ponadto macierz kierunków interwencji określającą priorytetowe cele operacyjne dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych znajdujących się na terenie województwa. Cele te oznaczono na skali 1-8, gdzie 1 oznacza cel najistotniejszy, a 8 cel o niższym priorytecie. Cele oznaczone nr 1 powinny być zrealizowane w pierwszej kolejności.

Tabela 5 Cele strategiczne i operacyjne wyróżnione jako priorytetowe dla Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia strategiczne	Numer na skali
1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu	1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki	1.2.1 Promocja gospodarcza i turystyczna regionu. 1.2.2 Wspieranie przedsiębiorczości, rozwój usług otoczenia biznesu oraz rozwój sieci powiązań gospodarczych, w tym inicjatyw klastrowych. 1.2.3 Wsparcie internacjonalizacji przedsiębiorstw. 1.2.4 Wzmocnienie marki produktów regionalnych. 1.2.5 Wzmocnienie wrocławskiego ośrodka naukowego.	1
	1.3. Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu	1.3.1 Rozwój specjalizacji regionalnych i subregionalnych, w tym inteligentnych specjalizacji. 1.3.2 Wsparcie dla inteligentnej reindustrializacji – cyfryzacji i zaawansowanej automatyzacji procesów technologicznych i zarządczych w przedsiębiorstwach. 1.3.3 Stymulowanie współpracy sfer biznesu, nauki i edukacji. 1.3.4 Rozwój usług proinnowacyjnych oraz kreowanie i wspieranie regionalnych ośrodków innowacyjności. 1.3.5 Wzmacnianie regionalnego systemu wsparcia finansowego dla przedsięwzięć innowacyjnych. 1.3.6 Tworzenie warunków do współpracy badawczo - rozwojowej o zasięgu międzynarodowym.	2
	1.4 Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich	1.4.1 Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych z uwzględnieniem elementów zielonej infrastruktury. 1.4.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, miejskich, w tym przemysłowych. 1.4.3 Wspieranie działań na rzecz rewitalizacji zabytkowych zespołów urbanistycznych i najcenniejszych obiektów architektury. 1.4.4 Programowanie i realizacja prac urządzeniowo-rolnych, działania na rzecz scalania gruntów rolnych oraz melioracji.	4
2. Zwiększenie jakości i dostępności usług publicznych	2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych	2.3.1 Podejmowanie działań w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa osobistego i publicznego. 2.3.2 Podejmowanie działań służących poprawie sprawności obsługi społeczeństwa przez instytucje administracji publicznej, w tym e-usług publicznych. 2.3.3 Podejmowanie działań dla poprawy dostępności i podniesienia jakości świadczeń zdrowotnych oraz na rzecz ograniczenia zachorowalności mieszkańców regionu.	3

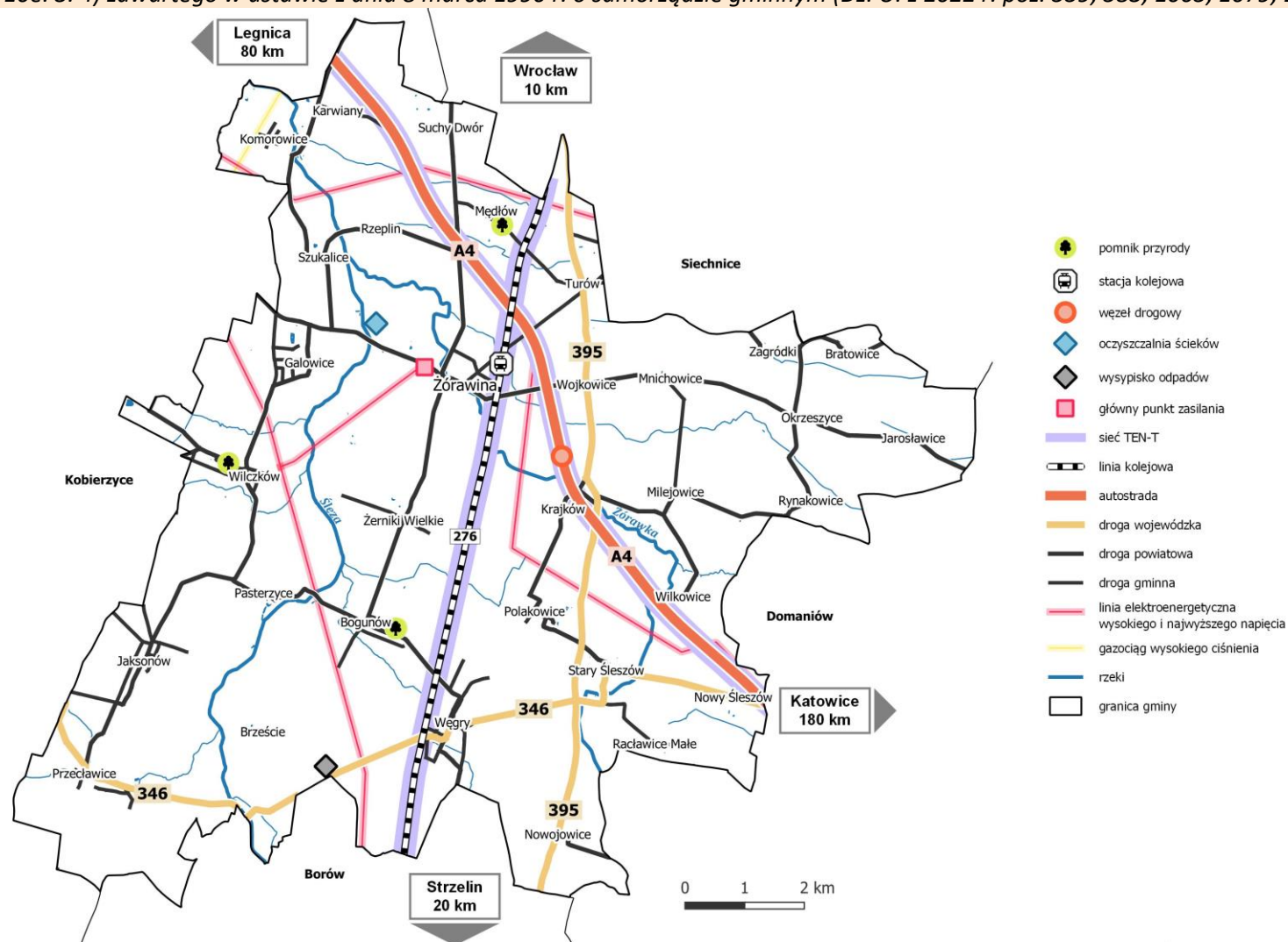
Cel strategiczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia strategiczne	Numer na skali
		2.3.4 Podejmowanie działań na rzecz upowszechniania i poprawy dostępności do kultury. 2.3.5 Zwiększenie dostępności do usług publicznych wyższego rzędu w ośrodkach ponadlokalnych. 2.3.6 Podejmowanie działań służących poprawie jakości usług publicznego transportu zbiorowego. 2.3.7 Współpraca jednostek samorządu terytorialnego dla efektywnej realizacji usług publicznych.	
3. Wzmocnienie regionalnego Kapitału ludzkiego i społecznego	3.5 Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	3.5.1 Wspieranie systemu aktywizacji osób starszych. 3.5.2 Realizowanie działań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	6
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	4.1 Poprawa stanu środowiska	4.1.1 Działania w zakresie zwalczania źródeł niskiej emisji, szczególnie w uzdrowiskach. 4.1.2 Wspieranie edukacji ekologicznej w oparciu o zasoby lokalne (infrastrukturalne, przyrodnicze i kulturowe). 4.1.3 Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych i wydobywczych.	5
	4.3 Ochrona przed klęskami żywiołowymi	4.3.1 Wspieranie rozwoju systemu małej retencji wodnej w regionie (poprawa stanu technicznego i skuteczności zbiorników małej retencji). 4.3.2 Realizacja działań służących minimalizacji zagrożeń wynikających z ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i awarii przemysłowych. 4.3.3 Właściwe zagospodarowanie przestrzenne terenów zagrożonych zjawiskami przyrodniczymi, w tym powodzią i suszami oraz właściwe zarządzanie ryzykiem powodziowym. 4.3.4 Doskonalenie metod szkolenia służb i innych podmiotów ratowniczych oraz poprawa ich wyposażenia w sprzęt ratowniczy	7
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu	5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej	5.1.1 Modernizacja i rozbudowa systemu dróg na terenie województwa, w szczególności obejmująca budowę dróg szybkiego ruchu łączących Wrocław z południem województwa, budowę obwodnic miejscowości oraz budowę i modernizację przepraw mostowych w regionie. 5.1.2 Modernizacja i rozbudowa linii kolejowych na terenie województwa, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju linii kolejowych	8

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Przedsięwzięcia strategiczne	Numer na skali
		łączyjących główne ośrodki regionu oraz przejmowania i uruchamiania nieczynnych linii obsługujących ośrodki miejskie, główne obszary turystyczne i obszary wydobywania surowców mineralnych. 5.1.3 Budowa systemu transportu publicznego zapewniającego cykliczne połączenia ze stolicą województwa, z atrakcyjnym czasem przejazdu, wszystkich miast powiatowych oraz połączenia miast zagrożonych marginalizacją z ośrodkami wzrostu oraz zapewnienie skomunikowań sąsiadujących ze sobą powiatów oraz rozwój i budowa systemów kolei aglomeracyjnej w obrębie miast o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, będących generatorami ruchu aglomeracyjnego oraz rozwój szybkich połączeń między tymi ośrodkami. 5.1.4 Rozwój transportu powietrznego. 5.1.5 Rozwój zintegrowanych lokalnych i subregionalnych systemów transportu publicznego. 5.1.6 Zakup nowoczesnego taboru na potrzeby regionalnego systemu transportu publicznego. 5.1.7 Rozwój systemu regionalnego transportu towarowego, w tym budowa intermodalnych węzłów logistycznych i przeładunkowych. 5.1.8 Wsparcie działań na rzecz zwiększenia efektywności transportu w ujęciu proekologicznym (elektromobilność). 5.1.9 Wykorzystanie dróg wodnych, w szczególności Odry do żeglugi turystycznej i pasażerskiej oraz transportu wodnego. 5.1.10 Rozwój sieci dróg rowerowych.	

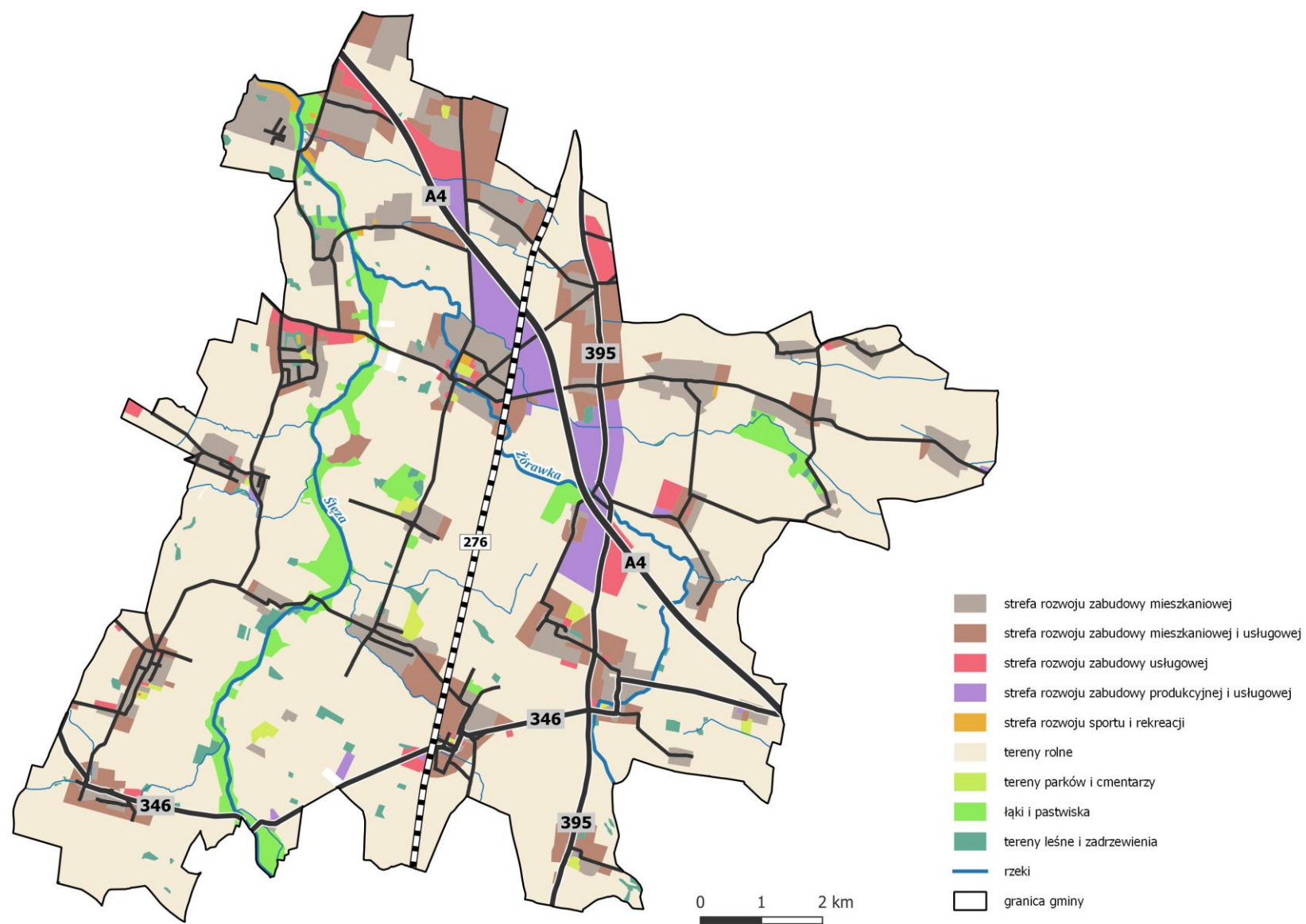
Źródło: opracowanie na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. 3. 4) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079, 1561).

5. Wnioski z diagnozy, w tym z badań społecznych

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057, z 2022 r. poz. 1079, 1846)”, który znajduje się w Art. 10e. 3.

Portret terytorialny gminy

Gmina Żórawina położona jest w południowo-zachodniej Polsce, w województwie dolnośląskim, w powiecie wrocławskim – wchodzi w skład Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Powierzchnia gminy wynosi 120 km², a liczba mieszkańców w 2021 r.

osiągnęła ponad 13 tys. Sąsiaduje z gminami:

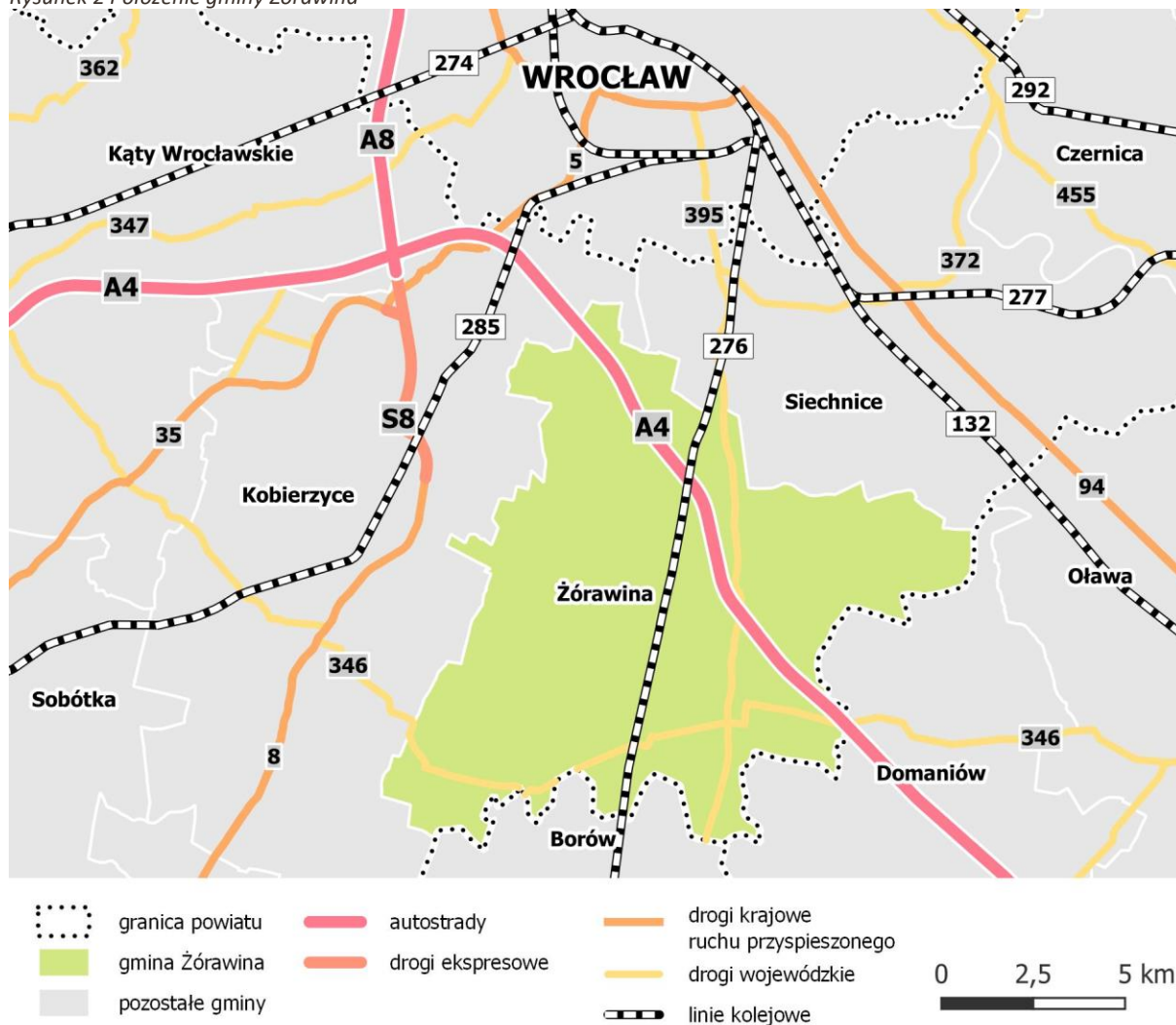
- Od zachodu z Gminą Kobierzyce,
- Od północy z Gminą Siechnice,
- Od południowego wschodu z Gminą Domaniów,
- Od południa z Gminą Borów.

W skład gminy wchodzi 33 miejscowości: Bogunów, Bratowice, Zagródki, Brzeście, Galowice, Jaksonów, Jarosławice, Karwiany, Komorowice, Krajków, Marcinkowice, Mędtów, Milejowice, Mnichowice, Nowojowice, Nowy Śleszów, Okrzeszyce, Pasterzyce, Polakowice, Przecławice, Raclawice Małe, Rynakowice, Rzeplin, Stary Śleszów, Suchy Dwór, Szukalice, Turów, Węgry, Wilczków, Wilkowice, Wojkowice, Żerniki Wielkie oraz Żórawina będąca siedzibą Urzędu Gminy.

Gmina Żórawina położona jest w makroregionie Niziny Śląskiej, w mezoregionie Niziny Wrocławskiej. Teren gminy jest mało zróżnicowany, nizinny – cechuje się bardzo niską lesistością. W krajobrazie dominują obszary rolnicze – gmina wyróżnia się bardzo dobrymi warunkami glebowymi. Główną rzeką przepływającą przez gminę jest Ślęza i Żórawka.

W bliskiej odległości znajdują się dwa duże ośrodki miejskie – Wrocław (około 15 km) i Opole (około 78 km). Głównym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez teren gminy jest autostrada A4, droga wojewódzka nr 395 oraz nr 346, a także linia kolejowa nr 276 relacji Wrocław-Międzyzlesie.

Rysunek 2 Położenie gminy Żórawina

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki badania mieszkańców

1. W badaniu ankietowym wzięło udział 503 mieszkańców gminy a dominującą grupą były osoby w wieku 35-44 lat. Blisko 61% stanowiły osoby pracujące, a drugą grupą z 14,7% odsetkiem były osoby prowadzące własną działalność, co świadczyć może o przedsiębiorczości mieszkańców gminy Żórawina.
2. Ponad 72% ankietowanych pozytywnie ocenia gminę Żórawina jako miejsce do zamieszkania, co świadczy o relatywnie wysokim poziomie zadowolenia z miejsca zamieszkania. Z uwagi na odnotowywany napływ mieszkańców kluczowe jest systematyczne podnoszenie jakości życia mieszkańców.
3. W najbliższej perspektywie blisko 72% respondentów planuje pozostać w gminie, co świadczy o przywiązaniu do miejsca, ale również zadowoleniu z jej zamieszkiwania. Atrakcyjność gminy pod względem osiedleńczym może wynikać z jej położenia i bliskości Wrocławia, który stanowi zaplecze usługowo-rozrywkowe oraz miejsce pracy dla mieszkańców.
4. Kwestie dotyczące środowiska są jednymi z lepiej ocenianych w gminie Żórawina. Wśród najlepiej ocenianych elementów mieszkańcy wskazali na odbiór śmieci z gospodarstw domowych (72,2% pozytywnych odpowiedzi), co świadczy o dobrze funkcjonującym systemie gospodarowania odpadami w gminie. Najgorzej natomiast mieszkańcy oceniają dostępność przyrody w najbliższym otoczeniu – w opinii blisko 62% respondentów brakuje parków i terenów zielonych w okolicy.
5. Kolejne z lepiej ocenianych kwestii dotyczą oferty kierowanej w stronę dzieci i młodzieży. Najlepiej oceniono jakość, ale również dostępność infrastruktury sportowej (około 47%). Struktura odpowiedzi wskazuje na wyraźne deficyty, związane z brakiem publicznego żłobka na terenie gminy (62% negatywnych ocen). Dodatkowo ponad połowa respondentów negatywnie ocenia dostępność różnych form atrakcyjnego spędzania czasu dla dzieci i młodzieży. Zapewnienie atrakcyjnych przestrzeni oraz oferty dla najmłodszej grupy mieszkańców jest istotnym wyzwaniem z uwagi na zachodzące w gminie procesy demograficzne. W gminie Żórawina odnotowuje się dodatnie wartości przyrostu naturalnego oraz wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, w ostatnich pięciu latach.
6. Dostępność do usług społecznych i zdrowotnych w gminie Żórawina jest istotna w szczególności z uwagi na strukturę przyczyn przyznawania pomocy społecznej, wśród których dominuje długotrwała/ciężka choroba oraz niepełnosprawność, a następnie ubóstwo. Dostęp do lekarzy rodzinnych pozytywnie ocenia 29% mieszkańców, a działalność instytucji pomocy społecznej niewiele ponad 22%. Negatywnie oceniono natomiast dostęp do lekarzy specjalistów (prawie 57% odpowiedzi). Z uwagi na obserwowane zjawiska demograficzne, poprawa dostępności do placówek opieki zdrowotnej stanowić będzie wyzwanie dla dalszego rozwoju gminy Żórawina.
7. W przypadku oceny dostępności oferty instytucji kultury, jak i jej atrakcyjności, odsetek negatywnych odpowiedzi wynosił 43,5% i odpowiedzi negatywne dominowały nad

pozytywnymi. Wskazuje to na konieczność poprawy oferty i zwiększenia dostępności, co jest uzasadnione z uwagi na rosnące potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Poszerzenie oferty jest ważne również ze względu na obserwowany, jak i prognozowany napływ mieszkańców.

8. Ocena aspektów związanych z funkcjonowaniem lokalnego rynku pracy wskazuje na niskie zadowolenie mieszkańców. W strukturze odpowiedzi poszczególnych elementów odpowiedzi negatywne przeważają nad pozytywnymi. Najlepiej oceniono możliwość prowadzenia własnej działalności gospodarczej (32,6% pozytywnych odpowiedzi), natomiast najgorzej wsparcie udzielane przedsiębiorcom (62% negatywnych ocen), co może wpływać na spowolnienie rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości w gminie.
9. Ankietowani ocenili również dostępność komunikacji i stan infrastruktury. Najlepiej oceniono dostęp do Internetu (44% pozytywnych ocen). Blisko 88% respondentów źle oceniało dostępność tras rowerowych. Poprawa w tym zakresie i rozwój infrastruktury rowerowej pozwoli na uatrakcyjnienie oferty sportowo-rekreacyjnej, jak również wpłynie na poprawę dostępności komunikacyjnej, z uwagi na fakt, że drogi rowerowe mogą pełnić zarówno funkcję komunikacyjną, jak i rekreacyjną.
10. Jako mocną stronę gminy, ankietowani wskazują przede wszystkim jej lokalizację (rozumianą jako bliskość Wrocławia), która umożliwia korzystanie z rozrywek i oferty miasta wojewódzkiego. Jako słabą stronę wymieniają w szczególności, wcześniej wspomniany brak ścieżek rowerowych. Ponadto respondenci zauważają największe braki oraz niedogodności dotyczące infrastruktury drogowej i okołodrogowej.
11. Najczęściej wskazywanym przez respondentów problemem społecznym występującym na terenie gminy, jest w opinii 55,3% zaśmiecenie okolicy. Blisko 35% wskazano również wandalizm/niszczenie mienia społecznego. Oba wskazania determinują konieczność prowadzenia działań mających na celu poprawę estetyki oraz poniesienie jakości przestrzeni publicznych. Drugim z najczęściej wskazywanych problemów (42% mieszkańców) jest alkoholizm, zatem wyzwaniem dla gminy w najbliższej perspektywie będzie rozwój oferty wsparcia oraz wdrażanie rozwiązań mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych.

6. Analiza SWOT

S	Mocne strony	Słabe strony	W
Położenie	w pobliżu miasta wojewódzkiego, w obrębie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego	jest to najgorzej oceniany aspekt gminy przez ankietowanych mieszkańców, łączna długość ścieżek na terenie gminy wynosi tylko 1,5 km	Brak sieci ścieżek rowerowych
Atrakcyjność osiedleńcza	wysokie saldo migracji, wynikające m.in. z położenia gminy	korzysta z niej mniej niż połowa mieszkańców gminy, z tego względu istnieje konieczność rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej	Niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna
Korzystne tendencje demograficzne	znaczny przyrost liczby ludności w ostatnim dziesięcioleciu (35,5%) oraz korzystne prognozy demograficzne wskazujące na dalszy wzrost liczby mieszkańców (o 48% do 2030 r.)	gmina cechuje się niską lesistością i powierzchnią terenów zieleni urządzonej, w opinii mieszkańców brakuje parków oraz miejsc rekreacji w otoczeniu przyrody	Niewiele miejsc zieleni
Dobra dostępność komunikacyjna	wynikająca z obecności autostrady A4 przebiegającej przez teren gminy, dwóch dróg rangi wojewódzkiej oraz linii kolejowej nr 276 relacji Wrocław-Międzyzlesie	stosunkowo niski odsetek dzieci objętych opieką żłobkową, brak publicznego żłobka na terenie gminy	Oferta żłobkowa
Rozwój sfery gospodarczej	wzrost liczby podmiotów gospodarczych, przyciąganie inwestorów zagranicznych	niecałe 19% gminy objętych jest MPZP, co w połączeniu ze wzrostem liczby budowanych domów jednorodzinnych może prowadzić do niekontrolowanego rozlewania się zabudowy mieszkaniowej	Niski udział powierzchni objętej MPZP
Bliskość wrocławskiego portu lotniczego	położonego w odległości około 20 km od gminy	brak zintegrowanego produktu turystycznego, niewielka ilość miejsc noclegowych	Niewykorzystany potencjał turystyczny
Rozwój branży rolniczej	wynikający z warunków klimatycznych oraz bardzo dobrych klas bonitacyjnych gleb, najlepszych w województwie dolnośląskim	mieszkańcy wskazują na konieczność poprawy stanu nawierzchni dróg oraz oferty usług komunikacji publicznej	Infrastruktura drogowa i komunikacja

Oferta inwestycyjna	dostępność działek przeznaczonych pod inwestycje, zlokalizowanych w pobliżu zjazdu z autostrady A4	zdaniem części ankietowanych trudno znaleźć w gminie satysfakcjonującą pracę, co wynika m.in. z bogatej oferty rynku pracy we Wrocławiu	Niezadawalająca sytuacja na lokalnym rynku pracy
Wzrost liczby osób pracujących	o ponad 50% w latach 2017-2021	na który wskazało ponad 50% ankietowanych mieszkańców	Problem zaśmiecania okolicy
Rozwinięta sieć wodociągowa	korzysta z niej blisko 95% mieszkańców	zgodnie z danymi GIOŚ i opinią mieszkańców w gminie występuje problem z niezadawalającą jakością powietrza	Jakość powietrza
Dobrze rozwinięty system odbioru odpadów	w opinii respondentów jest to jeden z najlepiej ocenianych aspektów w gminie	brak oferty dla osób z niższymi i umiarkowanymi dochodami	Oferta mieszkaniowa
Spadek poziomu ubóstwa	o czym świadczy zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ostatnich pięciu latach	zdaniem ankietowanych na terenie gminy brakuje atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego, miejsc integracji, oferty skierowanej dla różnych grup wiekowych	Oferta kulturalna i rekreacyjna

O	Szanse	Zagrożenia	T
	Współpraca w ramach ZIT Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego – możliwość realizacji wspólnych projektów	Światowy kryzys wywołany konfliktem w Ukrainie	
	Możliwość pozyskania środków zewnętrznych z nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 na finansowanie projektów inwestycyjnych i społecznych	Niepewność energetyczna związana z brakami surowców i energii elektrycznej	
	Dalszy rozwój terenów inwestycyjnych – powstawanie nowych miejsc pracy	Sytuacja postpandemiczna i wynikające z niej konsekwencje społeczne i gospodarcze	

Wykorzystanie bardzo dobrych warunków agrotechnicznych do dalszego rozwoju rolnictwa	Niekontrolowana suburbanizacja wynikająca z niskiego udziału pokrycia gminy MPZP
Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie całej gminy - poprawiająca dostępność komunikacyjną	Niekorzystne zmiany podatkowe mogące powodować wzrost obciążenia samorządów
Rozwój turystyki i agroturystyki, wykorzystanie walorów rzeki Ślęzy	Zagrożenia naturalne wynikające ze zmian klimatycznych, takie jak susze i gwałtowne powodzie – teren gminy jest silnie narażony na występowanie suszy
Wzmacnianie atrakcyjności osiedleńczej poprzez rozwój oferty mieszkaniowej	

II Założenia planistyczne

7. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na umieszczenie tych zapisów jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych, a z drugiej natomiast odnosi się do wyzwań stojących przed gminą i stojącej za nią idei przewodniej.

Misja

Misją gminy Żórawina jest rozwój zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie ładu przestrzennego w odpowiedzi na postępującą suburbanizację.

Misja stanowi cel nadrzędny dla gminy, określa ideę oraz ogólny kierunek rozwoju gminy Żórawina. Z uwagi na obserwowane tendencje demograficzne, kluczowe jest zaspokajanie potrzeb systematycznie napływających mieszkańców. Możliwe to będzie dzięki poszerzeniu oferty czasu wolnego i dostosowanie jej do oczekiwań różnych grup mieszkańców wraz ze stworzeniem atrakcyjnych miejsc integracji, co dodatkowo wpłynie na wzmocnienie więzi z miejscem zamieszkania. Wśród głównych wyzwań wskazuje się przede wszystkim na rozwój infrastruktury społecznej i technicznej oraz poprawę skomunikowania wewnątrz gminy. Ponadto z uwagi na postępującą suburbanizację kluczowe jest prowadzenie kompleksowej polityki przestrzennej, w celu poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej, jak i stworzenia warunków do rozwoju gospodarki.

Wizja

Gmina Żórawina w 2030 roku zwiększyła swoją populację. Z gminy o wiejskim charakterze przekształciła się w obszar podmiejski, zarówno dzięki rozwojowi zabudowy, jak i wykształceniu nowych funkcji centrotwórczych.

Wizja jest obrazem przyszłości, którą samorząd gminy chce wykreować w perspektywie roku 2030. Wizja gminy Żórawina odnosi się do trzech wymiarów planowania strategicznego: społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Prognozy demograficzne wskazują, że liczba ludności gminy będzie się zwiększać. Prowadzenie działań mających na celu zaspokojenie rosnących potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz zapewnienie bogatej oferty czasu wolnego, pozwoli na stworzenie z gminy centrum życiowego dla mieszkańców. W wymiarze gospodarczym, wykorzystanie posiadanych potencjałów i zasobów i stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki pozwoli na wzmocnienia konkurencyjności gminy. Tendencje demograficzne i systematyczny napływ mieszkańców, wraz z postępującymi zmianami klimatu wskazuje na konieczność rozwijania gminy w sposób zrównoważony.

Presja urbanistyczna determinuje konieczność rozwoju infrastruktury, a obserwowane procesy wpływają na dynamiczne przekształcenia struktury osadniczej, zmianę charakteru gminy oraz wykształcanie funkcji centrotwórczych.

8. Determinanty i uwarunkowania rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079).

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie konkurencyjności gminy wraz z zapewnieniem wysokiej jakości życia

W Żórawinie widoczny jest systematyczny napływ mieszkańców. Do 2030 roku prognozuje się zwiększenie populacji gminy, co wiązać się będzie z rosnącymi potrzebami i oczekiwaniami. Rosnąca liczba mieszkańców determinuje konieczność zaspokojenia podstawowych, socjalnych potrzeb mieszkańców, jak również rozwoju i dostosowania infrastruktury komunalnej. Wpłynie to na wzrost konkurencyjności gminy i wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej.

Istotne z punktu widzenia dalszego rozwoju gminy jest zachęcenie nowych mieszkańców do meldowania się na jej terenie. Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców, zacieśnienie więzi społecznych oraz budowa tożsamości lokalnej może pozytywnie wpłynąć na wzrost liczby osób meldujących się. Szacuje się, że liczba mieszkańców gminy, jest wyższa niż liczba osób faktycznie zameldowanych. Wśród nowych mieszkańców, dominują osoby w wieku produkcyjnym planujące założenie rodziny, bądź rodziny z dziećmi. Istotne jest zatem rozwijanie infrastruktury opiekuńczo-wychowawczej i edukacyjnej wraz z dopasowaniem oferty edukacyjnej do oczekiwań mieszkańców. Ważne jest również prowadzenie działań mających na celu budowę poczucia tożsamości lokalnej wśród najmłodszych mieszkańców.

Wpływ na wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i przywiązania do gminy będzie miała rozbudowa sieci placówek infrastruktury edukacyjnej. Obecnie wskaźniki dotyczące opieki przedszkolnej i współczynnik skolaryzacji kształtują się w okolicach 80-85% co może wskazywać, że dzieci z gminy Żórawina korzystają z oferty placówek zlokalizowanych w innych gminach, ze szczególnym wskazaniem na Wrocław, który stanowi również miejsce pracy dla mieszkańców gminy. Problem ten wynikać może z dostępności i godzin funkcjonowania placówek, które niedostosowane są do potrzeb mieszkańców, pracujących poza terenem gminy.

Wyzwaniem w najbliższej perspektywie będzie dopasowanie oferty i infrastruktury do wzrastającej liczby nowych mieszkańców. Potwierdzeniem tego są wyniki badania ankietowego, w którym prawie 40% wskazało atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego, jako jeden z najkorzystniejszych i najbardziej pożądaných kierunków dalszego rozwoju gminy. Ważne jest zatem prowadzenie działań o zróżnicowanym charakterze, w celu dotarcia do jak najszerszego grona odbiorców. Należy stworzyć możliwości do zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców, w szczególności dotyczących czasu wolnego, co pozwoli na uczynienie z gminy centrum życia mieszkańców. Wpłynie to również pozytywnie na budowę wizerunku gminy i wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej.

Warto wzmacniać potencjał działających na terenie gminy instytucji takich jak: Gminne Centrum Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna czy Muzeum Powozów Galowice, które zajmują się działalnością kulturalną, w celu stworzenia atrakcyjnej oferty kulturalno-rozrywkowej, dla różnych grup mieszkańców. Na terenie gminy znajdują się również świetlice wiejskie, które są miejscem spotkań i życia społeczno-kulturalnego mieszkańców wsi. Przyczynia się to do wzrostu aktywności społeczności gminy oraz pobudzenia do działania oraz zwiększenia poziomu integracji mieszkańców.

Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki

Gmina Żórawina posiada obecnie charakter rolniczy, nie występują tu większe zakłady przemysłowe. Intensywny rozwój tego sektora gospodarki i obecność zarówno rolnictwa wielkoobszarowego, jak i indywidualnego wynika z korzystnych warunków klimatycznych (okres wegetacyjny trwa tutaj 220-230 dni²) wysokiej klasy gruntów. Ponad 50% użytków rolnych zakwalifikowanych zostało do klas bonitacyjnych I i II³. Na terenie gminy przeważają czarne ziemie, a wzdłuż cieków, w obniżeniach dolinnych wytworzyły się mady brunatne i czarnoziemne⁴. Południowa część obszaru ma w większości charakter rolniczy. Największym producentem rolnym na terenie gminy jest Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Pib Sp. z o.o., który posiada fermę na której prowadzi hodowlę i chów trzody chlewnej⁵.

Inne funkcje gminy to m.in. funkcja mieszkaniowa i usługowa, przeważające w północnej części gminy, która jest lepiej doinwestowana, czemu sprzyja bliskie sąsiedztwo Wrocławia. W północnej części powstaje podmiejska zabudowa oraz nowe hurtownie i zakłady rzemieślnicze, co sprawia, że struktura przestrzeni zyskuje podmiejski charakter (w 1608 r. Żórawina otrzymała prawa miejskie, jednakże nie zostały one wprowadzone w życie⁶). Wpływ na to ma przede wszystkim skala oddziaływania Wrocławia, widoczna presja urbanistyczna oraz dogodna lokalizacja – przebieg autostrady A4 oraz dróg wojewódzkich nr 395 i nr 346, bliskość miasta wojewódzkiego (centrum gminy oddalone jest od Wrocławia o ok. 15 km), przebieg linii kolejowej 276 Wrocław – Międzyzlesie – Praga czy obecność wzdłuż autostrady strefy gospodarczej Rzeplin/Suchy Dwór⁷.

Z roku na rok w Żórawinie rośnie liczba podmiotów gospodarczych. W latach 2017-2021 odnotowano wzrost z 1 307 podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2017 r. do 1 475 w 2021 r. Gmina Żórawina w 2021 r. zajęła II miejsce w ogólnopolskim rankingu Forbes w kategorii miast i gmin do 49 tys. mieszkańców, otrzymując tytuł „Miasta przyjaznego dla biznesu 2021”⁸. Jej atutem jest przede wszystkim bliska lokalizacja autostrady A4. Żórawina jest również atrakcyjna z uwagi na fakt, że łączy zalety wielkiego miasta i prowincji. Charakteryzuje się dostępnością wykwalifikowanej kadry, dostępnością transportową i dobrym skomunikowaniem z Wrocławiem, z uwagi na obecność węzła autostradowego „Krajków”, niższymi podatkami oraz niższymi cenami nieruchomości i usług.

Jednakże uwarunkowania przyrodnicze (występowanie wysokiej klasy gruntów) obszaru stanowią potencjał rozwojowy, ale wpływają na ograniczenie możliwości powstawania i rozwijania nowych terenów inwestycyjnych. Wyzwaniem jest zatem jednoczesne utrzymanie dotychczasowych funkcji obiektów produkcji rolnej i wykorzystanie gruntów rolnych wysokich klas do produkcji rolnej i przetwórstwa rolnego (ze szczególnym wskazaniem na rozwój rolnictwa ekologicznego) przy jednoczesnym prowadzeniu działań mających na celu wyłączenie

² Strategia rozwoju gminy Żórawina na lata 2015-2020

³ Klasa bonitacyjna (również jako klasa bonitacyjna gleby) – klasa gruntu określana w ramach gleboznawczej klasyfikacji gruntów na podstawie urzędowej tabeli gruntów określająca jakość gleby pod względem jej wartości użytkowej. Klasa I – gleby orne najlepsze. Klasa II – gleby orne bardzo dobre.

⁴ Program ochrony środowiska dla gminy Żórawina na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy do 2024

⁵ Strategia rozwoju gminy Żórawina na lata 2015-2020

⁶ <https://www.gminazorawina.pl/rysy-histeryczne/> [Dostęp: 04.01.2022 r.]

⁷ <https://www.gminazorawina.pl/rozpoczniej-biznes-w-gminie/> [Dostęp – 03.01.2022 r.]

⁸ <https://www.gminazorawina.pl/miasta-przyjazne-dla-biznesu-2021-pelny-ranking/> [Dostęp: 03.01.2022 r.]

gruntów z produkcji rolniczej oraz zmianę przeznaczenia działek na cele inne niż rolnicze. Umożliwi to dywersyfikację struktury gospodarczej.

Wpływ na to będzie miało również promowanie gminy w oparciu o lokalne produkty i potencjały, w celu stopniowego rozwoju turystyki. Funkcje turystyczne dotychczas na terenie gminy praktycznie nie występowały, co ma związek z brakiem atrakcji krajoznawczych, niskim poziomem lesistości (w 2021 r. wynosił on 1%) wynikającym z wysokiej jakości gleb, które użytkowane są do produkcji rolniczej, brakiem obszarów prawnie chronionych i miejsc do rekreacji. Jednakże gmina ta posiada potencjał do rozwoju miejsc wypoczynku i oferty rekreacyjno-turystycznej, i może stanowić zaplecze wypoczynkowe dla mieszkańców Wrocławia. Wśród atutów gminy ankietowani wymieniają (oprócz dogodnej lokalizacji oraz komunikacji publicznej) ciszę i spokój. Potencjałem turystycznym charakteryzują się przede wszystkim rzeka Ślęza i tereny położone wzdłuż doliny rzeki, w szczególności w rejonie Komorowic i Sadkowa. Ponadto wśród atrakcji turystycznych gminy Żórawina można wskazać Kościół św. Trójcy (perła manieryzmu), Gotycki kościół p.w. Wniebowzięcia NMP czy Pałac z początku XVI wieku w Komorowicach. Promocję turystyczną obszaru warto oprzeć również o produkty lokalne m.in. produkcję oleju rzepakowego (Grupa Wilmar⁹).

Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki

Z uwagi na dynamicznie postępującą presję urbanistyczną i przenoszenie się mieszkańców na tereny podmiejskie i wiejskie, widoczna jest konieczność rozwoju gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Istotne jest przygotowanie gminy na dalszy napływ nowych mieszkańców i skutki suburbanizacji, która będzie postępować i dotrzeć może na pozostałe tereny gminy. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego gmina znajduje się w Strefie I – centralnej strefie intensywnego rozwoju WrOF¹⁰, co warunkuje rozwój osadnictwa, w szczególności w północnej części gminy. W zabudowie mieszkalnej w gminie dominuje zabudowa jednorodzinna. Jednakże ze względu na napływ ludności z Wrocławia, ważne jest rozwijanie zasobów gminnych i wsparcie rozbudowy budownictwa wielorodzinnego. Istotne w kwestii planowania przestrzennego i zapewnienia ładu przestrzennego jest uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które określają szczegółowe warunki zagospodarowania i zabudowy. Obecnie powierzchnia gminy objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 18,8%. Ważne z uwagi na dynamiczne przekształcenia struktury osadniczej jest zaktualizowanie dokumentu Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy¹¹, określającego politykę przestrzenną i zasady gospodarowania, w odniesieniu do aktualnych uwarunkowań rozwojowych. Polityka przestrzenna gminy powinna być realizowana w oparciu o racjonalne przekształcenia z uwzględnieniem w szczególności uwarunkowań przyrodniczych, jak również społecznych, gospodarczych i kulturowych.

W latach 2017-2020 na teren gminy Żórawina przeprowadziło się około 706 mieszkańców Wrocławia, a saldo migracji utrzymywało się na poziomie powyżej 20 (wyjątek stanowił rok 2020 r. kiedy skala migracji nieco się zmniejszyła, a wskaźnik wynosił 16,6). Aktualne prognozy

⁹ <https://wilmar-oils.pl/> [Dostęp: 04.01.2022 r.]

¹⁰ Wrocławski Obszar Funkcjonalny

¹¹ Zmiana w studium sporządzona została w 2014 r.

demograficzne świadczą o systematycznym wzroście liczby mieszkańców, która w 2030 r. według szacunków przekroczy 19 tys. Obecnie północna część gminy, w szczególności miejscowości Karwiany, Komorowice, Żórawina, Mędtów, Suchy Dwór są najbardziej zaludnione. W północnej części gminy suburbanizacja jest najbardziej widoczna, ponieważ obszar ten znajduje się w bliskości Wrocławia i charakteryzuje się wysokim poziomem atrakcyjności osiedleńczej. Południowa część gminy ma charakter rolniczy, jest niedoinwestowana, a braki w infrastrukturze wpływają na ograniczenie atrakcyjności osiedleńczej. Kluczowe jest zatem podjęcie działań mających na celu zrównoważony rozwój terytorialny i zwiększenie spójności przestrzennej obszaru. Istotne jest zadbanie i prowadzenie inwestycji w miejscowościach oddalonych od tych, które silnie się urbanizują. Ważna jest zarówno rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, jak również poprawa dostępności komunikacyjnej i transportowej południowej części gminy. Nowoczesna infrastruktura zapewnia dobre warunki do inwestowania oraz podnoszenia standardu życia społeczności lokalnej.

W gminie widoczne są problemy komunikacyjne. Wysokie natężenie ruchu i przepływ mieszkańców do Wrocławia w ciągu dnia generuje korki w gminie, ponadto oferta komunikacji publicznej nie jest dostatecznie rozwinięta. Wykluczeniem komunikacyjnym charakteryzuje się w szczególności południowa część obszaru. Kluczowe jest rozwijanie infrastruktury drogowej, kolejowej oraz wdrażanie rozwiązań typu Park&Ride. Poprawa jakości i standardu dróg wpłynie pozytywnie na poziom odczuwanego bezpieczeństwa, jak również ułatwienie dostępu do rynku pracy i usług oferowanych we Wrocławiu, jak i całym obszarze funkcjonalnym. Lepsza infrastruktura komunikacyjna ponadto pozwoli na integrację poszczególnych wsi gminy Żórawina.

W celu zwiększenia spójności przestrzennej obszaru ważne jest również rozwijanie sieci dróg rowerowych i ścieżek. Pełnią one nie tylko funkcje rekreacyjne, ale również komunikacyjne. Obecnie przez teren gminy przechodzą tylko dwa szlaki rowerowe¹². W badaniach ankietowych blisko 88% mieszkańców negatywnie oceniło dostępność tras rowerowych, a około 15% wskazało brak ścieżek rowerowych jako główną słabą stronę gminy. Rozwój dróg rowerowych na obszarze całej gminy pozwoli na zwiększenie wykorzystania rowerów, jako alternatywnego środka transportu, co pozytywnie przełoży się zarówno na zdrowie mieszkańców, jak i ograniczenie negatywnego oddziaływania transportu samochodowego na stan i jakość powietrza. Na jakość powietrza wpływ ma również emisja pyłów i zanieczyszczeń pochodzących z lokalnych kotłowni, których nasilenie obserwuje się w szczególności w okresie zimowym. Ważna jest również poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych, która uwzględniac będzie termomodernizację obiektów i wpłynie na ograniczenie niskiej emisji oraz podniesienie komfortu życia mieszkańców.

Dbałość o stan środowiska przyrodniczego wraz z wdrażaniem rozwiązań z zakresu adaptacji do zmian klimatu jest wyzwaniem w najbliższej perspektywie. Istotne jest przede wszystkim prowadzenie działań z zakresu retencji, jak i przeciwdziałania skutkom suszy, z uwagi na zaklasyfikowanie części gminy do klasy ekstremalnego zagrożenia suszą. Jednym z elementów środowiska przyrodniczego, stanowiącego potencjał rozwojowy jest rzeka Ślęza. Stanowi ona istotny zasób w kontekście możliwości rozwoju oferty rekreacyjno-wypoczynkowej, dzięki jej uregulowaniu i racjonalnym zagospodarowaniu jej brzegów.

Kluczowe jest również zadbanie o estetykę przestrzeni publicznych i doposażanie ich w obiekty małej architektury. Czystość i estetyka jest szczególnie istotna z uwagi na wskazanie przez 55% mieszkańców problemu zaśmiecania okolicy, jako widocznego na terenie gminy. Z poprawą estetyki związane są również kwestie dotyczące rozwijania terenów zielonych. W badaniu

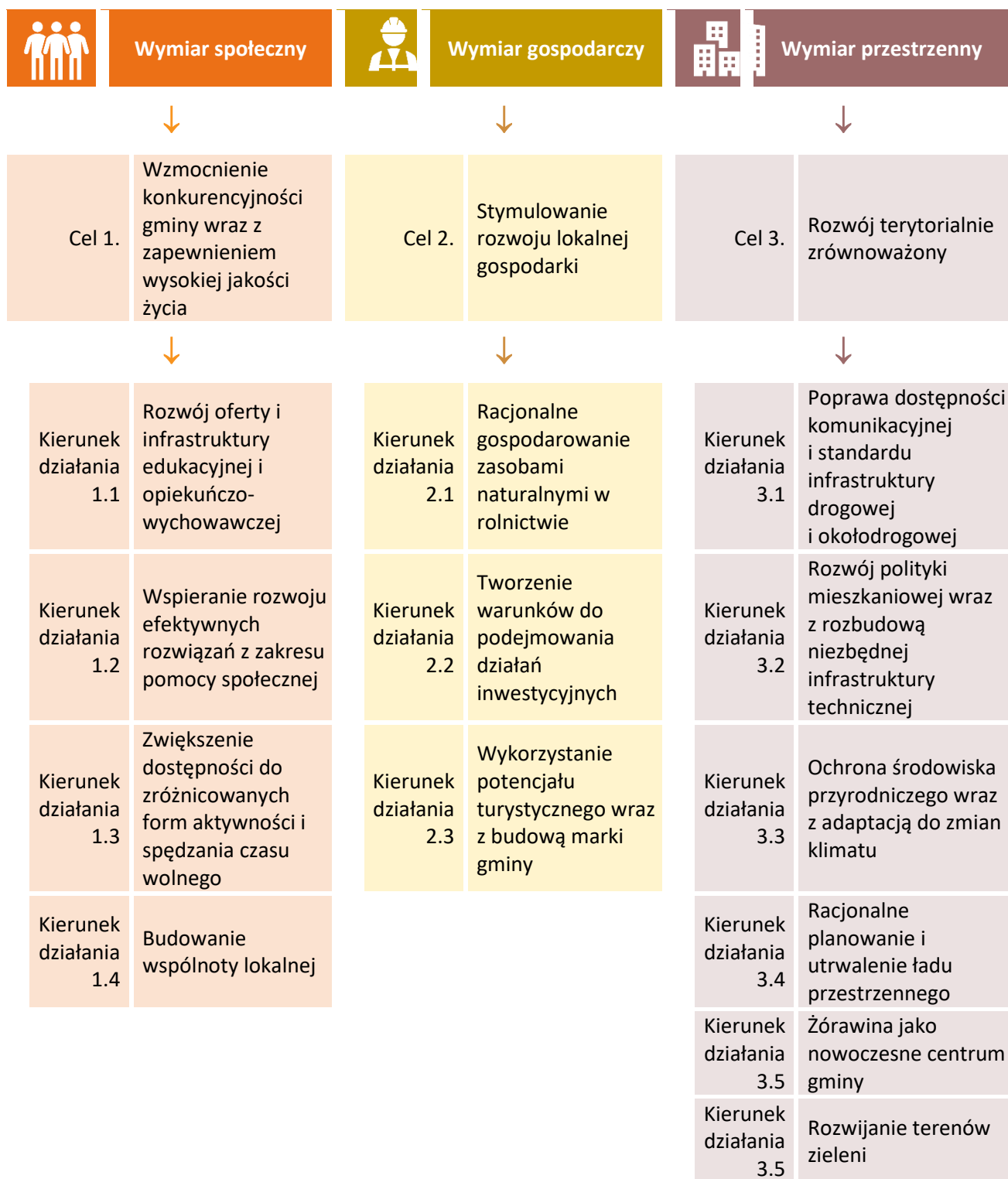
¹² Wrocław – Turów – Wojkowice – Mnichowice – Okrzeszyce – Św. Katarzyna – Kotowice i Wrocław – Suchy Dwór – Żórawina – Bogunów – Węgry – Borów – Strzelin – Biały Kościół – Henryków – Ziębice.

ankietowym ponad 61% respondentów negatywnie oceniło dostępność przyrody (parki, tereny zielone) w otoczeniu, co wskazuje na konieczność rozwijania terenów zielonych i zapewnienia miejsc rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Wyzwaniem jest zatem zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni w celu poprawy estetyki i funkcjonalności gminy. Istotny w tym zakresie jest w szczególności rozwój centrum gminy – Żórawiny i uczynienie z niej nowoczesnego centrum, będącego miejscem integracji i spotkań mieszkańców.

9. Schemat ilustrujący założenia planistyczne

10. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Kierunek działania 1.1 Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej

- Budowa żłobków, przedszkoli i szkół podstawowych w miejscowościach najbardziej urbanizujących się
- Podnoszenie standardów jakości usług wychowania przedszkolnego
- Dostosowanie godzin funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych do potrzeb mieszkańców
- Podnoszenie efektywności i atrakcyjności nauczania w szkołach podstawowych
- Doposażenie placówek edukacyjnych i przedszkolnych w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne
- Rozwój oferty edukacyjnej w gminie poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych
- Rozbudowa świetlic wiejskich w poszczególnych miejscowościach wraz z ich doposażeniem
- Rozwój kompetencji edukacyjnych dzieci i młodzieży
- Wzmocnienie poradnictwa edukacyjno- zawodowego i prowadzenie działań z zakresu przedsiębiorczości wśród młodzieży
- Budowa nowych obiektów rekreacyjnych/sportowych przy placówkach edukacyjnych

Kierunek działania 1.2 Wspieranie rozwoju efektywnych rozwiązań z zakresu pomocy społecznej i ochrony zdrowia

- Rozwijanie polityki prorodzinnej
- Poszerzenie oferty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Zwiększenie dostępności do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej
- Podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępności do aptek
- Rozwój kompleksowej polityki senioralnej
- Wsparcie funkcjonowania Klubu Seniora
- Zapewnienie dostępności do bezpłatnych porad psychologicznych dla mieszkańców
- Rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego
- Prowadzenie działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspieranie działań profilaktycznych
- Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia

Kierunek działania 1.3 Zwiększenie dostępności do zróżnicowanych form aktywności i oferty spędzania czasu wolnego

- Rozwój usług kulturalno-społecznych poprzez rozwój niezbędnej infrastruktury
- Rozwój infrastruktury sportowej w poszczególnych miejscowościach gminy
- Prowadzenie działań na rzecz wyznaczenia ogólnodostępnych terenów sportowo-rekreacyjnych w każdej miejscowości
- Rewitalizacja, modernizacja oraz przebudowa istniejących obiektów sportowych i towarzyszącej im infrastruktury w tym m.in. placów zabaw i miejsc wypoczynku

- Rozbudowa i poszerzenie oferty kulturalnej
- Wsparcie funkcjonowania działalności organizacji pozarządowych działających na terenie gminy
- Poszerzenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży, zgodnie z oczekiwaniami najmłodszych mieszkańców
- Rozbudowa infrastruktury czasu wolnego – budowa świetlic, miejsc spotkań, filii bibliotek na terenie całej gminy
- Wsparcie funkcjonowania i prowadzonej działalności kulturalnej przez Gminną Bibliotekę Publiczną i Gminne Centrum Kultury

Kierunek działania 1.4 Zwiększenie dostępności do zróżnicowanych form aktywności i oferty spędzania czasu wolnego

- Wprowadzenie zachęt, ulg i pakietów meldunkowych dla nowych mieszkańców
- Prowadzenie działań integrujących rdzennych mieszkańców z ludnością napływową
- Powadzenie zajęć z zakresu edukacji regionalnej i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej wśród najmłodszych mieszkańców gminy
- Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
- Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i wykluczeniu społecznemu
- Wzmocnienie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi
- Wzmocnienie dialogu samorządu z mieszkańcami

Kierunek działania 2.1 Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi w rolnictwie

- Dywersyfikacja działalności rolniczej i rozwijanie rolnictwa ekologicznego
- Wspieranie produkcji ekologicznej żywności
- Stworzenie lokalnego targu ze zdrową żywnością
- Rozwój i wsparcie funkcjonowania branży przetwórczej
- Poprawa konkurencyjności i wsparcie lokalnych przedsiębiorstw

Kierunek działania 2.2 Tworzenie warunków do podejmowania działań inwestycyjnych

- Rozwój strefy aktywności gospodarczej w pobliżu autostrady A4
- Podjęcie działań związanych z poszerzeniem możliwości prowadzenia inwestycji na terenie gminy
- Prowadzenie działań lobbingowych na rzecz odrolnienia i wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej
- Przygotowanie i uzbrojenie terenów pod inwestycje
- Prowadzenie działań na rzecz powstawania miejsc pracy poza sektorem rolniczym
- Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej
- Wsparcie rozwoju sektora małej i średniej przedsiębiorczości
- Prowadzenie działań z zakresu aktywizacji i reintegracji zawodowej
- Prowadzenie działań w celu wzmacniania poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców

- Rozwój sieci teleinformatycznych

Kierunek działania 2.3 Wykorzystanie potencjału turystycznego wraz z budową marki gminy

- Budowa marki gminy w oparciu o produkty turystyczne związane z potencjałem rzeki Ślęzy oraz atrakcje turystyczne m.in. manierystyczny kościół pw. Świętej Trójcy czy Muzeum Powozów Galowice
- Prowadzenie działań na rzecz utworzenia trasy Velo Żórawina
- Wykorzystanie potencjału rzeki Ślęzy (stworzenie oferty turystycznej, organizacja spływów kajakowych)
- Remont Kościoła Świętej Trójcy i promocja obiektu jako kandydata wpisane na listę pomników historii
- Współpraca w ramach przynależności do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Promocja gminy w oparciu o przynależność do Lokalnej Grupy Działania Lider A4 i współpraca w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju¹³
- Stworzenie turystyczno-rekreacyjnej imprezy plenerowej wraz z promocją produktów lokalnych
- Wspieranie rozwoju bazy noclegowej, gastronomicznej i usługowej
- Wspieranie istniejących i powstających gospodarstw agroturystycznych oraz ich promocja

Kierunek działania 3.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej i standardu infrastruktury drogowej i okołodrogowej

- Budowa i rozbudowa sieci dróg na terenie gminy
- Modernizacja, wymiana nawierzchni i podniesienie jakości infrastruktury drogowej
- Budowa i rozbudowa chodników
- Rozbudowa i poprawa standardów oświetlenia ulicznego
- Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz gminy
- Poprawa jakości funkcjonowania komunikacji zbiorowej
- Współpraca z prywatnymi przewoźnikami w celu dostosowania oferty transportowej do potrzeb mieszkańców
- Budowa siatki ścieżek, tras rowerowych i dróg dla rowerów na terenie gminy Żórawina
- Współpraca z sąsiednimi gminami w projektowaniu zintegrowanej sieci połączeń pieszo-rowerowych
- Wyznaczenie w gminie ciągów pieszo-rowerowych i szlaków rowerowych
- Budowa Park&Ride na terenie gminy
- Propagowanie działań proekologicznych w zakresie efektywnego wykorzystania środków transportu i zmiany zachowań transportowych mieszkańców

Kierunek działania 3.2 Rozwój polityki mieszkaniowej wraz z rozbudową niezbędnej infrastruktury technicznej

- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej

¹³ Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Lokalnej Grupy Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gmin Kąty Wrocławskie, Kobierzycy, Siechnice, Żórawina, Domaniów - Lider A4 na lata 2015 – 2022 z perspektywą do roku 2023

- Kompleksowa rozbudowa systemu oczyszczania ścieków
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- Modernizacja i przebudowa stacji uzdatniania wody
- Profesjonalizacja systemu gospodarowania odpadami
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy
- Działania na rzecz rozwijania budownictwa społecznego, w tym poprzez społeczną inicjatywę mieszkaniową
- Modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych w zasobnie gminy i poprawa ich standardu
- Uzbrajanie terenów pod zabudowę mieszkaniową

Kierunek działania 3.3 Ochrona środowiska przyrodniczego wraz z adaptacją do zmian klimatu

- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
- Zwiększenie retencji i bioróżnorodności w zlewni rzeki Ślęzy
- Optymalizacja zużycia wody w poszczególnych sektorach gospodarki, z uwzględnieniem jej retencjonowania na potrzeby rolnictwa
- Regulacja rzeki Ślęzy
- Ochrona gleb i zapobieganie ich degradacji w wyniku działalności rolnej
- Budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych na terenie gminy
- Tworzenie nasadzeń drzew i krzewów w celu zapobiegania wystąpienia zjawiska „wyspy ciepła” na terenie gminy
- Ograniczenie niskiej emisji poprzez wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany nieefektywnych źródeł ciepła
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Realizacja działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej produkcji rolnej
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców dotyczących kryzysu klimatycznego i jego skutków
- Współpraca z gminami w ramach przynależności do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi i wzmacniania świadomości ekologicznej mieszkańców
- Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie efektywności energetycznej i właściwych postaw wśród mieszkańców

Kierunek działania 3.4 Racjonalne planowanie i utrwalenie ładu przestrzennego

- Poprawa estetyki przestrzeni publicznych
- Działania na rzecz ograniczenia negatywnych skutków suburbanizacji
- Doposażenie przestrzeni publicznej w obiekty małej architektury
- Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i w przestrzeniach publicznych
- Konserwacja, modernizacja i rewaloryzacja zabytków

- Aktualizacja dokumentu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- Prowadzenie działań na rzecz uchwalania Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego

Kierunek działania 3.5 Żórawina jako nowoczesne centrum gminy

- Zagospodarowanie i rewitalizacja Parku w Żórawinie
- Wzmocnienie pozycji Żórawiny jako przestrzeni integracji i centrum usługowo-administracyjnego
- Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych w Żórawinie
- Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych do animowania życia społeczności lokalnej
- Renowacja i wsparcie funkcjonowania Gminnego Centrum Kultury
- Rozbudowa monitoringu na terenie gminy

Kierunek działania 3.6 Rozwijanie terenów zieleni

- Rewitalizacja istniejących terenów zieleni
- Rewitalizacja parku w Suchym Dworze
- Rewitalizacja istniejących oraz budowa nowych parków i ścieżek spacerowo/biegowych
- Rozwijanie i poprawa dostępności terenów zielonych
- Zachowanie, uzupełnienie oraz wprowadzenie nasadzeń zieleni, drzew i krzewów, w szczególności wzdłuż cieków naturalnych oraz dróg publicznych
- Utrzymanie zieleni wysokiej we wszystkich formach oraz na wszystkich terenach użytkowanych jako: użytki ekologiczne, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, grunty leśne, tereny rekreacyjno- wypoczynkowe oraz terenów zielonych¹⁴
- Stworzenie parku dla psów na terenie gminy
- Zwiększanie udziału powierzchni lasów na obszarze gminy
- Tworzenie nowych form zieleni gminnej (w szczególności z w obszarach zwartej zabudowy)
- Prowadzenia działań na rzecz przekształcania terenów rolniczych w tereny zieleni gminnej

¹⁴ Wg GUS: Tereny zieleni - Tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

11. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079).

Kierunek działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2021)	Tendencja	Źródło danych
Kierunek działania 1.1 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej	Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową	11,5%	Wzrost	BDL GUS
	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	81,1%	Wzrost	BDL GUS
	Współczynnik skolaryzacji brutto	85,6%	Wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 1.2 Wspieranie rozwoju efektywnych rozwiązań z zakresu pomocy społecznej i ochrony zdrowia	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	118	spadek	BDL GUS
	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji zdrowia	0	Wzrost	Urząd Gminy Żórawina
	Podmioty wpisane do rejestru REGON w sekcji Q – opieki zdrowotna i pomoc społeczna	124	Wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 1.3 Zwiększenie dostępności do zróżnicowanych form aktywności i spędzania czasu wolnego	Liczba zorganizowanych imprez przez ośrodki kultury	14	Wzrost	BDL GUS
	Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności	325	Wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 1.4 Budowanie wspólnoty lokalnej	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności	39	Wzrost	BDL GUS
	Liczba nowo zameldowanych mieszkańców	437	Wzrost	BDL GUS

Kierunek działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2021)	Tendencja	Źródło danych
Kierunek działania 2.1 Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi w rolnictwie	Stworzenie targu ze zdrową żywnością	0	1	Urząd Gminy Żórawina
Kierunek działania 2.2 Tworzenie warunków do podejmowania działań inwestycyjnych	Liczba osób pracujących	2 290	Wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 2.3 Wykorzystanie potencjału turystycznego wraz z budową marki gminy	Liczba przeprowadzonych działań promujących gminę	0	Wzrost	Urząd Gminy Żórawina
Kierunek działania 3.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej i standardu infrastruktury drogowej i okołodrogowej	Długość dróg dla rowerów ogółem	1,5 km	Wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 3.2 Rozwój polityki mieszkaniowej wraz z rozbudową niezbędnej infrastruktury technicznej	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	44,1%	Wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 3.3 Ochrona środowiska przyrodniczego wraz z adaptacją do zmian klimatu	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	0	Wzrost	Urząd Gminy Żórawina
	Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego	45,3 m3	spadek	BDL GUS
Kierunek działania 3.4 Racjonalne planowanie i utrwalenie ładu przestrzennego	Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	0	1	Urząd Gminy Żórawina
	Powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	18,8%	wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 3.5 Żórawina jako nowoczesne centrum gminy	Zagospodarowanie i rewitalizacja Parku w Żórawinie	0	1	Urząd Gminy Żórawina
Kierunek działania 3.6 Rozwijanie terenów zieleni	Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem	0,33%	wzrost	BDL GUS

III Wdrażanie

12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079) .

	Realizacja strategii
	Przygotowanie projektu – Wójt Gminy Żórawina przy współpracy struktur Urzędu Gminy Żórawina (zmiana zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców),
	Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Wójt Gminy Żórawina przy pomocy struktur Urzędu Gminy Żórawina i instytucji samorządowych,
	Nawiązanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, innych instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbujące na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym,
	Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których realizowane będą założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Gminy Żórawina oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne),
	Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Gminy w Żórawinie, Rada Gminy,
	Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunku działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Wójt Gminy Żórawina, Rada Gminy,
	Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Wójt Gminy Żórawina, przy współpracy struktur Urzędu Gminy Żórawina wraz z jednostkami organizacyjnymi,
	Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Gminy Żórawina.

	Procedura monitorowania
	Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie,
	Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji,
	Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale 11. Rezultaty planowanych działań,
	Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.
	Ewaluacja
	Rekomenduje się przeprowadzenie co najmniej jednego przeglądu w okresie obowiązywania strategii – 2026 r. (ewaluacja on-going) i 2030 r. (ewaluacja ex-post),
	Wynikiem przeprowadzania przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań,
	Ewaluacje mają na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji),
	Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Gminy przez Wójta Gminy Żórawina wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.
	Aktualizacja dokumentu
	Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Żórawina,
	Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję Rady Gminy Żórawina,
	Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Gminy Żórawina we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy w Żórawinie, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Gminy.

	Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych
	Dokumenty wykonawcze powinny być napisane w możliwie przejrzystym języku, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie,
	Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodnie z obowiązującymi zasadami,
	Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania,
	Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom,
	W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii,
	Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną, jako wiodącą i odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

13. Analiza oddziaływania na środowisko realizacji Strategii

13.1 Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu

Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030 stanowi nadrzędny dokument planistyczny i jest podstawową deklaracją i zobowiązaniem samorządu. W dokumencie sformułowano misję i wizję w długookresowej perspektywie wraz z określeniem podstawowych kierunków rozwoju. Wypracowane założenia oraz zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia skupiają się na poprawie jakości życia mieszkańców oraz rozwiązywania problemów i wyzwań zidentyfikowanych w gminie. Dokument ma charakter kompleksowy, stanowi odpowiedź na zidentyfikowane w gminie problemy i wyzwania oraz wspomaga zarządzanie gminą. Umożliwia również ubieganie się o środki finansowe w ramach Funduszy Europejskich.

Dokument przyczyni się również do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochrony i rozwoju jego walorów. Odstąpienie od realizacji zapisów projektowanego dokumentu będzie wiązało się z odstąpieniem od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki. W przypadku braku wdrażania zapisów strategii, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska może sugerować, iż może nastąpić pogorszenie stanu środowiska.

Brak realizacji zapisów strategii rozwoju może doprowadzić m.in. do:

- pogorszenia stanu i jakości powietrza atmosferycznego;
- pogorszenia stanu klimatu akustycznego;
- pogorszenia jakości i zasobności wód powierzchniowych i podziemnych;
- pogorszenia stanu gospodarki wodno-ściekowej;
- pogorszenia jakości i zasobności gleb i powierzchni ziemi;
- pogorszenia systemu gospodarowania odpadami, w tym ograniczenia powstawaniu odpadów;
- pogorszenia stanu zasobów przyrodniczych, różnorodności biologicznej, obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych ochroną prawną;
- pogorszenia walorów krajobrazowych;
- pogorszenia jakości życia mieszkańców z uwagi na przekroczenia standardów ochrony środowiska.

Pozytywnym skutkiem środowiskowym, w przypadku zaniechania realizacji założeń strategii rozwoju, będzie wyeliminowanie negatywnego, krótkotrwałego wpływu występującego podczas działań typowo inwestycyjnych m.in. budowy, rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, przebudowy ciągów komunikacyjnych, budowy infrastruktury przeciwpowodziowej.

W przypadku braku realizacji powyższych zamierzeń nie dojdzie do zajęcia nowych powierzchni biologicznie czynnych, wzrostu emisji hałasu oraz gazów i pyłów do powietrza w miejscach dotąd nieprzekształconych antropogenicznie. Brak realizacji zamierzeń inwestycyjnych wiąże się z mniejszą ingerencją w komponenty środowiska tj.: wody, gleby, środowisko przyrodnicze oraz krajobraz lokalny.

Zaniechanie założeń dokumentu wiąże się z mniejszym prawdopodobieństwem zniszczenia siedlisk przyrodniczych oraz naruszenia funkcjonowania korytarzy migracyjnych czy też obszarów chronionych. Realizacja zadań ingerujących w stan środowiska wiąże się z niedogodnościami na etapie wdrażania, jednak skutkuje szeregiem korzyści po zakończeniu inwestycji (poprawa stanu powietrza, poprawa efektywności energetycznej, poprawa mobilności, szczelny system wodociagowy).

13.2 Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z budową, rozbudową i modernizacją sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, przebudową ciągów komunikacyjnych, budowy infrastruktury przeciwpowodziowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz zadań zamieszczonych w Strategii Rozwoju powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy działań dla których taka decyzja jest konieczna). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych, mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji strategii rozwoju może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych w mieście.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w strategii rozwoju na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni;
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację;
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów;
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną;
- Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz innych materiałów;
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego;
- Właściwe postępowanie z odpadami;
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu;
- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów;
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu;
- Ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi;
- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni (jest to szczególnie ważne w miastach);
- Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych;
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb oraz innych materiałów;
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia;
- Zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu;
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów;
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej;
- Stosowanie przepisów BHP;
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin;
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza.
- Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów;
- Przestrzeganie zastrzonych zapisów pozwoleń budowlanych.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji;
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną;
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych;
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk;
- Wycinkę drzew i krzewów należy ograniczyć do niezbędnego minimum wynikającego z bezpośredniej kolizji z przedmiotowym przedsięwzięciem.

- Za wycinkę drzew i krzewów należy dokonać nasadzeń zastępczych. Do nasadzeń należy wykorzystać jedynie rodzime gatunki drzew i krzewów. Oszacowanie ilości drzew i krzewów do wycinki oraz wskazanie lokalizacji nasadzeń zastępczych należy uzgodnić po sporządzeniu operatu dendrologicznego.
- Wycinkę drzew i krzewów należy prowadzić poza sezonem wegetacyjnym.
- Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki, a które znajdują się w sąsiedztwie prac budowlanych należy zabezpieczyć przed uszkodzeniem pni, korzeni i konarów;
- Wykopy wykonywane w strefie korzeniowej drzew będą wykonywane wyłącznie ręcznie.
- Roboty ziemne w obrębie korzeni drzew i krzewów nie powinny być prowadzone w okresie wegetacji roślin, a szczególnie w okresie letnim. Najkorzystniejszym okresem do wykonania tych robót są miesiące od października do końca marca.
- Wykopy w obrębie drzew nie powinny trwać dłużej niż dwa tygodnie, a przy wietrznej, wilgotnej pogodzie trzy tygodnie. W celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego, wykopy przy drzewach i krzewach powinny być zasypywane jak najkrótszym czasie.
- Powstałe wykopy w sąsiedztwie drzew i krzewów należy zasypać warstwą kompostu lub ziemi urodzajnej.
- W przypadku kolizji konarów drzew z pracą sprzętu budowlanego w wyniku, którego może dojść do uszkodzenia mechanicznego, gałęzie zagrożone uszkodzeniem należy podwijać do gałęzi położonych powyżej. Jeżeli jest to zabieg niewystarczający w ostateczności należy usunąć lub skrócić kolidujące gałęzie, a rany po cieniach należy zabezpieczyć środkiem impregnującym z dodatkiem środka grzybobójczego.
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji;
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki;
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów;
- Stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu);
- Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody,

a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów;

Ochrona przed hałasem i drganiami:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00;
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia;
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych;
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu;
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas;
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas;
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni;
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko;
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów;
- Sprawne przeprowadzenie prac;
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją;
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochłonną dostosowanych do wymogów siedliska;
- Stosowanie barier akustycznych na etapie realizacji konkretnych inwestycji drogowych (szczególnie w miejscach przejścia dróg uciążliwych przez tereny mieszkaniowe i usług chronionych);
- Zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej.

13.3 Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach

oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2022 poz. 1029) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Dla zadań zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030* można zaproponować następujące działania alternatywne:

- Zmiana lokalizacji danego działania.
- Zmiana technologii realizacji zadania.
- Wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania.
- Rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego.
- Modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstąpienie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zadania będzie wskazywać na taką potrzebę.

W przypadku *Strategii Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030* nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu. Dokument jest koncepcją rozwoju i przebudowy społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej obszaru gminy, która jako wizja całościowa i spójna pozwoli osiągnąć zamierzone efekty. Dlatego też wprowadzanie na tym etapie rozwiązań alternatywnych zaburzałoby spójność wspomnianej wizji. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych.

Podkreślając charakter dokumentu, o wysokim stopniu ogólności oraz brak możliwości precyzyjnego wskazania działań alternatywnych należy w przypadku wszystkich przedsięwzięć przeanalizować działania alternatywne na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji zapisów strategii rozwoju prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

14. Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 9) ramy finansowe i źródła finansowania zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079).

W celu skutecznej realizacji działań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030, samorząd jako jej operator i inicjator będzie poszukiwał wszystkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów. Zrealizowanie zaplanowanych działań umożliwi osiągnięcie wizji rozwoju gminy zaproponowanej w części planistycznej. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki z budżetu województwa dolnośląskiego,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027
- inne środki publiczne,
- inne środki z budżetu Unii Europejskiej, takie jak:
  - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS) – finansowanie projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu.
  - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki.
  - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – odnoszą się do finansowania projektów związanych z poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad dziećmi, podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
  - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – dedykowane dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwach i JST.
  - Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich,

działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych.

Dodatkowym elementem finansowania interwencji rozwojowych są także środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Analiza danych zastanych

Demografia

W latach 2012-2021 liczba ludności gminy Żórawina zwiększyła się o 35,5% - w 2021 r. liczba ta wyniosła 13 056 osób. Zgodnie z prognozą demograficzną opracowaną na podstawie danych GUS, w 2030 r. liczba mieszkańców gminy wzrośnie o kolejne 47,6% względem 2021 r. – do poziomu 19 264 osób.

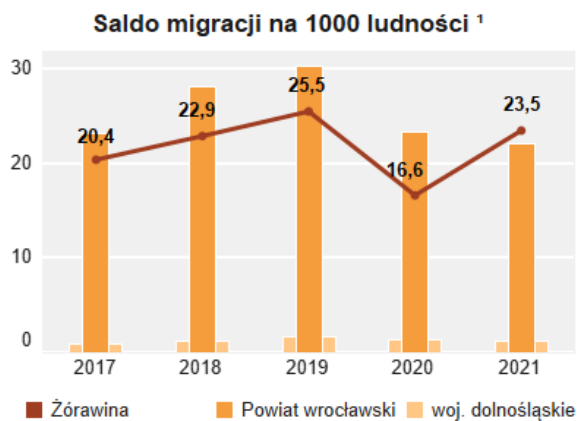
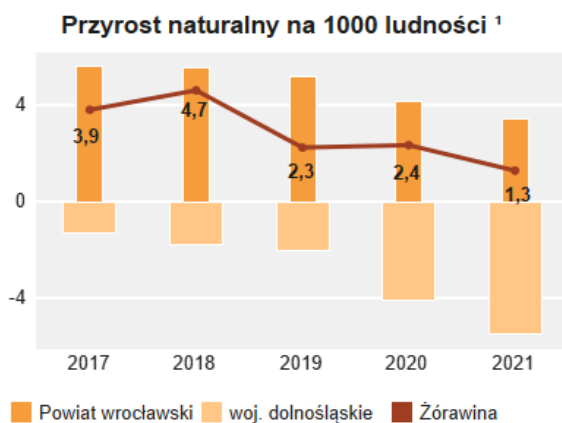
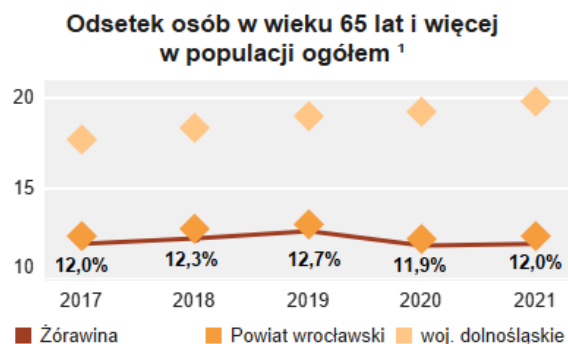
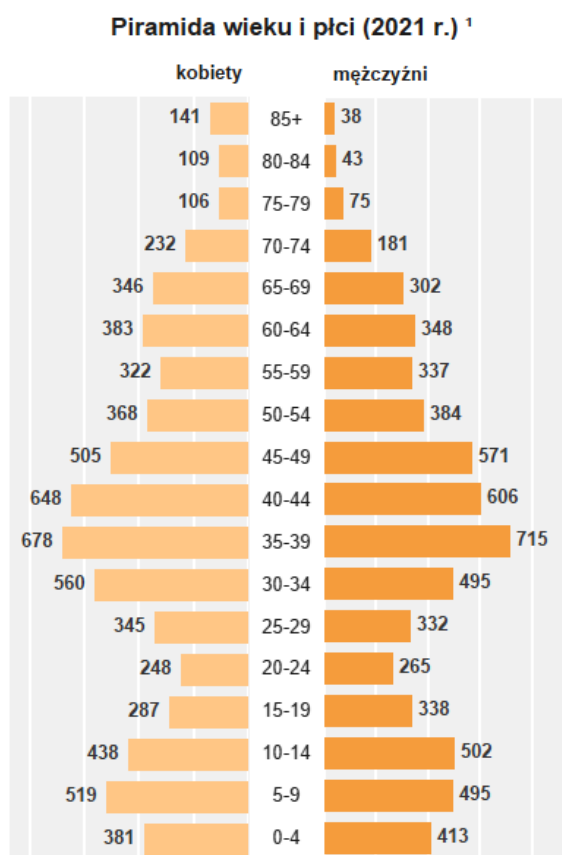
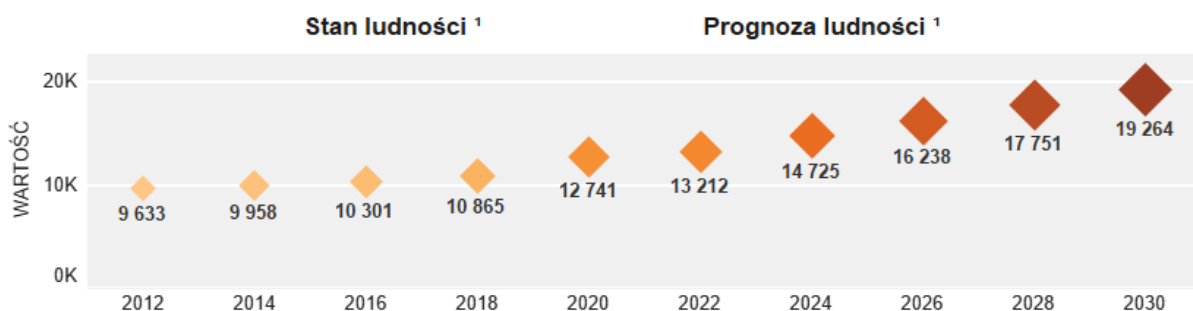
Przyrost naturalny w latach 2017-2021 pozostawał na dodatnim poziomie, jednakże był zróżnicowany w poszczególnych latach. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, najwyższy przyrost odnotowano w 2018 r. (4,7), natomiast najniższy w 2021 r. (1,3). Niski przyrost w 2021 r. spowodowany jest przede wszystkim wyższą umieralnością niż w latach poprzednich, na co wpływ miała m.in. pandemia COVID-19. W porównaniu do powiatu wrocławskiego, przyrost naturalny był niższy w gminie Żórawina, jednakże na tle województwa dolnośląskiego gmina wypada znacznie lepiej – wskaźnik dla województwa od lat przyjmuje wartości ujemne.

Gmina Żórawina cechuje się wysokim saldem migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Biorąc pod uwagę analizowany okres, saldo stopniowo wzrasta – wyjątkiem był 2020 r., w którym został odnotowany spadek tego wskaźnika (m.in. przez pandemię). W 2021 r. saldo migracji wyniosło 23,5 na 1 000 mieszkańców – było zatem wyższe niż w powiecie (22,1) i województwie (1,2). Świadczy to o wysokiej atrakcyjności osiedleńczej gminy, na którą wpływa m.in. bliskość miasta wojewódzkiego.

W strukturze ludności gminy dominują osoby w wieku produkcyjnym, których udział zmaleł o 3,5 pp. w okresie 2017-2021, wynosząc 60,8% w 2021 r. – więcej niż w powiecie (60,4%) i województwie (59,2%). Ponadto odnotowano wzrost udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym o 3,8 pp. do poziomu 24,2% w 2021 r. Dzięki wysokiemu saldu migracji i dodatniemu przyrostowi naturalnemu, liczba osób w wieku poprodukcyjnym uległa zmniejszeniu o 0,3 pp. osiągając 15,0% - nieco mniej niż w powiecie wrocławskim (15,1%) i znacznie mniej w porównaniu do województwa (23,5%).

Innym wskaźnikiem pokazującym starzenie się społeczeństwa jest odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w liczbie mieszkańców ogółem. W gminie Żórawina w latach 2017-2021 odsetek ten nie uległ zmianie – wyniósł 12,0% zarówno w 2017 r. jak i 2021 r. Podobną sytuację odnotowano w powiecie wrocławskim, w którym wskaźnik także nie uległ zmianie – w 2021 r. wyniósł 12,4%. Zarówno gmina jak i powiat wypada lepiej na tle województwa, w którym odsetek osób starszych w populacji wyniósł 19,8%.

DEMOGRAFIA

źródło danych:

¹ GUS BDL (2012-2030)

Edukacja i kultura

Na terenie gminy Żórawina działają dwa przedszkola niepubliczne z oddziałami żłobkowymi: Przedszkole Niepubliczne „Szczęśliwe lata” oraz Przedszkole „Tęczowy Zakątek”. W latach 2017-2021 odnotowano wzrost odsetka dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką żłobkową - z 7,7% w 2017 r. do 11,5% w 2021 r. Mimo to jest to nadal znacznie mniej niż wskaźnik dla powiatu (28,1%) i województwa (23,0%).

W gminie oprócz wspomnianych wcześniej przedszkoli niepublicznych działa Przedszkole w Żórawinie będące placówką publiczną prowadzoną przez gminę. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym uległ zmniejszeniu o 7,0 pp. w analizowanym okresie. W 2021 r. udział ten wyniósł 81,1% - mniej w porównaniu do powiatu (100,8%) i województwa (93,4%). Wydatki budżetu gminy na przedszkola wzrosły o niemal 69% w latach 2017-2021, co wskazuje na rozwój gminy w zakresie opieki przedszkolnej.

Na terenie gminy działa pięć szkół podstawowych: Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Polakowicach, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rzeplinie, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wilczkowie, Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Węgrach oraz Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Żórawinie. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego są wyższe od wyników dla województwa dolnośląskiego, lecz niższe w porównaniu do powiatu wrocławskiego – szczególnie w przypadku egzaminu z języka obcego. Wydatki gminy na szkoły podstawowe wzrosły o 142% w latach 2017-2021 – m.in. ze względu na likwidację gimnazjów w tym okresie.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych wzrósł o 6,1 pp. – do poziomu 87,0%. Na tle powiatu wrocławskiego (102,5) i województwa dolnośląskiego (97,3%) jest to mniej. Świadczy to o tym, że część dzieci uczęszcza do szkół podstawowych w innej gminie lub we Wrocławiu.

Gminne Centrum Kultury w Żórawinie jest główną instytucją działającą w obszarze kultury. Placówka organizuje zajęcia dla dzieci i młodzieży takie jak zajęcia plastyczne, muzyczne, taneczne, sportowe i językowe. Instytucja jest organizatorem cyklicznych konkursów dla dzieci. Przy GCK działa także chór skupiający seniorów. GCK zarządza 12 świetlicami gminnymi.

W latach 2017-2019 liczba imprez organizowanych przez centrum kultury wzrosła, natomiast w latach 2020-2021 ich liczba uległa zmniejszeniu. Powodem były ograniczenia pandemiczne wprowadzone w 2020 r. W tym czasie liczba uczestników imprez gwałtownie zmalała – z 3 270 w 2019 r. do 1 402 w 2021 r.

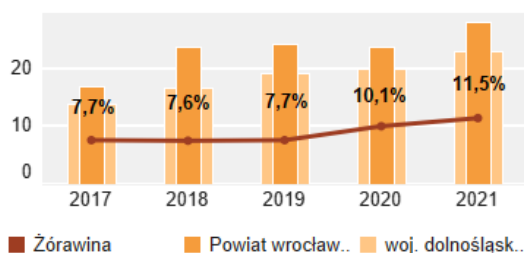
Inną jednostką działającą w obszarze kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna im. Andrzeja Zakrzewskiego w Żórawinie wraz z Filią w Węgrach i Filią w Rzeplinie. W 2021 r. liczba czytelników bibliotek w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosła 87 – znacznie mniej niż w powiecie (122) oraz województwie (116). Liczba wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika także zmalała – z 31,4 woluminów w 2017 r. do 24,6 w 2021 r. Mimo spadku w 2021 r. wskaźnik ten był wyższy w porównaniu do powiatu (15,6) i województwa (17,4).

Wśród wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2021 r. dominowały wydatki na ośrodki kultury (ponad 1 mln zł), a następnie na centra kultury i sztuki (blisko 864 tys. zł). Najmniej gmina przeznaczała na ochronę zabytków (255 tys. zł) oraz biblioteki (369 tys. zł). W latach 2017-2021 kwota wydatków wzrosła we wszystkich czterech kategoriach. Udział wydatków na kulturę w wydatkach ogółem także uległ zwiększeniu – z 3,9% w 2017 r. do 4,1% w 2021 r.

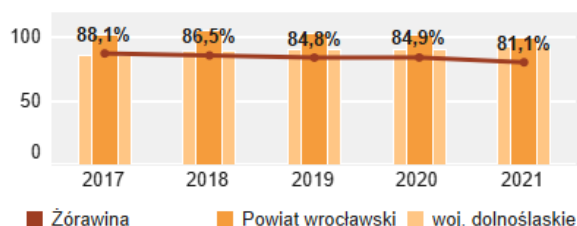

EDUKACJA I KULTURA

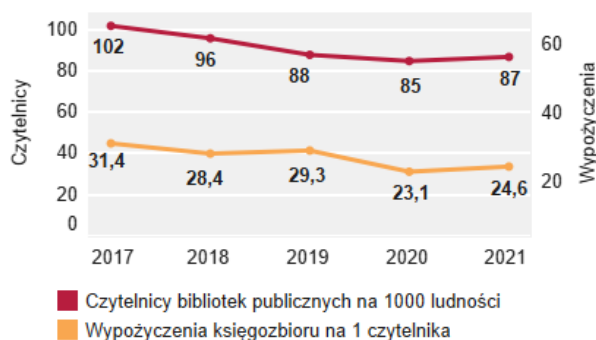
Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową¹

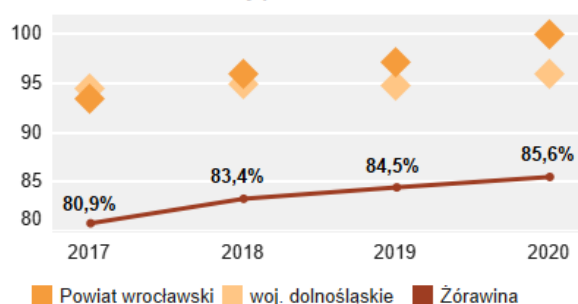
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym¹

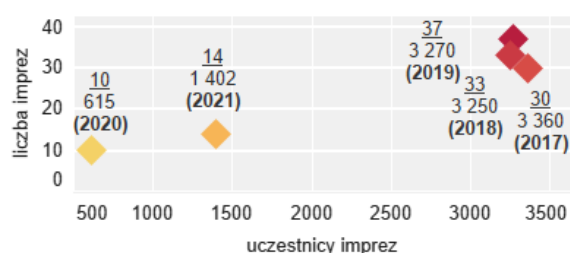
Biblioteki publiczne¹

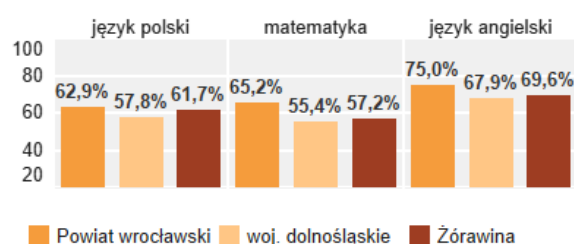
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe¹

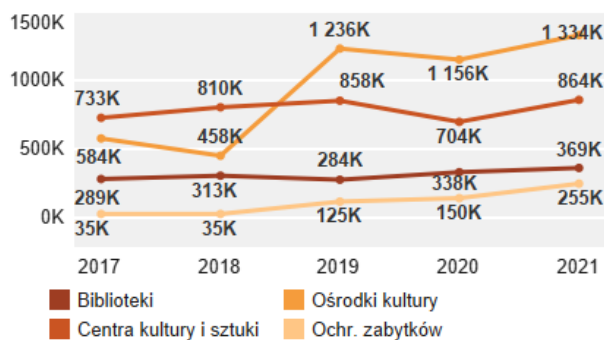
Imprezy organizowane przez ośrodki kultury¹

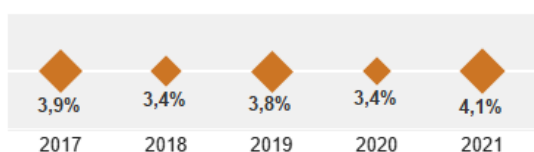
Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2021 r.)²

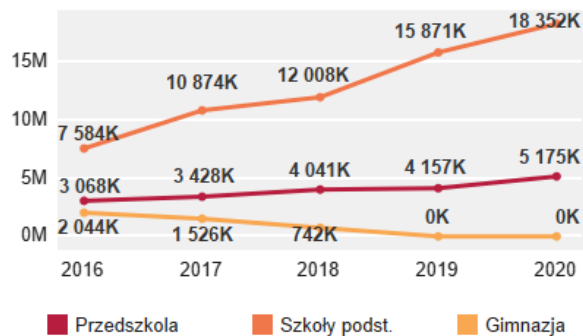
Wydatki budżetu gminy [tys. zł]¹
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego -

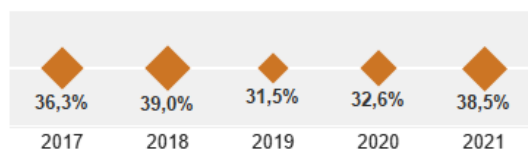
- udział w wydatkach ogółem -

Wydatki budżetu gminy [tys. zł]¹
- oświata i wychowanie -

- udział w wydatkach ogółem -

źródło danych:

¹ GUS BDL (2017-2021), ² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Polityka społeczna i mieszkalnictwo

Zadaniami z zakresu pomocy społecznej zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie. Do obowiązków GOPS należy m.in. wypłacanie świadczeń pieniężnych oraz udzielanie pomocy niepieniężnej. Liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej uległa zmniejszeniu o 23,8% w analizowanym okresie, podobnie jak liczba osób w tych rodzinach (spadek na poziomie 20,3%). Wskazuje to na zmniejszający się poziom ubóstwa wśród mieszkańców gminy. W tym czasie uległa zmianie struktura rodzin objętych świadczeniami – odsetek rodzin z dziećmi uległ znacznemu zmniejszeniu o 11,7 pp., natomiast liczba rodzin emerytów i rencistów uległa zwiększeniu o 2,3 pp.

Kwota udzielonych świadczeń ogółem zmniejszyła się o 13,7% i w 2021 r. wyniosła około 395 tys. zł. Głównymi przyczynami przyznania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. W 2021 r. najwięcej osób korzystało z zasiłków okresowych (23), następnie z zasiłków stałych (17) oraz celowych (16). Największą kwotę przeznaczono natomiast na zasiłki stałe (ponad 94 tys. zł). Liczba osób pobierających świadczenia stałe i okresowe uległa zmniejszeniu w latach 2017-2021, podobnie jak kwota tych zasiłków. Jedynie w przypadku zasiłków celowych odnotowano wzrost – szczególnie jeżeli chodzi o kwotę świadczeń (76,9%).

Tabela 6 Rodzaje zasiłków przyznawane w latach 2017-2021 oraz kwota świadczeń [zł]

	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika
Zasiłki stałe - liczba osób	29	24	23	25	17	-41,4%
Kwota	145 438	125 348	139 554	126 153	94 514	-35,0%
Zasiłki okresowe - liczba osób	26	20	20	23	23	-11,5%
Kwota	480 09	46 950	36 863	42 389	44 493	-7,3%
Zasiłki celowe - liczba osób	14	11	24	17	16	14,3%
Kwota	8 680	8 050	18 760	10 524	15 353	76,9%

Źródło: dane GOPS w Żórawinie, 2022 r.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców liczba beneficjentów pomocy społecznej w gminie była niższa na tle powiatu (124) i województwa (275), wynosząc 118 w 2021 r. – o 42,4% mniej niż w 2017 r. Warto zaznaczyć, że liczba beneficjentów była zawsze niższa w gminie Żórawina w porównaniu do powiatu i województwa (w latach 2017-2021).

Świadczeniami opieki zdrowotnej zajmuje się Zakład Opieki Zdrowotnej w Żórawinie, w którego skład wchodzi: Gminny Ośrodek Zdrowia w Żórawinie, Punkt Lekarski w Jaksonowie i Wiejski Ośrodek Zdrowia w Węgrach. Łącznie na terenie gminy funkcjonuje 16 poradni, m.in. poradnia ogólna POZ, stomatologiczna, okulistyczna, kardiologiczna.

Zasoby mieszkaniowe gminy uległy zwiększeniu o 19,8% w latach 2016-2020. Według danych GUS liczba mieszkań komunalnych w 2020 r. wyniosła 86. W 2020 r. w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców

gminy przypadało 342 mieszkań – to o 8% więcej niż w 2017 r. Wskaźnik ten jest jednak niższy w porównaniu do powiatu (392) i województwa (425). Przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę wyniosła w tym czasie 38,1 m² – więcej niż w województwie (30,9 m²) lecz mniej niż w powiecie wrocławskim (40,9 m²).

Liczba pozwoleń wydanych na budowę budynków ogółem wzrosła w latach 2018-2021 o 33,0%. W 2021 r. wydano 121 pozwoleń, z czego 113 dotyczyło budowy domów jednorodzinnych. Liczba budynków ogółem zgłaszanych w projektach wzrosła w tym czasie o blisko 55% - w 2021 r. ich liczba osiągnęła 294 (253 domów jednorodzinnych). Dane wskazują na znaczny przyrost liczby nowych budynków mieszkalnych stawianych na terenie gminy.

Tabela 7 Pozwolenia wydane na budowę i projektowane budynki

	2018	2019	2020	2021	Dynamika
Pozwolenia i zgłoszenia z projektem					
Ogółem	91	121	103	121	33,0%
Jednorodzinne	87	111	96	113	29,9%
Budynki					
Ogółem	190	174	216	294	54,7%
Jednorodzinne	183	154	171	253	38,3%

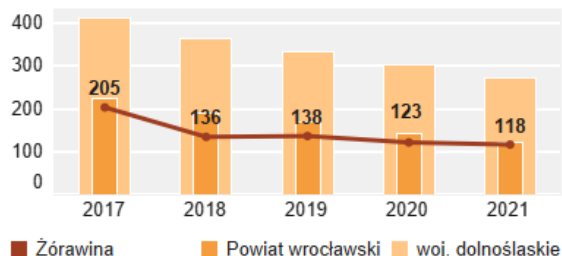
Źródło: dane GUS, 2023 r.

Zaledwie 18,8% powierzchni gminy Żórawina jest objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na tle powiatu wrocławskiego (83,0%) i województwa (66,2%) gmina nie wypada korzystnie. Biorąc pod uwagę wzrost liczby mieszkańców oraz rozwój zabudowy mieszkaniowej MPZP powinny obejmować większą powierzchnię – pomoże to zachować ład przestrzenny gminy.

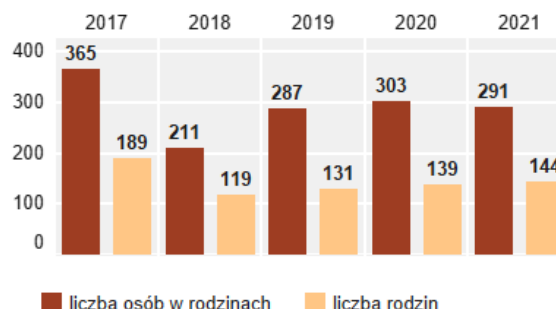
Zgodnie z obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żórawina*, zabudowa mieszkaniowa i mieszkaniowo-usługowa powinna koncentrować się przede wszystkim w północnej części gminy, stanowiąc ofertę konkurencyjną wobec Wrocławia. Zabudowa usługowa i produkcyjna powinna koncentrować się w rejonie wsi Żórawina, Rzeplina oraz węzła „Krajków” przy autostradzie A4. Zgodnie z zapisami wspomnianego dokumentu, teren gminy jest szczególnie korzystny dla rozwoju rolnictwa - z tego względu obszary, których przeznaczenie może ulec zmianie z gruntów rolniczych na nierolnicze, powinny zostać ograniczone do tych wskazanych w *Studium*.

POLITYKA SPOŁECZNA

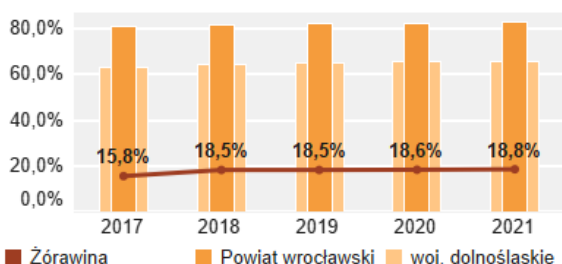
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
na 10 tys. ludności ¹

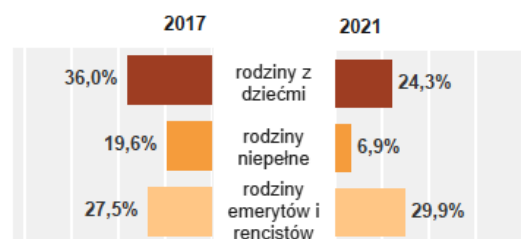
Rodziny objęte pomocą społeczną ²

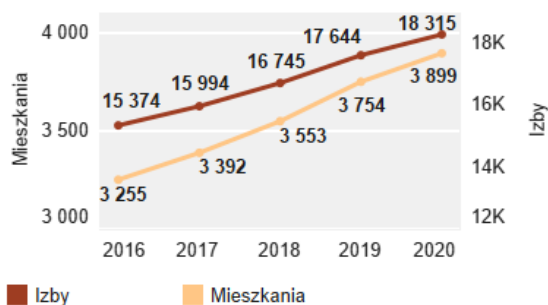
Powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego ¹

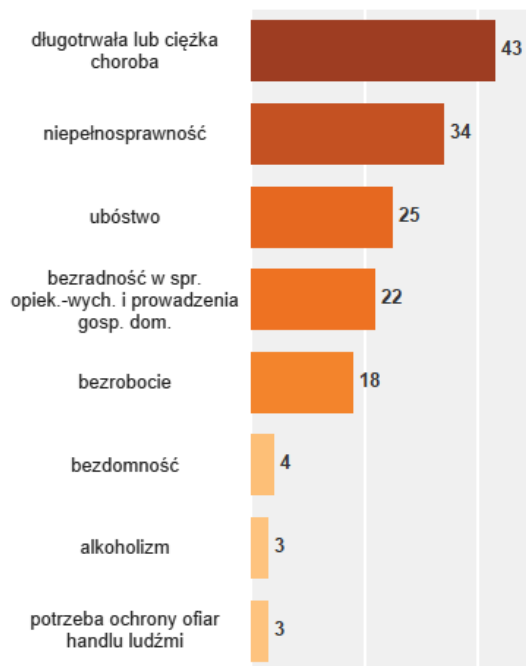
Struktura rodzin objętych pomocą społeczną ²

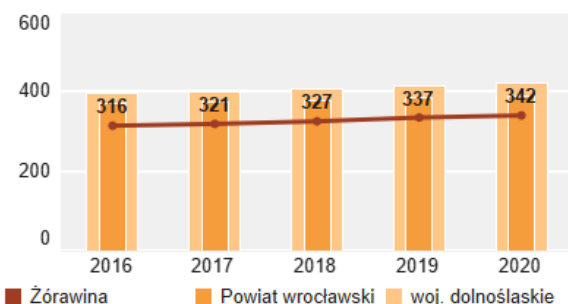
Zasoby mieszkaniowe ¹

Główne przyczyny przyznania pomocy ²
- liczba rodzin (2021 r.) -

Mieszkania na 1000 ludności ¹

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania
- na 1 osobę [m²] (2020) -

Kwota udzielonych świadczeń
w ramach zadań własnych gminy [tys. zł] ²

źródło danych:

¹ GUS BDL (2017-2021), ² Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie

Przedsiębiorczość

Gmina Żórawina posiada potencjał inwestycyjny – szczególnym atutem jest jej lokalizacja. Gmina położona jest w odległości około 15 km od Wrocławia, wzdłuż autostrady A4. Ponadto posiada dostęp do linii kolejowej nr 276 relacji Wrocław-Międzyzlesie-Praga. Najwięcej terenów inwestycyjnych znajduje się przy zjeździe z autostrady A4 węzeł „Krajków”. Tereny gminy cechują się wysoką klasą gruntów rolnych, co stwarza warunki do dalszego rozwoju rolnictwa. Gmina podejmuje szereg działań infrastrukturalnych, związanych z rozbudową dróg, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, oświetleniowej. Prowadzi także promocję lokalnej gospodarki w mediach, w tym w prasie (Wiadomości Dolnośląskie, Forbes itd.). Warto wspomnieć, że w 2021 r. gmina Żórawina uzyskała II miejsce w rankingu „Miast przyjaznych dla biznesu” magazynu Forbes w kategorii miast i gmin do 50 tys. mieszkańców. W 2022 r. uzyskała natomiast III miejsce w rankingu Dolnośląskiego Plebiscytu Gospodarczego "Gwiazdy Biznesu".

Gmina przyciąga zarówno polskich inwestorów jak i zagranicznych. Wśród największych firm działających na terenie gminy można wymienić m.in.: Inwestrol IZ Sp. z o.o. (rolnictwo), Grupa Wilmar Marek Wilczyński S.K.A. (przetwórstwo spożywcze), Hillwood Polska sp. z o.o. (park magazynowy), Logwin Poland Sp. z o.o. (logistyka), 3LP SA (logistyka), ID Logistics Polska S.A. (logistyka), Azpiaran Polska sp. z o.o. (obróbka metali), SSAB Poland Sp. z o.o. (obróbka metali), Klimar sp. j. (hurtownia narzędzi).

Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy wzrosła o 39,3% w latach 2017-2021, do poziomu 1 926, z czego większość stanowił sektor prywatny (97%). Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności przewyższała wykreślone, co wskazuje na rozwój poziomu przedsiębiorczości i korzystne warunki prowadzenia działalności gospodarczej. W 2021 r. według sektorów sekcji PKD 2007 najwięcej podmiotów działało w obszarze budownictwa (264), przetwórstwa przemysłowego (145). Dużo podmiotów prowadziło także działalność w zakresie informacji i komunikacji (128) – szczególnie w dziale 62 dotyczącym działalności związanej z oprogramowaniem, których liczba co roku wzrasta.

Liczba podmiotów ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła 1 643 w 2021 r., a zatem wzrosła o 25,7% względem 2017 r. Wskaźnik ten jest wyższy niż w województwie (1 427) i nieco niższy od wskaźnika dla powiatu (1 650) – jednakże różnica między powiatem a gminą Żórawina znacząco zmniejszyła się w analizowanym okresie. Świadczy to o intensywnym rozwoju gospodarczym gminy.

Szczególnie korzystnie wypada wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców – w 2021 r. wyniósł on 1 312, a więc więcej niż w powiecie (1 280) oraz

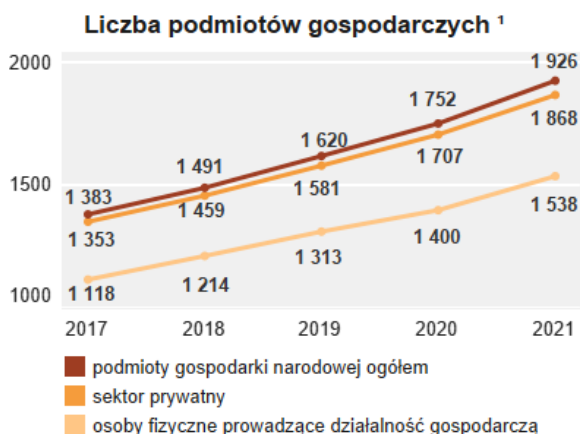

województwie (941). Warto zaznaczyć, że wskaźnik ten w latach 2017-2021 był zawsze wyższy w gminie Żórawina.

W 2021 r. w strukturze wiekowej przedsiębiorców dominowały osoby w wieku średnim (40-49 lat) stanowiące blisko 37% wszystkich osób prowadzących działalność. Drugą największą grupę stanowiły osoby w wieku 30-39 lat (niemal 25%). W tym samym roku liczba wniosków złożonych w systemie CEIDG była mniejsza niż w latach poprzednich – dotyczy to zarówno wniosków o założenie firmy jak i zawieszenie i zakończenie działalności.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2021 r. na terenie gminy działało 39 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych – to nieco mniej niż w powiecie (40) i województwie (44). Liczba funkcjonujących w tym czasie fundacji wyniosła 10, a organizacji społecznych 36.

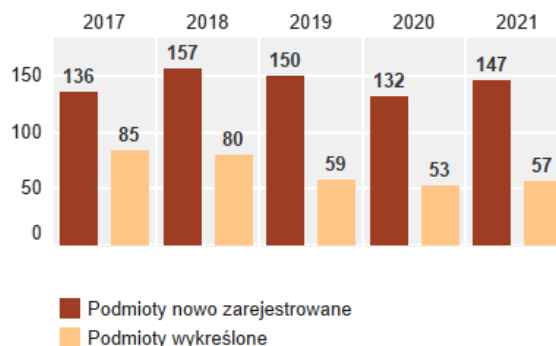
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

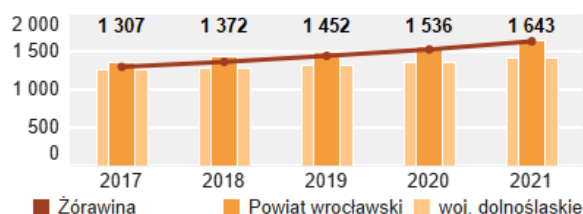
**Podmioty wpisane do rejestru REGON
wg sekcji PKD 2007 [2021 r.]¹**

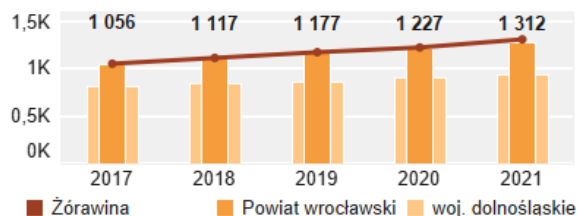
**Podmioty nowo zarejestrowane i wykreślone
z rejestru REGON na 10 tys. ludności¹**

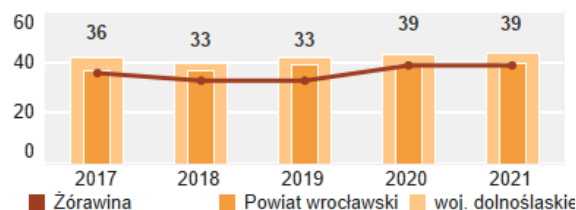
**Podmioty wpisane do rejestru REGON
na 10 tys. ludności¹**

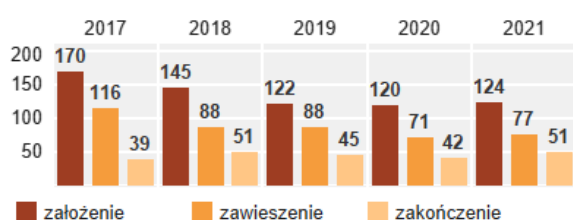
**Osoby fizyczne prowadzące działalność
gospodarczą na 10 tys. ludności¹**

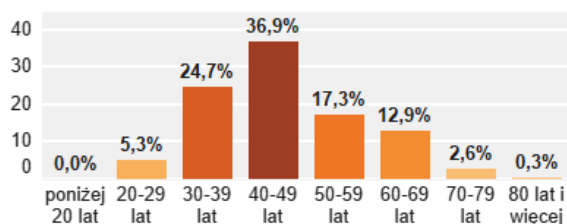
**Fundacje, stowarzyszenia i organizacje
społeczne na 10 tys. ludności¹**

**Liczba wniosków złożonych
w systemie CEIDG²**

Struktura wiekowa przedsiębiorców (2021 r.)²

źródło danych:

¹ GUS BDL (2017-2021), ² Hurtownia danych CEIDG i Biznes.gov.pl

Rynek pracy

Liczba osób pracujących ogółem w 2021 r. wyniosła 2 290, z czego większość stanowili mężczyźni (56,6%). W stosunku do 2017 r. liczba pracujących wzrosła o ponad połowę – 55,5%. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba osób pracujących wyniosła 195 w 2021 r. – o 40,3% więcej w porównaniu do 2017 r. Mimo to wskaźnik ten jest znacznie niższy na tle powiatu (373) i województwa (281).

Liczba osób bezrobotnych w latach 2017-2019 stopniowo malała - natomiast w 2020 r. i 2021 r. odnotowano wzrost. W 2021 r. ich liczba wyniosła 134 (2% więcej niż w 2017 r.), z czego 58,2% stanowiły kobiety. Prawie $\frac{1}{3}$ bezrobotnych w 2021 r. to osoby w wieku powyżej 50 lat. Nieco ponad połowa bezrobotnych ogółem to osoby długotrwale bezrobotne. Dużą grupę stanowią także osoby bez kwalifikacji zawodowych (36,6%). Najmniejszy udział w liczbie bezrobotnych mają osoby niepełnosprawne (4,5%).

Mimo niewielkiego wzrostu liczby bezrobotnych, ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest stosunkowo niski – w 2021 r. wyniósł 1,9%. To znacznie mniej niż wskaźnik dla województwa (3,5%) i tylko nieco więcej niż dla powiatu (1,6%). Najniższy wskaźnik odnotowano w 2019 r. (1,5%).

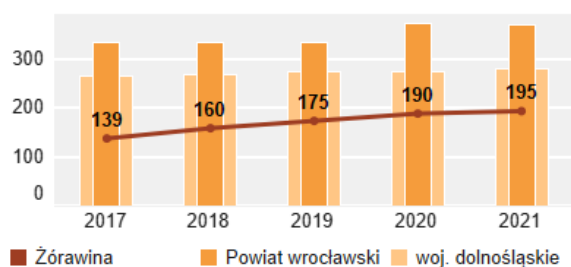
Według prognoz Barometru Zawodów¹⁵ na 2023 r. powiat wrocławski będzie borykał się z deficytem kandydatów do pracy w niektórych zawodach. Największy deficyt prognozuje się w zawodach medycznych (lekarze, pielęgniarki, opiekunowie osoby starszej itp.) oraz zawodach związanych z branżą budowlaną (murarze, brukarze itp.). Duży deficyt dotknie także zawody takie jak magazynierzy, sprzątaczkę, pracownicy fizyczni na produkcji. Problemem będzie także m.in. znalezienie kandydatów na nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu. Ze względu na chłonny rynek pracy w powiecie, deficyt poszukujących pracy będzie występował w wielu różnych zawodach.

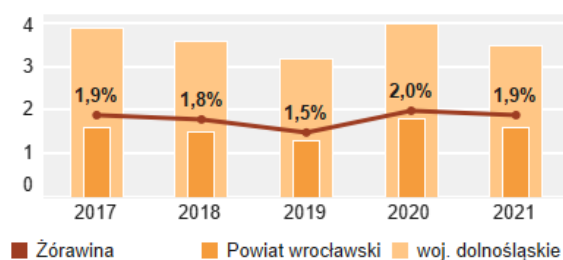
¹⁵ <https://barometrzwodow.pl>

RYNEK PRACY

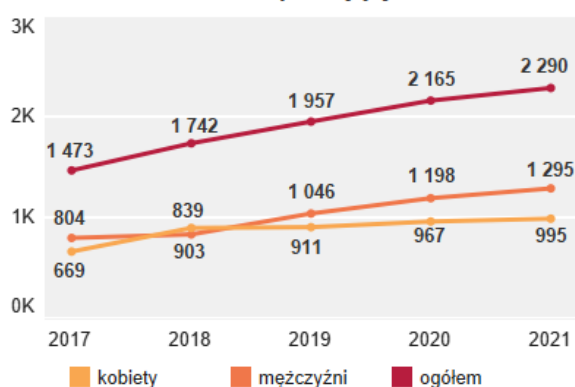
Pracujący na 1000 ludności ¹

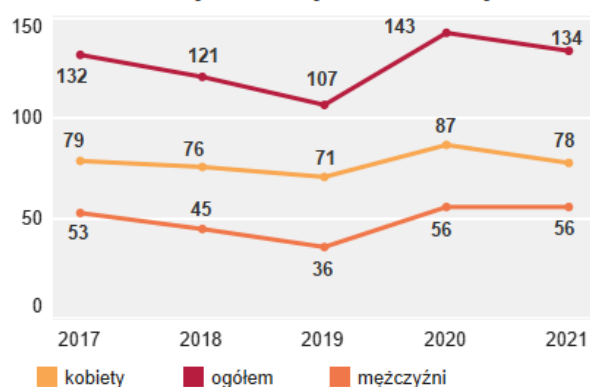
Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ¹

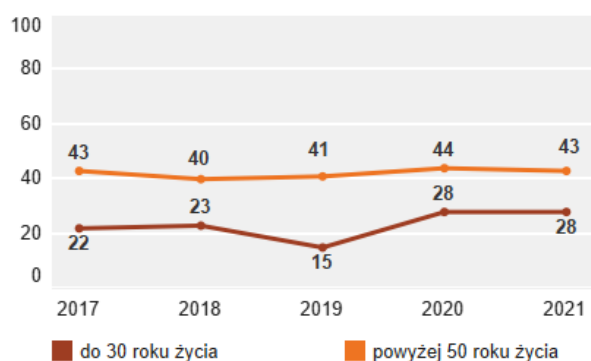
Liczba osób pracujących ¹

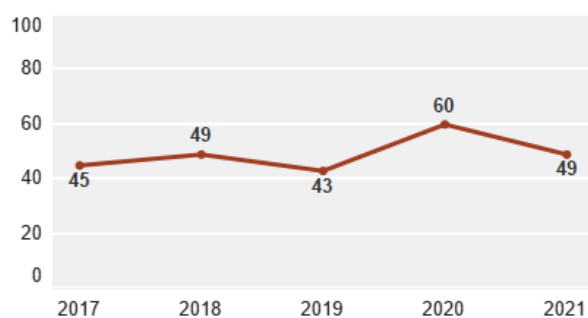
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ²

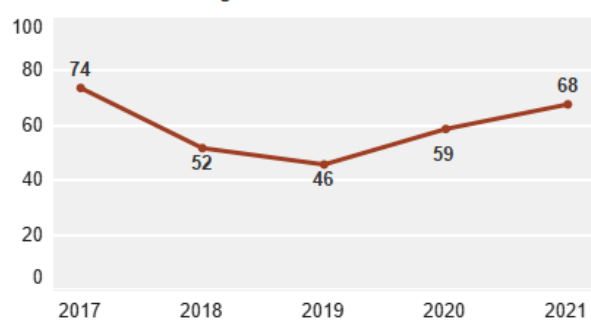
Bezrobotni - wg danych metrycznych - ²

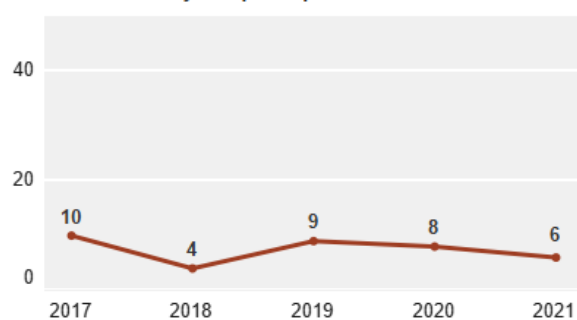
Bezrobotni - bez kwalifikacji zawodowych - ²

Bezrobotni - długotrwale bezrobotni - ²

Bezrobotni - osoby z niepełnosprawnościami - ²

źródło danych:

¹ GUS BDL (2017-2021), ² Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu

Finanse samorządowe

W latach 2017-2021 wzrosły zarówno wydatki jak i dochody gminy – kolejno o 73,2% i 94,8%. W tym okresie deficyt budżetowy wystąpił jedynie raz – w 2018 r. Największa nadwyżka budżetowa została odnotowana w 2021 r. i wyniosła ponad 12 mln zł. Wskazuje to na dobrą sytuację budżetową gminy. Dochody budżetowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. osiągnęły 7 328 zł – niemal 75% więcej niż w 2017 r. Wartość dla gminy jest zbliżona do wskaźnika dla województwa (7 342 zł) lecz mniejsza niż dla powiatu (8 460 zł).

Struktura dochodów budżetowych gminy jest podobna na przestrzeni analizowanych lat - ponad 50% stanowiły dochody własne. Drugą największą grupą dochodów były dotacje, stanowiące w 2021 r. około 29%, a najmniejszą subwencje – 18,3% w 2021 r. Sytuacja finansowa gminy Żórawina jest zatem dość stabilna – większość wpływów do budżetu wynika z dochodów własnych gminy.

Wśród dochodów własnych gminy w 2021 r. dominował podatek dochodowy od osób fizycznych (19,3 mln zł) i podatek od nieruchomości (12,6 mln zł). Główne wydatki gminy dotyczyły natomiast oświaty i wychowania (28,0 mln zł), rodziny (19,6 mln zł) oraz administracji publicznej (6,6 mln zł). Udział wydatków na oświatę i rodzinę stanowił łącznie 28,8% wszystkich wydatków w 2021 r. Odsetek wydatków inwestycyjnych w okresie 2017-2021 był zróżnicowany – w 2021 r. wyniósł 12,5%.

Ministerstwo Finansów opracowało wskaźniki obrazujące sytuację finansową poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. W celu diagnozy sytuacji budżetowej gminy Żórawina wybrano cztery kluczowe wskaźniki finansowe. Pierwszy z nich (WB3) opisuje udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem – wskaźnik ten wyniósł 13,8% w 2020, był zatem wyższy niż w 2018 r. Świadczy to o możliwości zwiększenia wydatków oraz zdolności inwestycyjnej gminy. Wskaźnik WB5 przedstawia obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń – w okresie trzech lat uległ zmniejszeniu. Wskaźnik WB7 przedstawia stopień jednostki do samofinansowania. W przypadku gminy Żórawina utrzymuje się on na wysokim poziomie – w 2020 r. wyniósł 111,1%. Tak wysoki wskaźnik oznacza wysoką zdolność do samofinansowania inwestycji, lecz może także wskazywać na niski poziom realizowanych inwestycji w stosunku do możliwości budżetowych. Ostatni wskaźnik wybrany do analizy to WZ5 świadczący o poziomie obciążenia dochodów własnych obsługą zadłużenia – w 2020 r. wyniósł 7,8%.

Tabela 8 Wskaźniki finansowe gminy w latach 2018-2020 [%]

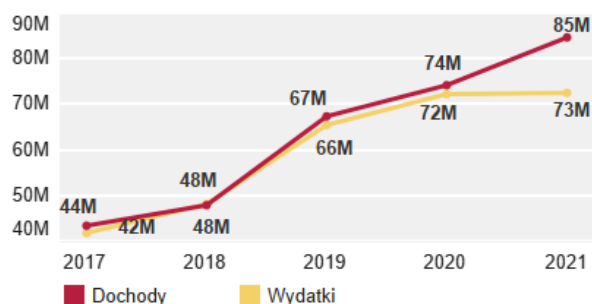
Rok	WB3	WB5	WB7	WZ5
2018	11,7	42,6	96,5	7,9
2019	14,5	40,5	111,7	8,5
2020	13,8	38,7	111,1	7,8

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

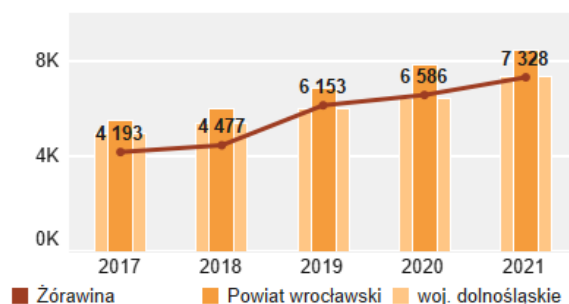

FINANSE SAMORZĄDOWE

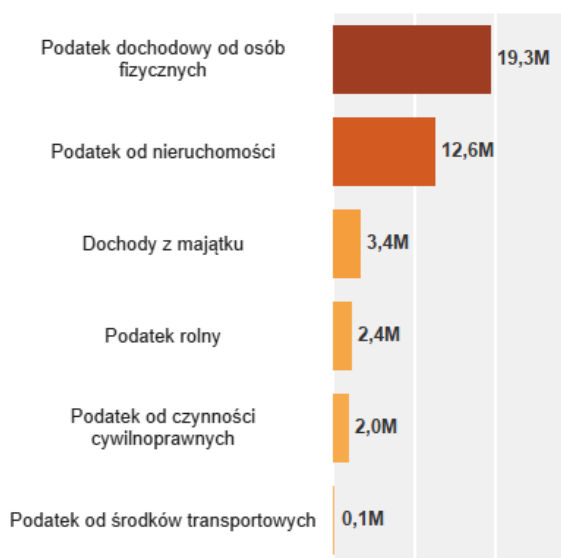
Dochody i wydatki gminy [mln zł] ¹

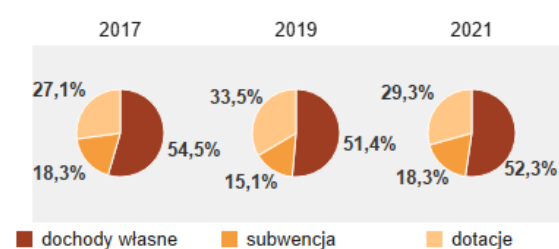
Dochody gminy na 1 mieszkańca [zł] ¹

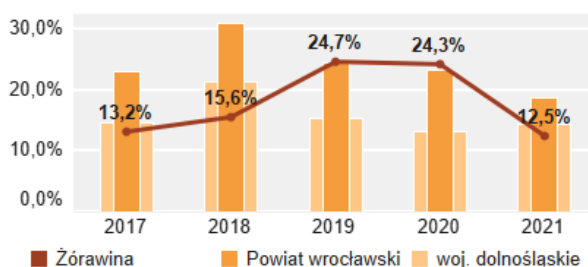
Dochody własne (2021 r.) [mln zł] ¹
- wybrane źródła -

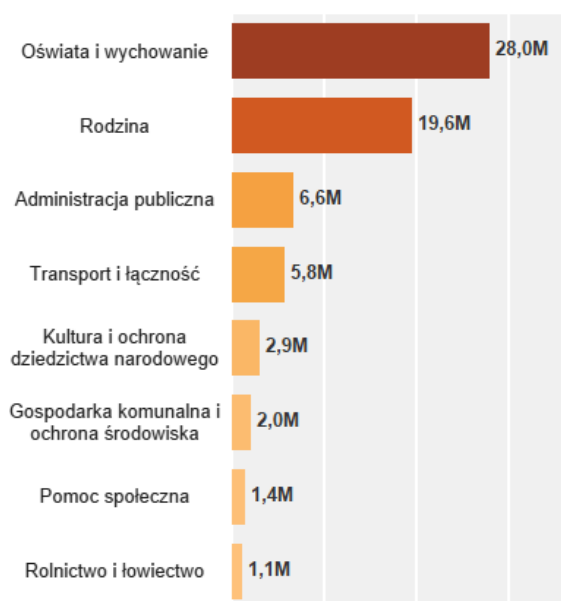
Źródła dochodów ¹

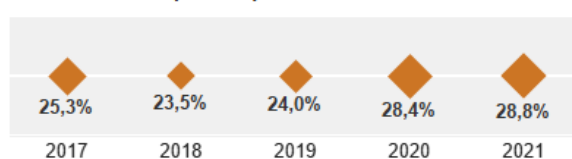
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem ¹

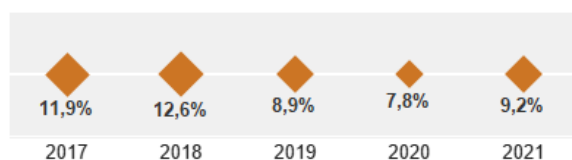
Główne wydatki
wg działów Klasyfikacji Budżetowej (2021 r.) [mln zł] ¹

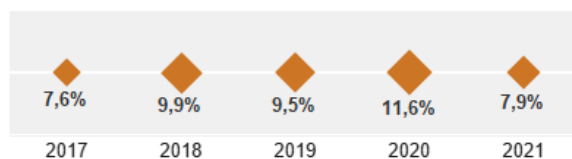
Udział w wydatkach ogółem ¹
- pomoc społeczna i rodzina -

- administracja publiczna -

- transport i łączność -

źródło danych:

¹ GUS BDL (2017-2021)

Infrastruktura i ochrona środowiska

Gmina Żórawina położona jest na terenie Równiny Wrocławskiej. Charakteryzuje się szczególnie niską lesistością (1,0%), znacznie niższą niż ta w powiecie wrocławskim (10,7%) i województwie dolnośląskim (29,9%). Z tego na brak cennych siedlisk, ochrona przyrodnicza obejmuje wyłącznie pomniki przyrody.

W krajobrazie gminy dominują tereny rolnicze – zgodnie z *Planem Urzędzeniowo - Rolnym dla gminy Żórawina* większość użytków rolnych to grunty orne (94,5%). Gleby występujące na terenie gminy cechują się wysokimi klasami bonitacyjnymi – ponad 50% użytków rolnych przypisano klasę I lub II, wskazującą na bardzo dobrą jakość gleb. Tak wysoki udział gleb o najlepszej bonitacji, plasuje gminę na pierwszym miejscu w województwie dolnośląskim pod względem warunków glebowych do produkcji rolnej¹⁶.

Ze względu na wysokie walory glebowe w gminie dominuje produkcja roślinna, szczególnie pszenicy i jęczmienia. Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r. na terenie gminy Żórawina ponad 8 tys. ha powierzchni służyło uprawie roślinnej. Zboża ogółem stanowiły 76,5% wszystkich zasiewów, a następnie rzepak i rzepik – 14,4%.

Tabela 9 Powierzchnia zasiewów wybranych upraw według siedziby gospodarstwa w 2020 r.

	ogółem	zboża razem	ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik razem	warzywa gruntowe	inne
Powierzchnia [ha]	8 776,6	6 716,2	136,7	509,4	1 265,3	6,1	142,8
Udział [%]	100	76,5	1,6	5,8	14,4	0,1	1,6

Źródło: dane GUS, 2022 r.

Pod względem wielkości gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa małe zajmujące powierzchnię do 5 ha (50,9%). Duże gospodarstwa zajmujące powierzchnię co najmniej 15 ha stanowiły w 2020 r. około 18,7%.

Tabela 10 Powierzchnia gospodarstw rolnych w 2020 r.

	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Powierzchnia	428	6	212	100	30	80
Udział [%]	100	1,4	49,5	23,4	7,0	18,7

Źródło: dane GUS, 2022 r.

Instytut Uprawy i Nawożenia Gleb w Puławach opracował wskaźnik oceniający uwarunkowania środowiskowe do produkcji rolnej - wskaźnik dla gminy Żórawina wyniósł 108,6 pkt. To znacznie więcej

¹⁶ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żórawina na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy do 2024, str. 31.

niż wskaźnik dla województwa dolnośląskiego (76,3 pkt)¹⁷. Świadczy to o szczególnie korzystnych warunkach do uprawy rolniczej – wysokim potencjałem produkcyjnym.

Na terenie gminy działa biogazownia rolnicza w Żernikach Wielkich, będąca jedną z większych tego typu w Polsce. W pobliżu znajduje się Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Polskiego Instytutu Badawczego, która jest jedyną tego typu jednostką działającą w południowo-zachodniej części kraju. Instytut koncentruje się na udoskonalaniu genetycznym ras świń.

Gmina należy do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława, którego zadaniem jest obsługa mieszkańców gmin członkowskich w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Celem związku jest także rozwój selektywnej zbiórki odpadów. Wspólny dla gmin PSZOK zlokalizowany jest w mieście Oława. Związek prowadzi natomiast odbiór odpadów wielkogabarytowych za pomocą tzw. zbiórki objazdowej.

W 2021 r. na jednego mieszkańca gminy przypadało około 277 kg odpadów komunalnych. To niewiele więcej niż w 2017 r. (0,9%) – większą dynamikę zmian odnotowano w powiecie (18,4%) i województwie (5,8%). Mimo to wskaźnik dla gminy Żórawina był wyższy – w powiecie wyniósł 280 kg, natomiast w województwie 243 kg. Udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych wyniósł 28,9% w 2021 r. – o 7,5 pp. więcej niż w 2017 r. Odsetek ten był jednak niższy w porównaniu do powiatu (41,2%) i województwa (38,0%), co wskazuje na konieczność zwiększenia ilości odpadów zbieranych selektywnie.

Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego było stosunkowo wysokie – w 2021 r. wyniosło 45,3 m³. To tyle samo co w powiecie (45,5 m³) i więcej niż w województwie (36,1%). Tak wysokie średnie zużycie może wynikać m.in. z poboru wody do celów rolniczych.

Najlepiej rozwiniętą siecią techniczną w gminie jest sieć wodociągowa, z której w 2021 r. korzystało 94,5% mieszkańców. Niekorzystnie prezentuje się sieć kanalizacyjna, z której w tym czasie korzystało jedynie 44,1% ludności - znacznie mniej niż średnia dla powiatu (66,6%) i województwa (77,5%). Wskazuje to na potrzebę rozwoju sieci kanalizacyjnej. W przypadku sieci gazowej korzysta z niej 38,8% mieszkańców. Przez teren gminy przebiega gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia (Wrocław – Kudowa).

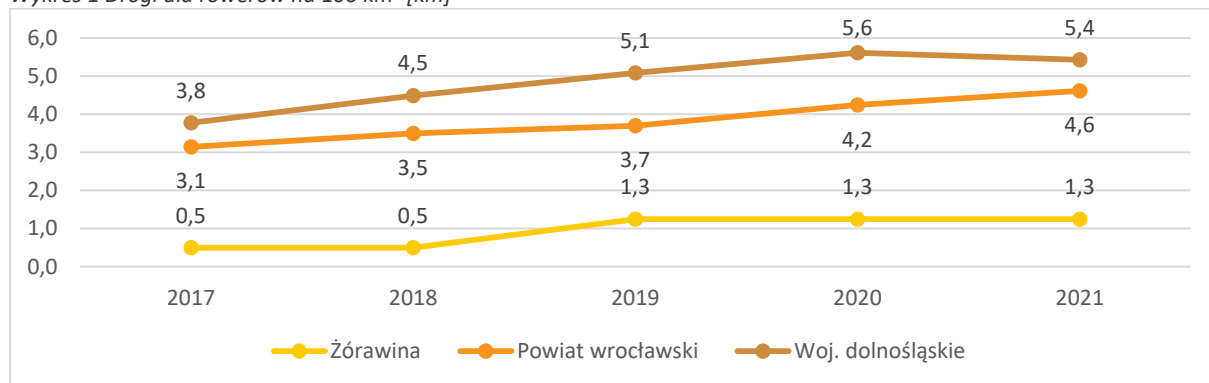
Przez teren gminy przebiegają drogi o znaczeniu ponadregionalnym: autostrada A4 (Jędrzychowice-Korczowa, ze zjazdem „Krajków”) oraz dwie drogi wojewódzkie nr 395 – Wrocław – Strzelin – Ziębice i nr 346 – Oława – Kąty Wrocławskie – Środa Śląska. Jednym z ważnych szlaków komunikacyjnych jest także linia kolejowa nr 276 relacji Wrocław-Międzylesie.

---

¹⁷ *Plan urzędniowo-rolny gminy Żórawina*, str. 24.

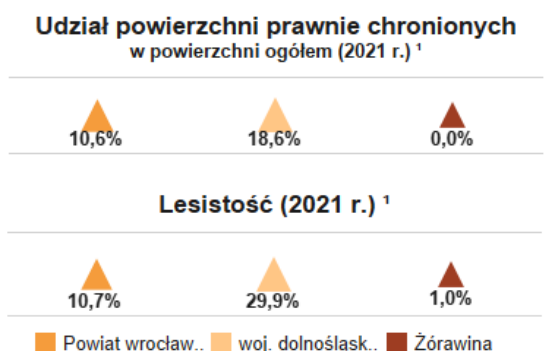
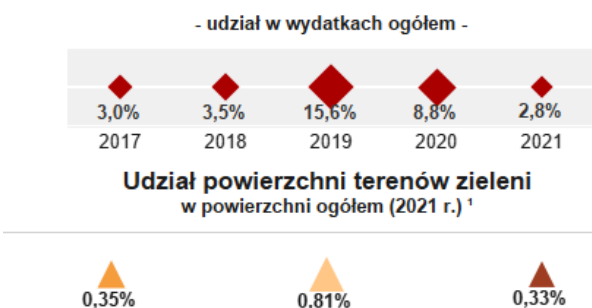
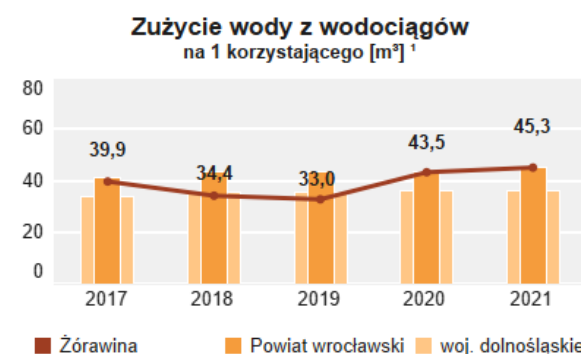
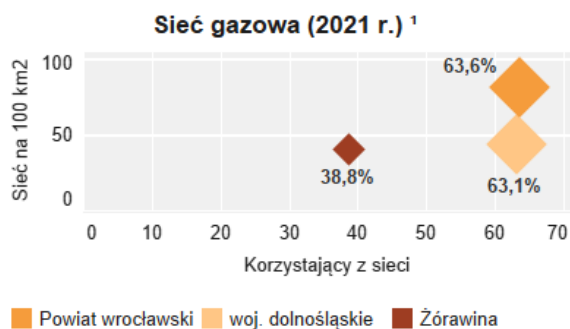
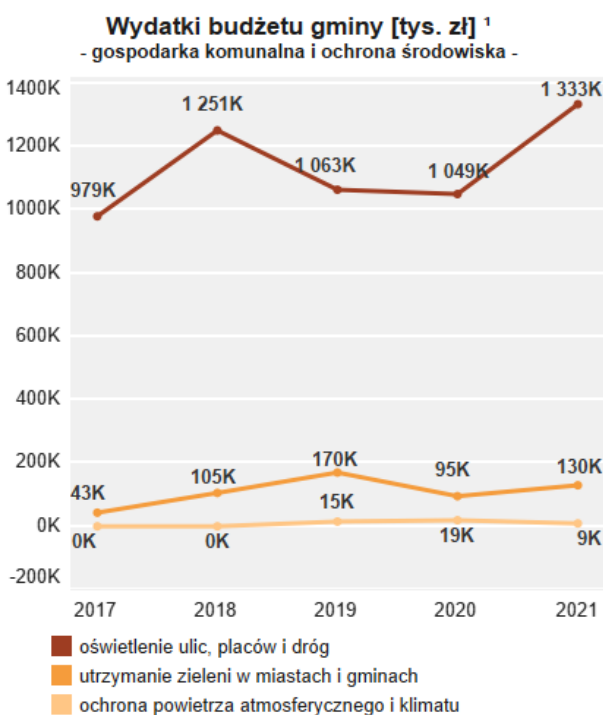
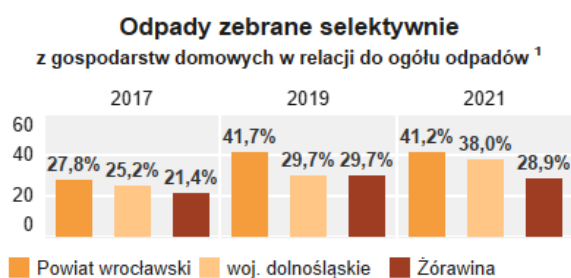
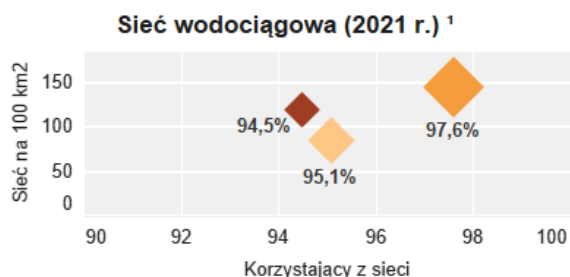
Ogólna długość dróg rowerowych na terenie gminy Żórawina wyniosła 1,5 km w 2021 r. W przeliczeniu na 100 km² gminy jest to 1,3 km – to o 0,8 km więcej niż w 2017 r. Mimo to wskaźnik dla gminy jest znacznie niższy w porównaniu do powiatu (4,6 km) i województwa (5,4 km). Wskazuje to na potrzebę rozwoju infrastruktury rowerowej.

Wykres 1 Drogi dla rowerów na 100 km² [km]

Źródło: dane GUS, 2023 r.

INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA

źródło danych:

¹ GUS BDL (2017-2021)

Bezpieczeństwo i jakość powietrza

Według danych Policji, ogólna liczba przestępstw w latach 2017-2021 uległa zwiększeniu o 58,6%, wynosząc 211 w 2021 r., czego powodem jest m.in. przyrost liczby nowych mieszkańców. Liczba zdarzeń drogowych także w tym czasie wzrosła – o 20,4%. W rozbiu na wypadki i kolizje, w obu kategoriach odnotowano wzrost – kolejno o 33,3% i 19,5%. Warto jednak zaznaczyć, że liczba drobnych kolizji przeważała nad wypadkami, stanowiąc około 93% wszystkich zdarzeń drogowych w 2021 r. Wskaźnik wykrywalności przestępstw przez Policję w latach 2017-2021 nieznacznie wzrósł (o 0,8 pp.) wynosząc 58,7% w 2021 r.

W latach 2018-2021 liczba miejscowych zagrożeń wymagających interwencji jednostek straży pożarnej wzrosła o 7% (122 w 2021 r.). Blisko połowę z nich stanowiły zagrożenia komunikacyjne (59). Najwięcej zdarzeń z udziałem silnego wiatru i intensywnych opadów deszczu odnotowano w 2020 r. – kolejno 50 i 13. Wraz ze zmianami klimatycznymi, zagrożenia atmosferyczne mogą się nasilać.

Monitoring jakości powietrza prowadzony jest przez GIOŚ – zgodnie z *Roczną oceną jakości powietrza w województwie dolnośląskim* za 2021 r. teren województwa został podzielony na trzy sfery: Aglomeracja Wrocławska, miasto Wałbrzych oraz strefa dolnośląska_2. Do tej ostatniej strefy zalicza się obszar gminy Żórawina, która nie posiada na swoim terenie stacji pomiarowych GIOŚ. Zgodnie z kryteriami zawartymi w raporcie, klasyfikację stref dokonuje się w oparciu o kryteria ustanowione w celu ochrony zdrowia oraz ochrony roślin. W poniżej tabeli pojawiają się następujące oznaczenia klas: Klasa A - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego (dla PM_{2,5} – A1), Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy (dla PM_{2,5} – C1).

Tabela 11 Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 oraz 2021 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin

Z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia													
Nazwa strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej											
		SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ ¹	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
Strefa dolnośląska_2	2020	A	A	A	A	C	C	A	C	A	A	C	A1
	2021	A	A	A	A	A	C	A	C	A	A	C	C1
Z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin													
Nazwa strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej											
		SO ₂	NO _x	O ₃ ¹									
Strefa dolnośląska_2	2020	A	A	A									
	2021	A	A	A									

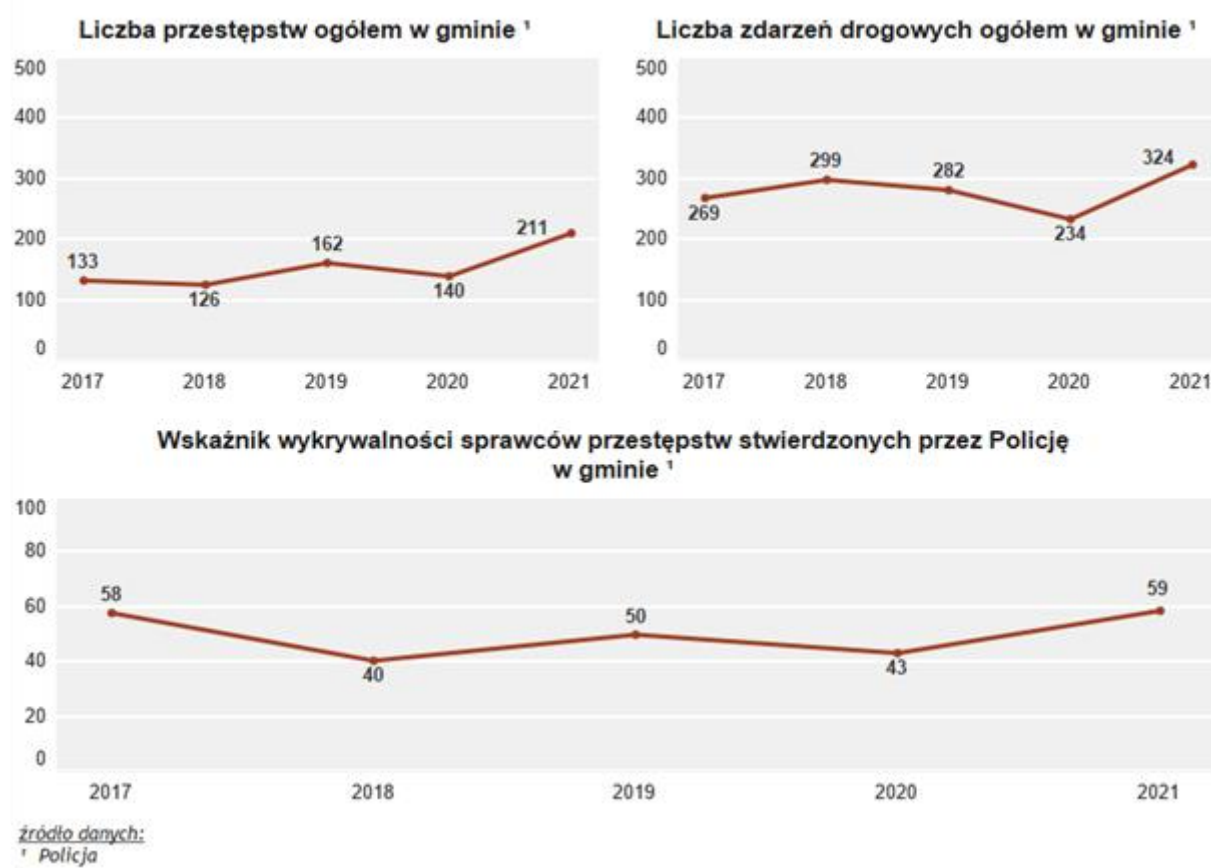
Źródło: GIOŚ, *Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim raport wojewódzki za rok 2020 oraz 2021*.

Poziom dopuszczalny oznacza poziom substancji w powietrzu, który nie powinien być przekraczany. Poziom docelowy natomiast oznacza poziom substancji w powietrzu, który powinien zostać osiągnięty tam gdzie to możliwe.

Zgodnie z wynikami klasyfikacji jakości powietrza, w Strefie dolnośląskiej odnotowano w 2021 r. przekroczenia dopuszczalnych lub docelowych stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5}, benzo(a)pirenu oraz arsenu. Zanieczyszczenia pochodzą przede wszystkim z emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Oprócz czujników GIOŚ, władze gminy zainwestowały w trzy czujniki jakości powietrza, które zostały zainstalowane w Żórawinie, Krajkowie oraz Węgrach.

BEZPIECZEŃSTWO

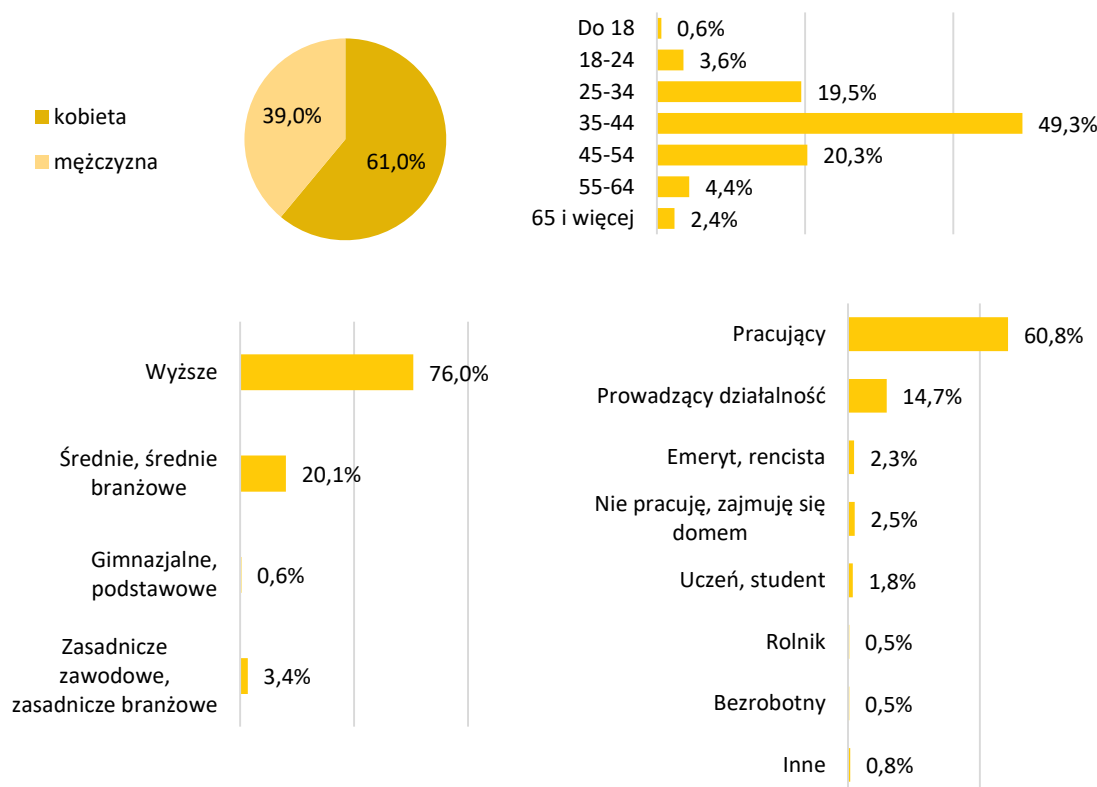

Gmina oczami mieszkańców

Strategia rozwoju to dokument silnie uspołeczniony, uwzględniający głos mieszkańców. W celu poznania realnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców gminy Żórawina przeprowadzono badanie ankietowe¹⁸. Kwestionariusz ankiety zawierał pytania dotyczące planów migracyjnych mieszkańców, oceny poszczególnych aspektów życia w gminie m.in. rynku pracy, dostępności usług, stanu środowiska naturalnego, komunikacji, ale również widocznych problemów i słabych stron gminy.

W badaniu ankietowym wzięło udział 503 mieszkańców gminy, z czego 61% stanowiły kobiety. Dominującą grupą były osoby w wieku 35-44 lat, stanowiące blisko 50% ogółu mieszkańców. Najmniejszy udział odnotowano w przypadku osób mających 65 lat i więcej, zaledwie 2,4%, co może wynikać z formy prowadzonej ankiety (ankieta internetowa) i obecnego problemu wykluczenia cyfrowego wśród seniorów. Natomiast niewielki odsetek osób w wieku do 24 lat (4,2%), może wynikać z niskiego stopnia zainteresowania osób młodych sprawami gminy czy brakiem przywiązania do miejsca zamieszkania. W strukturze respondentów przeważały osoby z wykształceniem wyższym (76%), a ¼ stanowili mieszkańcy z wykształceniem średnim/średnim branżowym. Blisko 61% to osoby pracujące, a drugą grupę z 14,7% odsetkiem stanowiły osoby prowadzące własną działalność, co świadczyć może o przedsiębiorczości mieszkańców gminy Żórawina.

Wykres 2 Metryczka

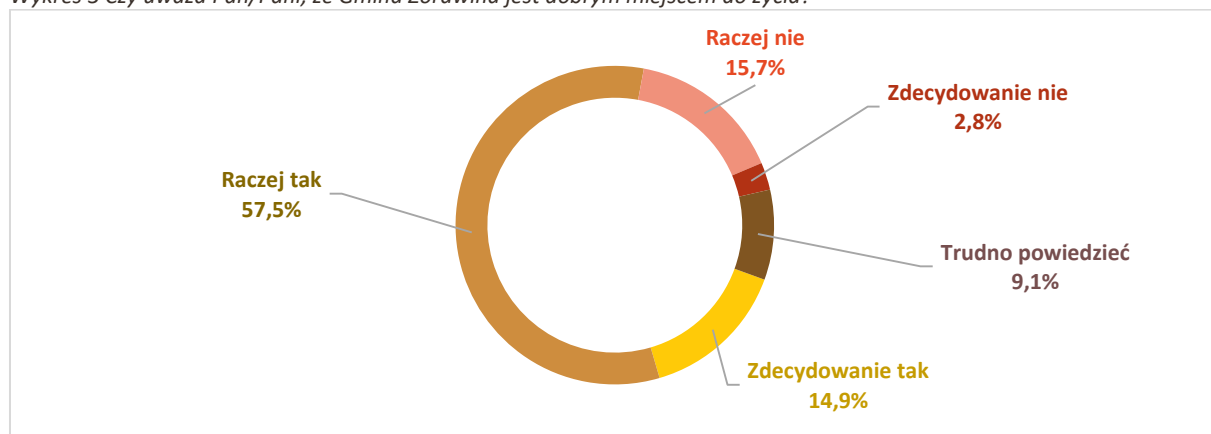

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

¹⁸ Badanie rozpoczęło się 18 października i trwało do 8 listopada.

Ponad 72% ankietowanych pozytywnie ocenia gminę Żórawina jako miejsce do zamieszkania, a tylko 18,5% wyraziło negatywną opinię na ten temat. Struktura odpowiedzi świadczy o zadowoleniu respondentów z miejsca zamieszkania. Warto jednak prowadzić działania mające na celu systematycznie podnoszenie jakości życia, z uwagi na wzrost liczby i napływ nowych mieszkańców na teren gminy.

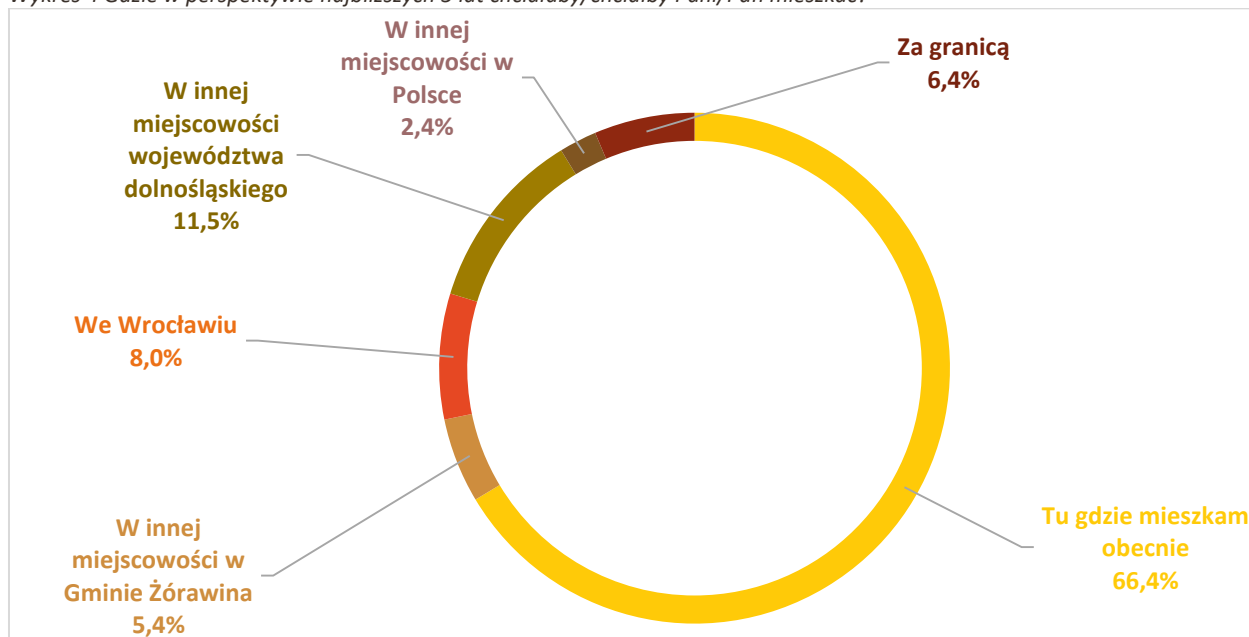
Wykres 3 Czy uważa Pan/Pani, że Gmina Żórawina jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Analizując plany migracyjne mieszkańców można zauważyć, że większość z nich planuje pozostać na terenie gminy Żórawina (71,8%), w tym tylko 5,4% rozważa w najbliższych pięciu latach migracje w obrębie gminy. Do Wrocławia w najbliższych latach planuje przeprowadzić się 8% respondentów, co wiąże się ze zjawiskiem tzw. „powrotników”. Ponad 11% zdecydowałoby się na przeprowadzkę do innej miejscowości województwa dolnośląskiego, być może gmin bezpośrednio graniczących ze stolicą województwa. Struktura odpowiedzi dotyczących oceny gminy jako miejsca do życia oraz planów migracyjnych stanowi potwierdzenie odnotowywanego salda migracji w gminie, które w 2021 r. było na poziomie 26,2. W latach 2017-2020 według danych BDL GUS, w gminie zameldowało się 1 904 mieszkańców, z czego 76% stanowili mieszkańcy miast. Atrakcyjność gminy pod względem osiedleńczym może wynikać z jej położenia i bliskości Wrocławia, który stanowi zaplecze usługowo-rozrywkowe oraz miejsce pracy dla mieszkańców gminy.

Wykres 4 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

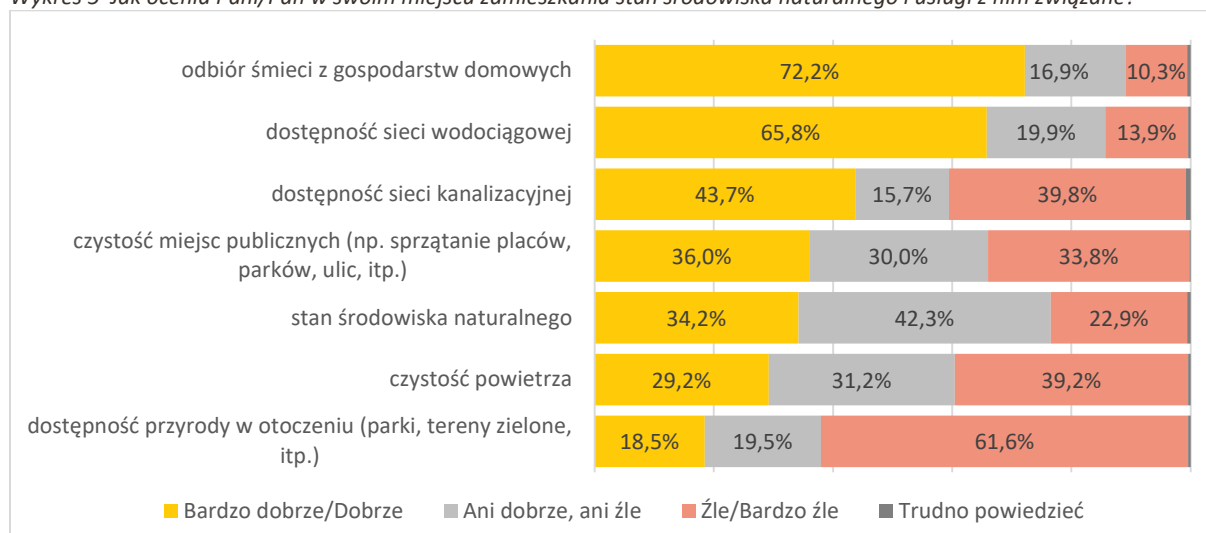
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę elementów oraz oferty gminy Żórawina. Pod uwagę zostały kwestie dotyczące stanu, jakości oraz dostępności środowiska naturalnego, sytuacji na lokalnym rynku pracy, usług kierowanych w stronę najmłodszych mieszkańców, świadczonych usług społecznych i zdrowotnych oraz kwestii komunikacji i infrastruktury.

Wśród najlepiej ocenianych elementów dotyczących kwestii środowiskowych, mieszkańcy wskazują na odbiór śmieci z gospodarstw domowych (72,2% pozytywnych odpowiedzi), co świadczy o dobrze funkcjonującym systemie gospodarowania odpadami w gminie. Drugim z najlepiej ocenianych elementów przez blisko 66% ankietowanych jest dostęp do sieci wodociągowej. W 2020 r. z wodociągów korzystało ponad 90% mieszkańców gminy. Nieco gorzej przedstawia się dostępność kanalizacji, w 2020 r. według danych BDL GUS korzystało z niej niewiele ponad 40%, co koresponduje z odsetkiem osób pozytywnie oceniających dostęp sieci kanalizacyjnej na terenie gminy (43,7% wskazań). Natomiast blisko 40% ocenia negatywnie dostępność do tego rodzaju sieci, co świadczy o wyraźnych deficytach w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej. Najgorzej mieszkańcy oceniają dostępność przyrody w najbliższym otoczeniu. W opinii mieszkańców na terenie gminy brakuje parków i terenów zielonych, co wynika z faktu, że odsetek terenów zieleni w gminie to zaledwie 0,2% w 2021 r¹⁹.

¹⁹ Według danych BDL GUS.

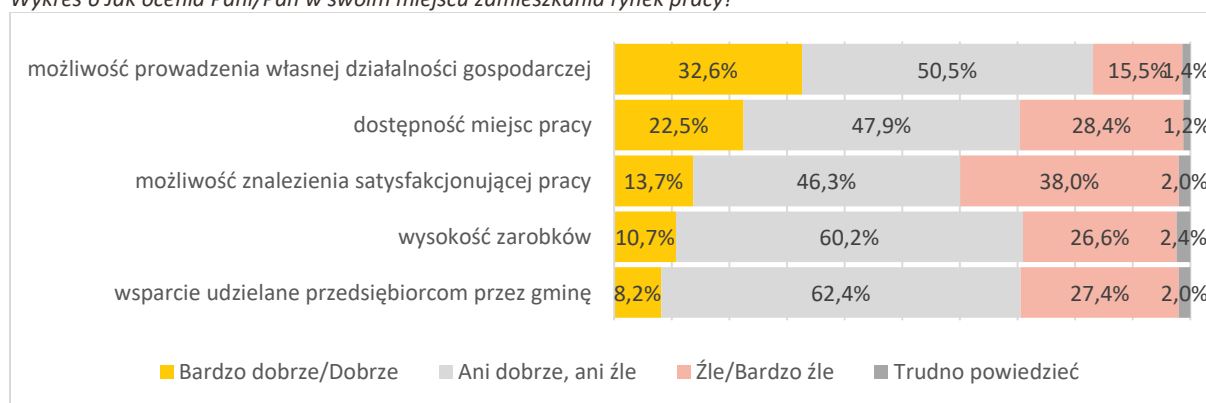
Wykres 5 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania stan środowiska naturalnego i usługi z nim związane?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Ankietowani zostali poproszeni o ocenę aspektów związanych z funkcjonowaniem rynku pracy w Żórawinie. Z katalogu wskazanych elementów, najlepiej oceniono możliwość prowadzenia własnej działalności gospodarczej (32,6% pozytywnych odpowiedzi), za czym przemawiać może struktura respondentów biorących udział w badaniu – blisko 15% stanowili przedsiębiorcy. Jednakże wsparcie udzielane przedsiębiorcom oceniono gorzej, niecałe 28% stanowiły odpowiedzi negatywne, a 8,2% odpowiedzi pozytywne. Najwięcej negatywnych odpowiedzi (38%) dotyczyło możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy, co może wynikać z wysokiej konkurencyjności oferty pracy w okolicy, w szczególności we Wrocławiu.

Wykres 6 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania rynek pracy?

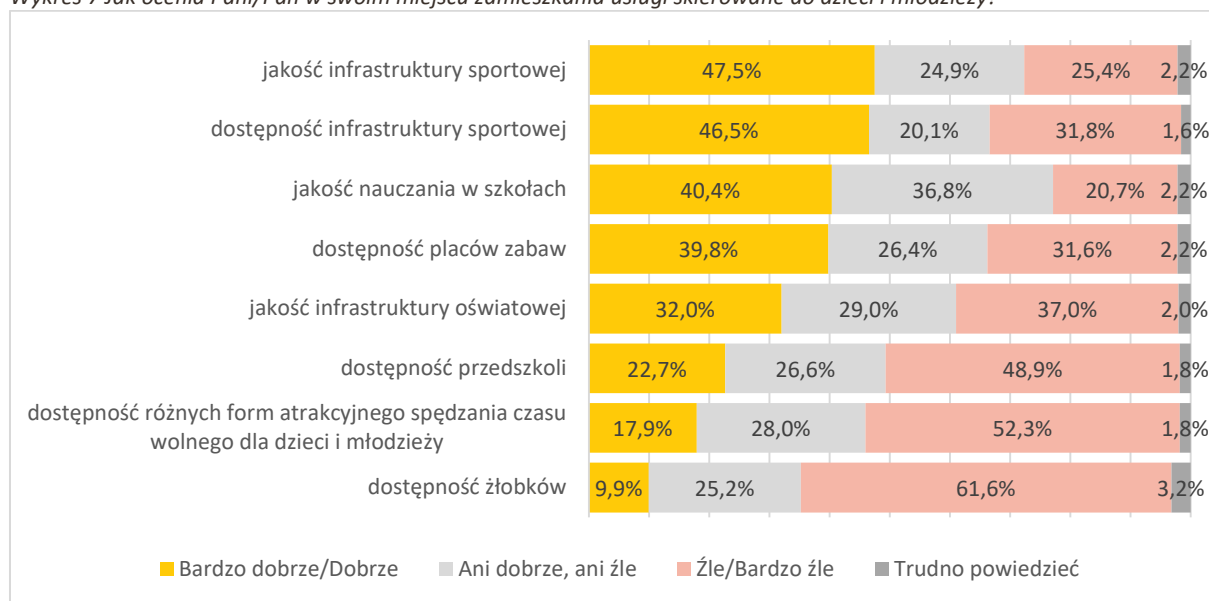

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Z uwagi na dodatni przyrost naturalny w gminie oraz wzrost odsetka osób będących w wieku przedprodukcyjnym, kluczowa jest poprawa jakości i stanu infrastruktury oraz dostępności usług kierowanych do dzieci i młodzieży. Wśród najlepiej ocenionych elementów, respondenci wskazują na jakość infrastruktury sportowej (47,5% pozytywnych ocen) oraz dostępność infrastruktury sportowej (46,5% pozytywnych ocen). Przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi odnotowano w przypadku oceny jakości nauczania w szkołach, dostępności placów zabaw oraz jakości infrastruktury

oświatowej. Najgorzej w zestawieniu przedstawia się dostępność żłobków, 61,6% ocenia ją negatywnie, co wynika z faktu, że na terenie gminy nie funkcjonuje żłobek publiczny, a rodzice chcący skorzystać z tej formy opieki, decydują się na placówki niepubliczne lub wybierają placówki znajdujące się na terenie innych gmin. Ponad połowa respondentów negatywnie ocenia również dostępność różnych form atrakcyjnego spędzania czasu dla dzieci i młodzieży. Zapewnienie atrakcyjnej oferty czasu wolnego oraz dostępności do placówek kierowanych do dzieci i młodzieży, stanowi istotne wyzwanie w najbliższej perspektywie.

Wykres 7 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania usługi skierowane do dzieci i młodzieży?

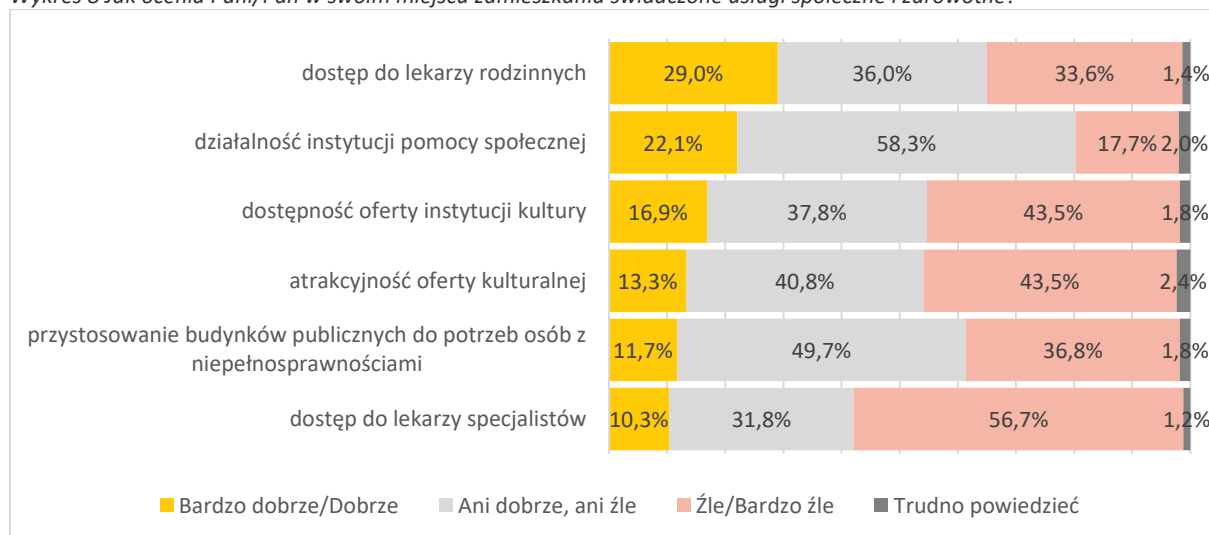
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Oprócz dostępności oferty i usług kierowanych w stronę dzieci i młodzieży, istotne są również usługi społeczne i zdrowotne. Kwestia ta jest szczególnie istotna, z uwagi na postępujące się starzenie społeczności lokalnej. Skala tego zjawiska w Żórawinie nie jest duża, jednakże należy mieć na uwadze, że zjawisko to będzie postępować. Zapewnienie dostępności do tego rodzaju usług jest ważne również ze względu na strukturę powodów przyznawanych świadczeń. W 2021 r. najwięcej świadczeń przyznano z uwagi na długotrwałą i ciężką chorobę, niepełnosprawność i ubóstwo. Największym deficytem w opinii respondentów jest niska dostępność do lekarzy specjalistów (blisko 57% negatywnych odpowiedzi), natomiast dostęp do lekarzy rodzinnych, jest jednym z lepiej ocenianych aspektów w tej kategorii (29% ocen pozytywnych), wynikać to może z innej organizacji dostępu do POZ i do specjalistów. Największe trudności w jednoznacznie ocenie dotyczyły działalności instytucji pomocy społecznej, co może wynikać z faktu, że osoby biorące udział w badaniu, nie korzystają z oferty tego rodzaju instytucji i nie mają dostatecznej wiedzy w tej kwestii. Zarówno w przypadku oceny dostępności oferty instytucji kultury, jak i jej atrakcyjności, odsetek negatywnych odpowiedzi wynosił 43,5% i odpowiedzi negatywne dominowały nad pozytywnymi. Taka struktura odpowiedzi świadczy

o konieczności poprawy i rozbudowy oferty kulturalnej, co przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej gminy. W związku z obserwowanymi zjawiskami demograficznymi i starzeniem społeczności, poprawa dostępności do placówek opieki zdrowotnej oraz lekarzy, stanowić będzie wyzwanie dla dalszego rozwoju gminy Żórawina.

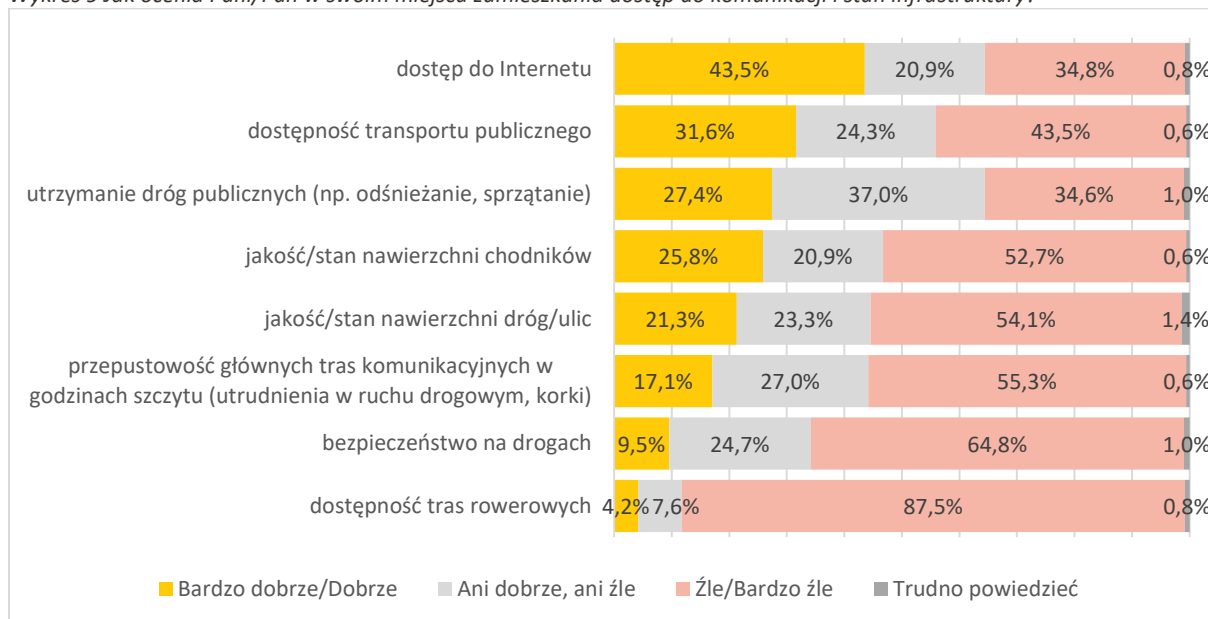
Wykres 8 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania świadczone usługi społeczne i zdrowotne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Ostatnia z ocenianych kategorii dotyczyła dostępu do komunikacji i stanu infrastruktury. W większości elementy zostały ocenione negatywnie. Największy blisko 88% odsetek dotyczył dostępności tras rowerowych, które mogą pełnić nie tylko funkcję transportową, ale również rekreacyjną. Drugim z gorzej ocenianych elementów było bezpieczeństwo na drogach (64,8% negatywnych ocen), a następnie przepustowość głównych tras komunikacyjnych w godzinach szczytu (55,3% negatywnych ocen). Najlepiej w zestawieniu oceniono dostęp do Internetu (43,5% pozytywnych wskazań), w tym przypadku odsetek ocen pozytywnych przeważa nad negatywnymi. W pozostałych przypadkach oceny negatywne znacząco przewyższają pozytywne. Struktura odpowiedzi ankietowanych świadczy o konieczności poprawy zarówno dostępu do komunikacji, jak i stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej.

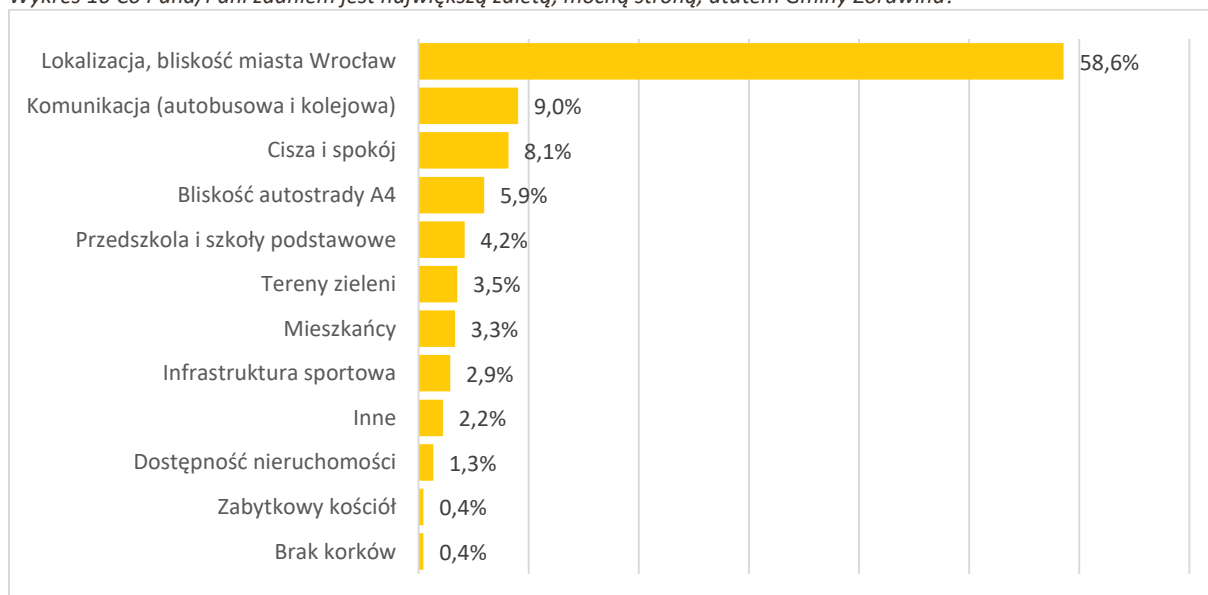
Wykres 9 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania dostęp do komunikacji i stan infrastruktury?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie mocnych i słabych stron gminy Żórawina. Blisko 60% jako mocną stronę wskazało lokalizację, a konkretnie bliskość miasta Wrocław, które dla wielu mieszkańców stanowi miejsce pracy oraz oferuje szereg różnorodnych usług. Wskazana odpowiedź stanowi atut, jednakże nie jest elementem i potencjałem ściśle powiązanim z funkcjonaniem gminy i jej specyfiką. Jako drugą odpowiedź (9%) respondenci wskazali komunikację, zarówno autobusową, jak i kolejową oraz ciszę i spokój. Struktura odpowiedzi pokazuje, że gmina Żórawina jest dobrym miejscem do zamieszkania, z uwagi na dobrą dostępność komunikacyjno-transportową oraz panujące w niej warunki.

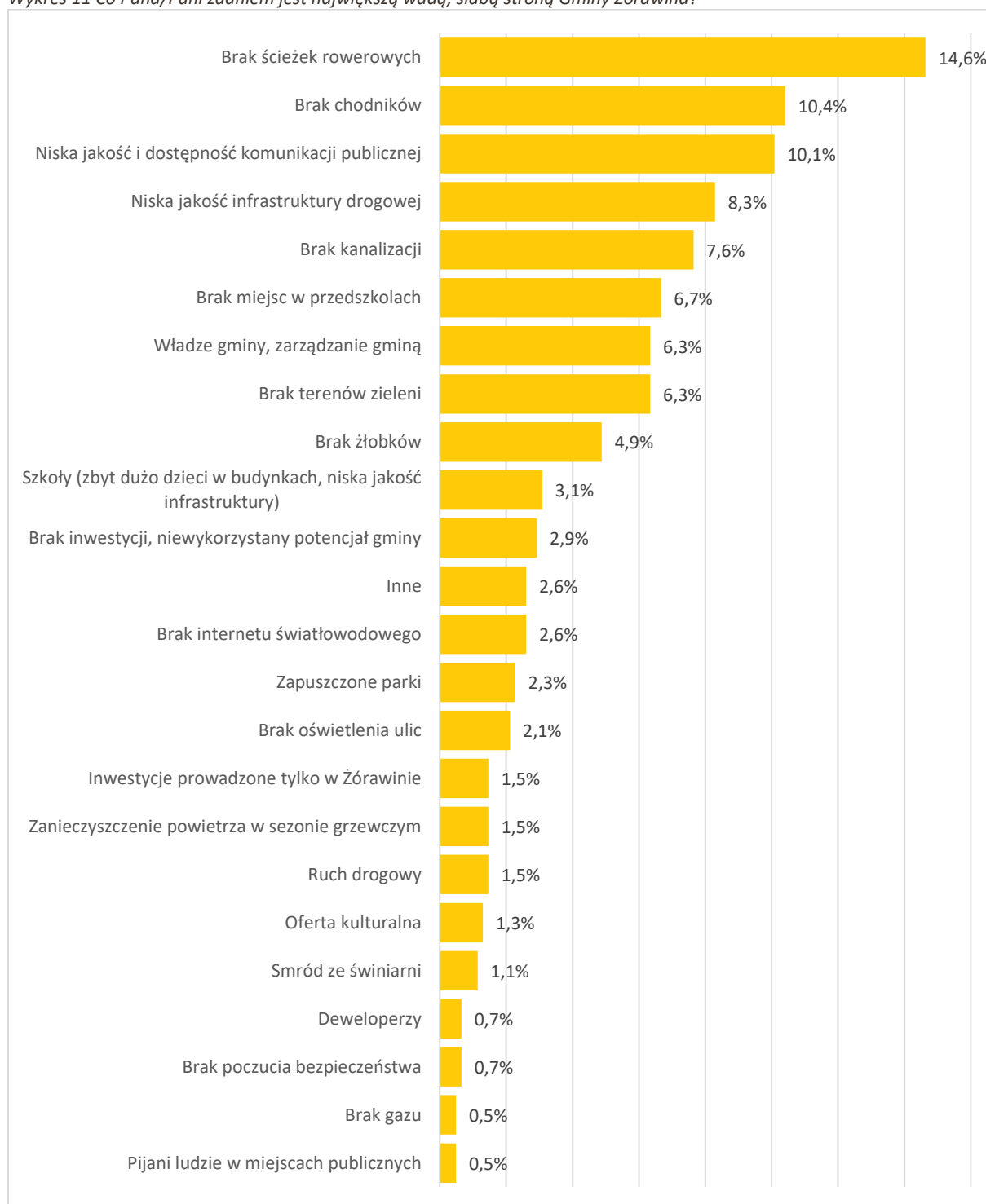
Wykres 10 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Żórawina?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=454.

Wśród słabych stron, rozumianych jako deficyty, niecałe 15% wskazano na brak ścieżek rowerowych. Długość dróg rowerowych w gminie w 2021 r. według danych GUS wynosiła zaledwie 1,5 km. Następnie co dziesiąty badany zwraca uwagę na brak chodników i niską jakość i dostępność komunikacji publicznej. Większość odpowiedzi dotyczy zidentyfikowanych braków w infrastrukturze. Oprócz infrastruktury drogowej, około 8% jako słabą stronę wskazuje również brak kanalizacji. Pozostałe odpowiedzi otrzymały mniej niż 7% wskazań.

Wykres 11 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy Żórawina?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=615.

Ankietowani zostali poproszeni o wybór najkorzystniejszych w ich opinii kierunków rozwoju gminy Żórawina. Ponad 42% ankietowanych wskazało na gminę sprawną i funkcjonalną, a następnie ofertę spędzania czasu wolnego. Kluczowe z punktu widzenia mieszkańców jest zatem sprawne funkcjonowanie gminy, rozumiane jako rozwiązywanie na bieżąco wyzwań związanych z życiem codziennym mieszkańców. Istotne jest również z uwagi na rosnące potrzeby i aspiracje mieszkańców, zapewnienie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, spełniającej oczekiwania i zaspokajającej potrzeby społeczności lokalnej.

Wykres 12 Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju Gminy Żórawina proszę wybrać maksymalnie 2 kierunki, które jej władze powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju gminy.

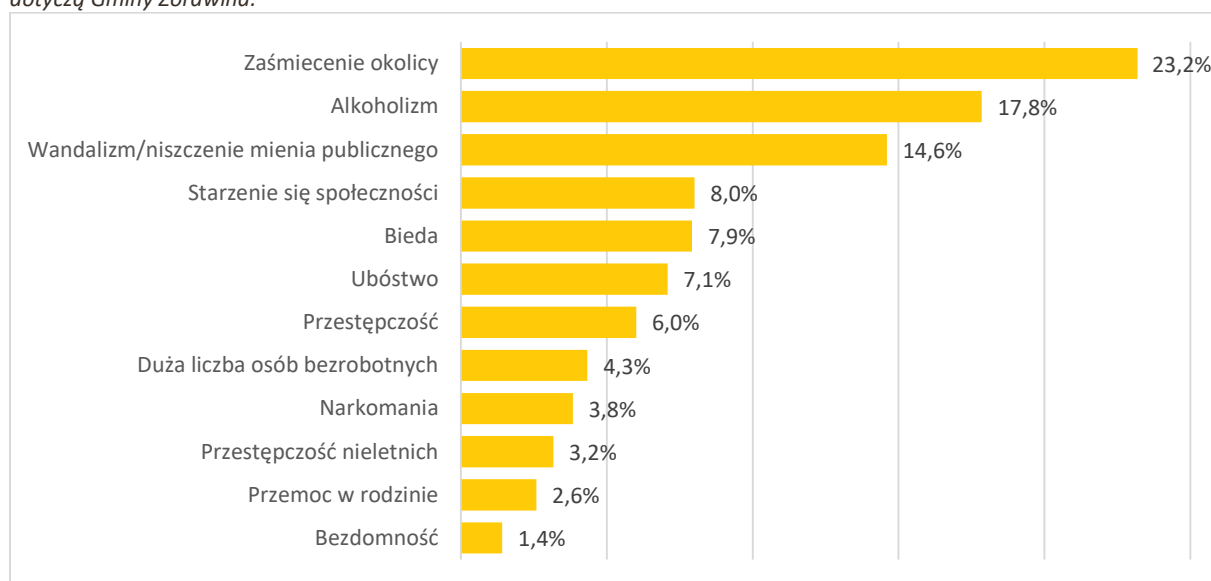

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Najczęściej wskazywanym przez respondentów problemem społecznym występującym na terenie gminy, jest w opinii 55,3% zaśmiecenie okolicy. Mimo to w pytaniu dotyczącym oceny czystości w miejscach publicznych tylko 33,8% wskazało odpowiedź źle/bardzo źle. Może to wskazywać, że w gminie widoczny jest problem zaśmiecania okolicy, jednakże jego skala nie jest duża, a w ogólnym rozrachunku, czystość na terenie gminy oceniana jest raczej pozytywnie. Drugim z najczęściej wskazywanych problemów był alkoholizm, a następnie wandalizm/niszczenie mienia publicznego. Struktura wskazywanych problemów wskazuje na konieczność zadbania o przestrzeń publiczną, ale również rozwijanie oferty wsparcia dla osób uzależnionych, ze szczególnym wskazaniem na osoby uzależnione od alkoholu. Warto zwrócić uwagę na to, że problem dotyczący ubóstwa i kwestii socjalnych wskazywany był rzadziej, co może świadczyć o relatywnie zamożnej społeczności.

Wykres 13 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Gminy Żórawina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=503.

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079) .

1. Polityka przestrzenna - instrumentalizacja

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, czyli sfery świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych.

Jest to planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: od działań regulacyjno-prawnych po bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Dobre efekty przynosi udoskonalanie sposobów zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Władze mogą podejmować działania na rzecz zwiększania skali wyboru, który ma przed sobą obywatel. Wszystko to sprzyja większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

2. Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Głównym wyzwaniem jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju, takie jak wypracowana w Strategii Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030 misja i wizja rozwoju gminy. Tak rozumiane prowadzenie polityki

przestrzennej prowadzi do wzmocnienia integracji przestrzennej gminy. Aby proces ten przebiegał prawidłowo, niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a także z polityką przestrzenną Samorządu Województwa Dolnośląskiego wyrażoną w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego [Plan].

Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest **zasada zachowania ładu przestrzennego**, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiając uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniając w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Łączy się z nią również **zasada zrównoważonego rozwoju**, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

1. Działania z zakresu zwiększania konkurencyjności inwestycyjnej poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.
  - 1.1. Uwzględnianie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, wskazanych na rysunku Planu nr 1. Osadnictwo, jako terenów lokalizacji budynków lub budowli związanych z prowadzeniem działalności mającej na celu wytwarzanie dóbr i materiałów oraz jako rekomendowanych przedsiębiorcom optymalnych lokalizacji nowych inwestycji w rozumieniu przepisów art. 7 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji.
2. Działania z zakresu zwiększania dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
  - 2.1. Planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
  - 2.2. Określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach.
  - 2.3. Uwzględnienie konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

3. Działania z zakresu ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska.
  - 3.1. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych).
  - 3.2. Ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych.
  - 3.3. Wprowadzanie zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi.
  - 3.4. Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.
  - 3.5. Ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową.
4. Zapewnianie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu.
  - 4.1. Realizacja sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy. Realizację napowietrznych sieci proponuje się dopuszczać jedynie w uzasadnionych przypadkach, na obszarach regionalnych stref aktywności gospodarczej oraz innych kompleksów zabudowy produkcyjnej lub usługowej o łącznej powierzchni powyżej 10 ha.
  - 4.2. Wykonanie i uwzględnienie bilansu energetycznego, zawierającego analizę potrzeb transportowych użytkowników terenów oraz lokalnych warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii.
  - 4.3. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych.
  - 4.4. Dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców.
  - 4.5. Dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez:
    - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych,

- sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych.
- 4.6. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.
- 4.7. Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”.
- 4.8. Preferowanie lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:
- położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,
  - o niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,
  - o wysokim nasłonecznieniu,
  - nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych.
- 4.9. Umożliwienie wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii, w szczególności w miejscach lokalizacji urządzeń piętrzących.
- 4.10. Wsparcie dla technologii wytwarzania energii w układach skojarzonych: kogeneracyjnych, trigeneracyjnych oraz poligeneracyjnych.
5. Działania służące zapewnianiu warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów.
- 5.1. Uwzględnienie możliwości realizacji instalacji do termicznego przekształcania odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 5.2. Rozbudowa systemów umożliwiających dostarczanie wody i odbiór ścieków.
- 5.3. Zapewnienie warunków dla wyposażenia w sieć kanalizacyjną i urządzenia służące oczyszczaniu ścieków.
- 5.4. W zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków komunalnych, na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy należy stosować rozwiązania zbiorcze lub grupowe.
- 5.5. Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę:
- powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej

intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),

- poza terenami o niskiej koncentracji osadnictwa i intensywności zabudowy, powinno być ograniczone do celów gospodarczych i produkcyjnych oraz przeciwpożarowych.

5.6. Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie odprowadzenia ścieków komunalnych:

- na terenach aglomeracji ściekowych, zgodnie z warunkami określonymi w AKPOŚK 2017,
- poza aglomeracjami ściekowymi:
  - powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
  - powinno być ograniczone na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej szeregowej i grupowej.

5.7. Wskazanie na podstawie opracowań ekofizjograficznych zasięgu terenów, na których możliwe jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

6. Działania służące zapewnianiu warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej.

6.1. Wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiowo-telewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych.

6.2. Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.

7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej.

7.1. Uwzględnienie rezerw terenowych w ramach wskazanych ciągów drogowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego:

- Korytarz autostrady A4 – przebieg: granica państwa Zgorzelec – Bolesławiec – Krzyżowa – Legnica – Wrocław – Oława – Opole.
- Korytarz „obwodnicy aglomeracji wrocławskiej” – przebieg: Błonie skrzyżowanie z DK94 – Brzeg Dolny (obwodnica) – Miękinia (obwodnica) – dalej jako DW340 Oborniki Śląskie – Trzebnica – Oleśnica – dalej jako DW451 Bierutów – dalej jako DW396 Oława – Gaj Oławski – dalej DW346 Kąty Wrocławskie – Środa Śląska.
- Korytarz (strzeliński) – przebieg: DW395 Wrocław – Strzelin.

7.2. Zwiększenie sprawności systemu komunikacyjnego i transportu zbiorowego:

- ukształtowanie spójnej i funkcjonalnej promienisto-pierścieniowej sieci drogowej,
- zwiększenie długości sieci transportu zbiorowego, rowerowego i pieszego sprzyjającego racjonalnemu wykorzystaniu istniejącej i projektowanej infrastruktury i ograniczającego niekorzystny wpływ transportu indywidualnego na mieszkańców i środowisko,
- wzrost ilości obwodnic zmniejszających ilość obszarów zurbanizowanych narażonych na niekorzystne oddziaływanie ruchu tranzytowego,
- skoordynowany, spójny i bezpieczny system tras rowerowych zintegrowany z transportem zbiorowym, stanowiący wsparcie dla systemu transportowego województwa dolnośląskiego i wpływający na wzrost udziału ruchu rowerowego,
- spadek udziału transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego wraz z systemowymi rozwiązaniami integrującymi ruch pieszego, rowerowy, różne środki transportu zbiorowego oraz transport indywidualny.

7.3. Uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość realizacji wielopoziomowych bezkolizyjnych przejazdów kolejowych przez linie w sieci TEN-T oraz na pozostałych liniach.

8. Działania z zakresu zwiększenia udziału ruchu rowerowego w transporcie:

- 8.1. Włączenie transportu rowerowego w zintegrowany system transportu gminy, obejmujący różne środki transportu i elementy infrastruktury: kolej aglomeracyjną, tramwaje, autobusy, system kierowania ruchem, parkingi w systemie Bike&Ride, komunikację rowerową i pieszą.
- 8.2. Uspójnienie na styku jednostek administracyjnych, przebiegu planowanych tras rowerowych z gminami ościennymi.
- 8.3. Budowa infrastruktury rowerowej zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.
- 8.4. Opracowanie Koncepcji sieci tras rowerowych gminy:
  - zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego,

- powiązanej ze szkieletem głównych tras rowerowych, wyznaczonych w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego, w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego,
  - uwzględniającej system tras rowerowych wynikający ze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF),
  - w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego.
- 8.5. Uwzględnienie potrzeb rozwoju ruchu rowerowego przy inwestycjach realizowanych przez instytucje gminne.
- 8.6. Uwzględnienie głównych tras rowerowych, wyznaczonych w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.
- 8.7. Wyznaczenie elementów systemu Bike&Ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętlach tramwajowych, a także dworcach autobusowych.
- 8.8. Wyznaczenie tras rowerowych umożliwiających bezpośredni dojazd rowerem z punktów centralnych miejscowości położonych w promieniu do 7 km do zintegrowanych węzłów przesiadkowych.
- 8.9. Uwzględnienie i uzupełnienie tras rowerowych przewidzianych w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF), które łączą gminę z Wrocławiem.
- 8.10. Planowanie i realizacja pozostałych tras rowerowych wzdłuż dróg gminnych pozwalających na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i usług lub przystanków i węzłów transportu zbiorowego, mogących stanowić jeden z etapów tych podróży (z zachowaniem odpowiednich rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo, adekwatnych, w szczególności do natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach tych dróg).
9. Działania służące realizacji kierunku 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu; działania z zakresu wysokich wartości i cech krajobrazu kulturowego:
- 9.1. Uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.
- 9.2. Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).
- 9.3. Wprowadzanie wytycznych określających zasady ochrony i zagospodarowania obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych objętych formami ochrony zabytków.

- 9.4. Wskazywanie obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w ewidencji zabytków), w tym dóbr kultury współczesnej.
- 9.5. Wprowadzanie wytycznych w zakresie zasad ochrony i zagospodarowania dóbr kultury współczesnej.
- 9.6. Dążenie do powołania jako pomnika historii: Zespołu kościoła pw. Świętej Trójcy w Żórawinie.
- 9.7. Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.
- 9.8. Realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
- 9.9. Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:
- realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,
  - wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu.
- 9.10. W obszarach stykowych wyznaczonych w Planie obszarów funkcjonalnych zapewnienie ciągłości planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach wskazanych na rysunku Planu nr 2. System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.
10. Działania z zakresu kształtowania wysokiej jakości obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji:
- 10.1. Ustalanie:
- terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej,
  - terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji skoncentrowanej działalności gospodarczej.
- 10.2. Określanie wytycznych w zakresie zasad kształtowania polityki przestrzennej oraz warunków zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających dobrą dostępność:
- do infrastruktury transportowej,
  - do infrastruktury technicznej,
  - do infrastruktury naukowo-badawczej,
  - do bazy edukacyjnej,

- do infrastruktury biznesowo-finansowej.

10.3. Optymalizowanie lokalizacji dużych kompleksów terenów zabudowy usługowej lub produkcyjnej. Zaleca się, aby kompleksy terenów o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha przeznaczone pod rozwój zabudowy usługowej lub produkcyjnej w miarę możliwości wyznaczać w obrębie wskazanych w Planie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub w odległości do 1000 m od nich – w przypadku braku możliwości wynikających z uwarunkowań lokalnych.

10.4. Zapewnienie efektywnej obsługi komunikacyjnej terenów wyznaczonych pod rozwoju zabudowy usługowej lub produkcyjnej wyznaczonych w ramach obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji wskazanych w Planie lub innych dużych, zwartych kompleksów terenu zabudowy usługowej lub produkcyjnej przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej. Zaleca się aby obsługa komunikacyjna tych terenów była zapewniona drogą co najmniej o parametrach drogi klasy zbiorczej, wyposażoną w pas zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wysokiej o szerokości co najmniej 3,0 m.

10.5. Ustalenie wytycznych w zakresie odległości między przeznaczanymi pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej terenami zabudowy usługowej lub produkcyjnej – wyznaczanymi w ramach, wskazanych w Planie, obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub ustalonymi w ramach innych dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej a istniejącymi i projektowanymi terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem. Zaleca się, aby odległość od terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem wynosiła co najmniej:

- 150 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni od 10,0 do 25,0 ha,
- 300 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni przekraczającej 25,0 ha.

10.6. Zabezpieczenie odpowiedniej jakości środowiska na obszarach skoncentrowanej działalności gospodarczej – dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej – poprzez ustalenie wskaźnika nasycenia tych terenów zielenią określającego wielkość powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni przypadających na funkcjonujące w ramach obszarów skoncentrowanej działalności gospodarczej terenów zabudowy usługowej i/lub produkcyjnej. Zaleca się, aby wskaźnik udziału zieleni wyrażony został jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie

publicznych terenów zieleni do terenów produkcyjnych lub usługowych, a jego wartość wynosiła co najmniej 0,05.

11. Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej jakości i spójności terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo.

11.1. Uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym zaleca się zachowanie poniższych parametrów: szerokość korytarza ekologicznego rzeczno o znaczeniu ponadlokalnym (w tym odcinki wymagające szczególnej ochrony) powinna wynosić co najmniej 50 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 100 m, a 300 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi.

11.2. Uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie (WrOF) korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym zaleca się zachowanie szerokości korytarza nie mniejszej niż 30 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 50 m a 100 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi.

11.3. Ograniczenie, w miarę możliwości, rozdzielania inwestycjami liniowymi lub dużymi terenami zabudowy, które mogłyby stanowić istotną barierę przestrzenną, dużych kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk, obszarów podmokłych poprzez ustalenie wytycznych pozwalających na zachowanie zwartości tych obszarów. Zaleca się aby nie dzielić funkcjonalnie kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk o powierzchni powyżej 100 ha i nie dopuszczać na ich obszarze dużych kompleksów zabudowy o powierzchni przekraczającej 10 ha.

12. Działania z zakresu ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczych.

12.1. Przeznaczanie terenów górniczych, po zakończonej eksploatacji powierzchniowej, w maksymalnym stopniu na funkcje rekreacyjne lub retencyjne.

- 12.2. Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż i przeznaczenie terenów w sposób niewywołujący konfliktów związanych z ich potencjalną eksploatacją.
- 12.3. Ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych wysokiej jakości na cele nierolnicze.
- 12.4. Przeznaczanie pod zalesienia lub zadrzewienia nieużytków i użytków rolnych niskiej jakości, za wyjątkiem cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów otwartych i siedlisk przyrodniczych oraz obszarów podlegającym przepisom odrębnym (ochrona przeciwpowodziowa, inwestycje energetyczne i inne).
- 12.5. Pielęgnacja istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, szczególnie na obszarach intensywnej produkcji rolniczej.
- 12.6. Ustalanie wytycznych sprzyjających przeznaczaniu gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej pod zalesienia i zadrzewienia.
- 12.7. Ustalanie wytycznych w zakresie gospodarczego wykorzystania wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej.
13. Działania z zakresu wdrażania systemu zielonej infrastruktury.
  - 13.1. Współpraca przy opracowaniu strategii tworzenia i wdrażania Systemu Zielonej Infrastruktury WrOF.
  - 13.2. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazany na rysunku Planu nr 12, wprowadzanie ustaleń i wytycznych pozwalających na unikanie kolizji kierunków rozwoju przestrzennego gminy z funkcjami pełnionymi przez System Zielonej Infrastruktury.
  - 13.3. Preferowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, następujących przeznaczeń terenów, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:
    - tereny lasów,
    - tereny zieleni urządzonej – takich jak: parki, ogrody, zieleńce, arboreta, alpinaria,
    - tereny ogrodów działkowych,
    - tereny rolnicze, w szczególności przeznaczane na uprawę ziół, kwiatów, owoców i warzyw,
    - tereny usługowe – w zakresie opieki i zdrowia, centrów zdrowia i urody, sportu i rekreacji, turystyki, naukowo-dydaktycznym, naukowo-badawczym, tereny zabudowy letniskowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – w układzie wolnostojącym lub bliźniaczym.
  - 13.4. Realizowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, terenów usługowych sportowych, rekreacyjno-wypoczynkowych oraz

turystycznych w formie ekstensywnej, rozporoszonej, na zasadzie uzupełnienia istniejącego zagospodarowania.

13.5. Promowanie rozwiązań zapobiegających nadmiernemu odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych powyżej naturalnego poziomu odpływu, np. poprzez stosowanie dołów chłonnych, studni chłonnych, zbiorników i innych rozwiązań naturalnych i technicznych retencjonujących wody opadowe i roztopowe.

13.6. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZB_1, PZB_2, PZB_3, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3, PZB_WT_2, PZB_WT_3 przeznaczanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej, tj. V i VI w miarę możliwości pod zalesienia i zadrzewienia.

13.7. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZB_3, PZC_3, PZB_WP_3, PZC_WP_3, PZA_WT_3, PZB_WT_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, PZC_MS_3 ustalanie wytycznych umożliwiających:

13.8. zachowanie terenów rolnych wolnych od zabudowy,

- uzupełnianie i restaurację historycznych struktur przestrzennych.

14. Działania z zakresu ograniczania negatywnych skutków zjawisk naturalnych – powodzi i suszy.

14.1. Ograniczanie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia oraz uwzględnieniem cyklicznych zalewów.

14.2. Ograniczanie odpływu wód ponad poziom odpływu naturalnego (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencjonujące wody nawałne, itp.) przy wprowadzaniu nowego rodzaju zagospodarowywania na terenach dotychczas niezabudowanych.

14.3. Wprowadzenie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń zapewniających:

- zagospodarowanie i retencjonowanie wód opadowych na terenach zurbanizowanych,
- możliwość zachowania i wprowadzania nowych zadrzewień śródpolnych oraz małych zbiorników wodnych na terenach rolniczych,
- stosowanie rozwiązań, które spowalniają spływ wody w cieku (zakola, meandry) i prowadzą do renaturalizacji cieków, niekolidujących z działaniami w zakresie ochrony przeciwpowodziowej lub innymi ponadlokalnymi celami publicznymi,
- utrzymanie, odtworzenie oraz budowę nowych systemów melioracyjnych w postaci cieków wodnych oraz drenaży (urządzenia melioracji podstawowej).

14.4. Określanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji.

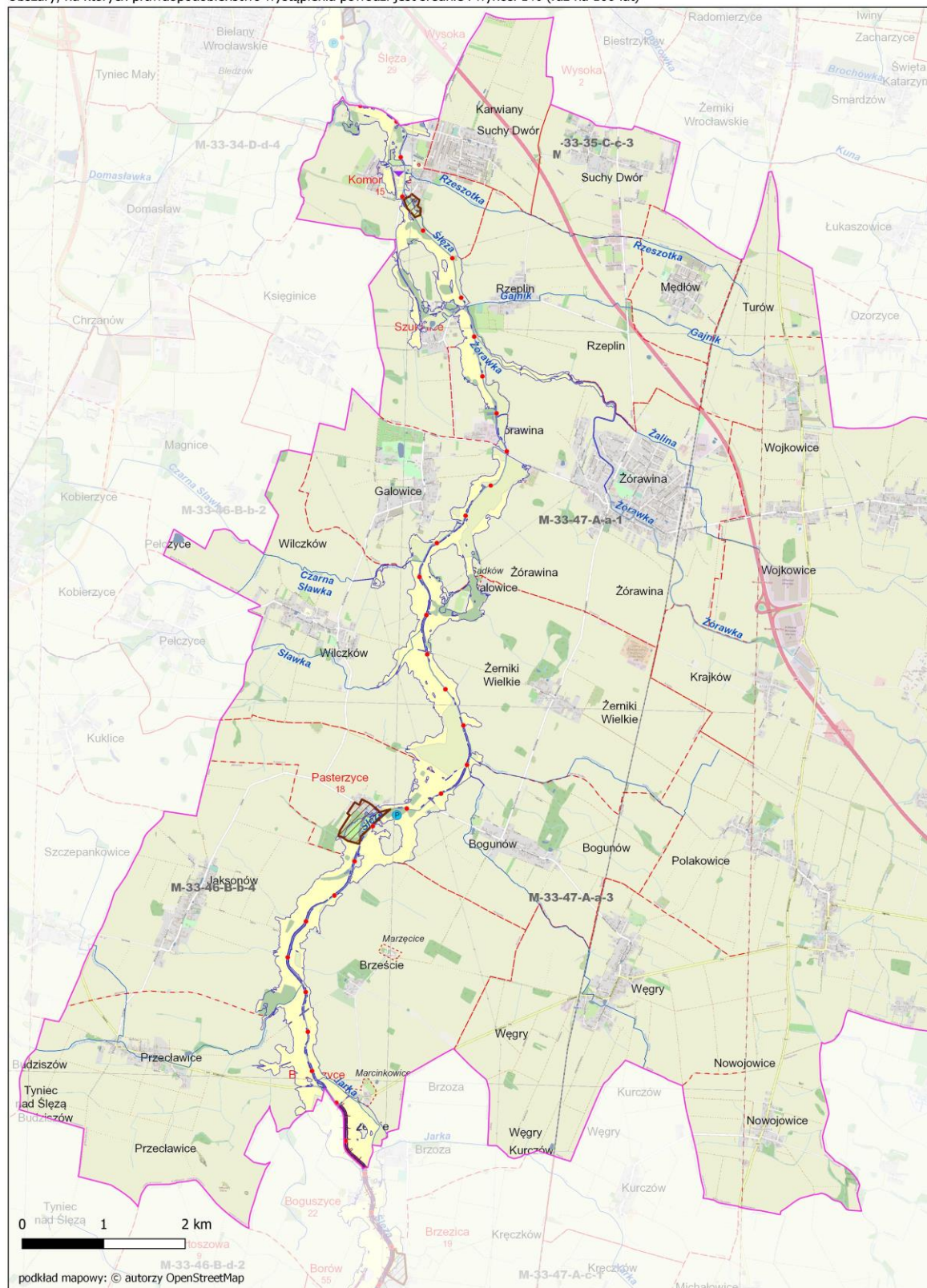
- 14.5. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wyznaczanie w miarę możliwości, w lokalnych obniżeniach w bezpośrednim sąsiedztwie cieków naturalnych terenów pod lokalizację zbiorników małej retencji.
15. Działania z zakresu kształtowania zwartej struktury osadniczej odpornej na skutki zmian klimatu.
  - 15.1. Ograniczanie potrzeb transportowych poprzez planowanie wielofunkcyjnego rozwoju terenów mieszkaniowych.
  - 15.2. Preferowanie komunikacji pieszej i rowerowej oraz transportu publicznego jako wiodących rodzajów transportu przy określaniu kierunków rozwoju w zakresie obsługi komunikacyjnej terenów.
  - 15.3. Uwzględnianie zachodzących zmian klimatycznych oraz konieczności optymalnego bilansowania kosztów finansowych, czasowych i przestrzennych transportu oraz zaopatrzenia w energię przy ustalaniu kierunków oraz wytycznych dla rozwoju systemu osadniczego.
  - 15.4. Kształtowanie struktury osadniczej jako sieci zwartych jednostek i osiedli, bez dopuszczania do powstawania luk w zabudowie i rozczłonkowywania zwartych kompleksów otwartej przestrzeni.
  - 15.5. Planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD), czyli w ścisłym powiązaniu ze zbiorowym transportem publicznym, a w szczególności z transportem szynowym (kolejowym i tramwajowym).
16. Inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach krajowych:
  - 16.1. Prace na linii kolejowej C-E 59 na odcinku Wrocław - Kamieniec Żąbkowicki.
  - 16.2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej w gminie Żórawina.

Załącznik nr 3 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

Mapa ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

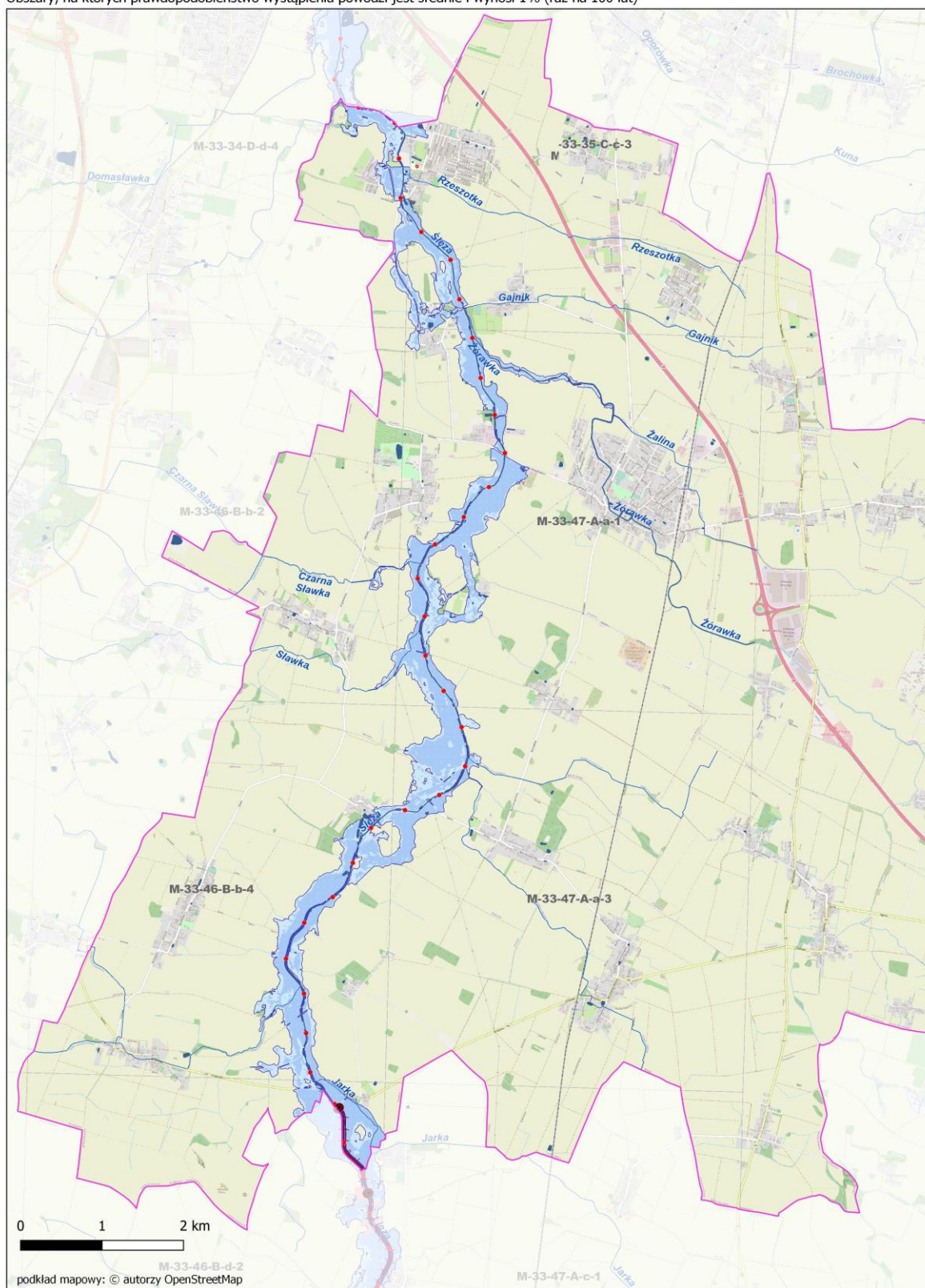

Mapa zagrożenia powodziowego

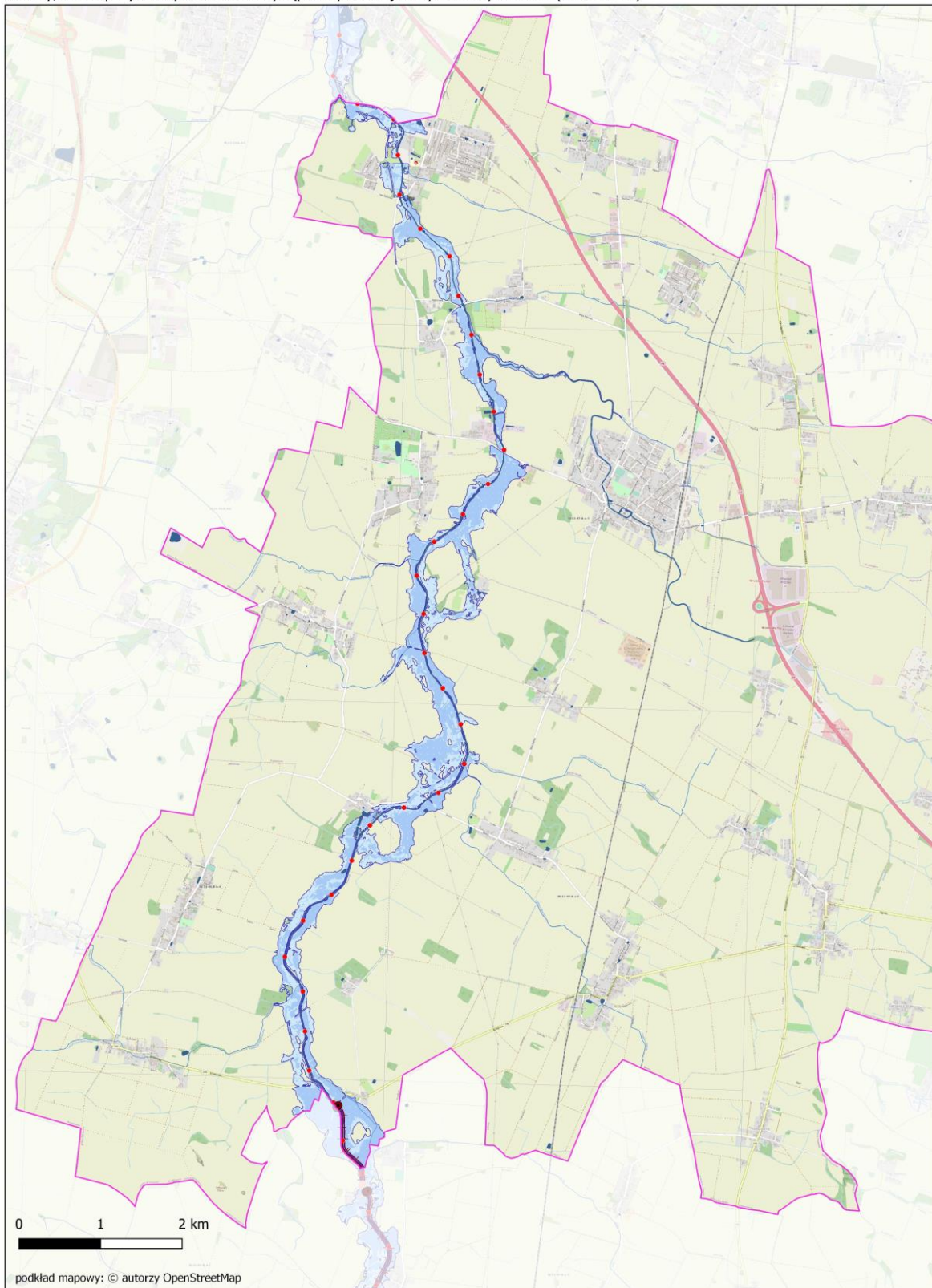
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

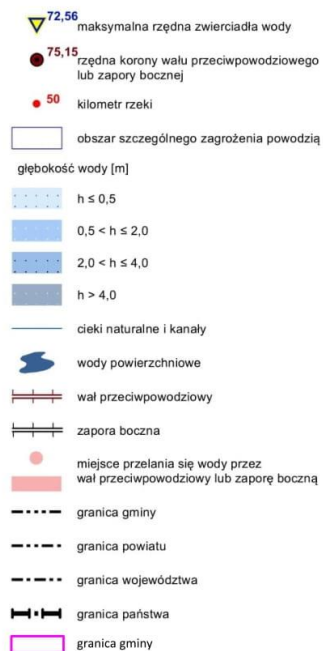
Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

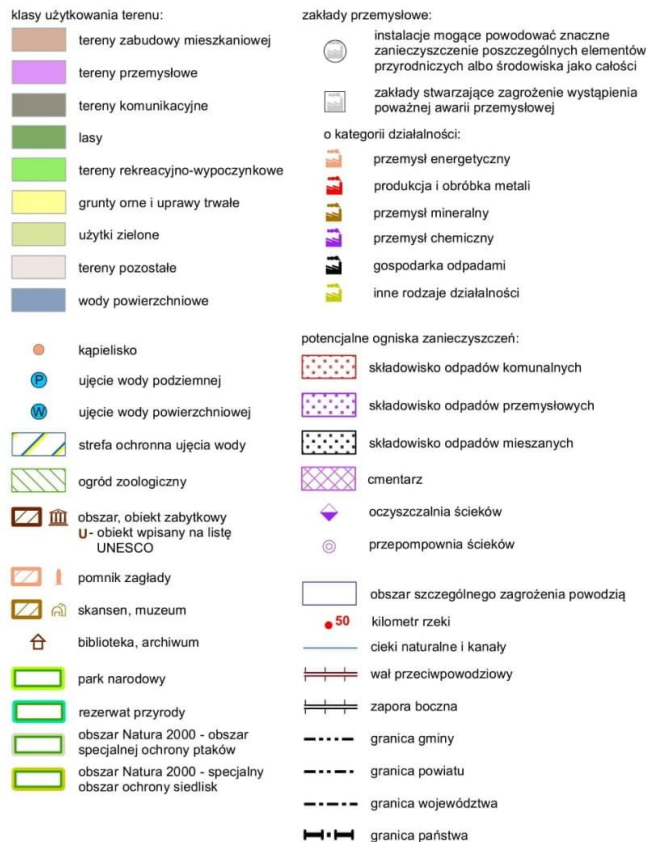
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO

Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej

Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych

